

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN BRANŞ
ÖĞRETMENLERİNİN SINIF İÇERİSİNDE
KARŞILAŞTIKLARI İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR VE
BUNLARI YÖNETMEDE KULLANDIKLARI
STRATEJİLER**

**Anıl SAKALLIOĞLU
(122001487)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKÇE İŞLETME

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Şefika Şule ERÇETİN**

İSTANBUL, Mayıs 2014

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN BRANŞ
ÖĞRETMENLERİNİN SINIF İÇERİSİNDE KARŞILAŞTIKLARI
İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR VE BUNLARI YÖNETMEDE
KULLANDIKLARI STRATEJİLER**

Anıl SAKALLIOĞLU

(122001487)

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE İŞLETME
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**DANIŞMAN
Prof.Dr. Şefika Şule ERÇETİN**

İSTANBUL, Mayıs 2014

KABUL VE ONAY

Anıl SAKALLIOĞLU tarafından hazırlanan “Ortaokullarda Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Sınıf İçerisinde Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bunları Yönetmede Kullandıkları Stratejiler” başlıklı bu çalışma 30.05.2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Şefika Şule ERÇETİN (DANIŞMAN)

Prof. Dr. Temel ÇALIK (BAŞKAN)

Doç. Dr. Sabri ÇELİK

Doç.Dr. Mehmet YILMAZ

Yard. Doç.Dr. Halil SEVAL

TEŞEKKÜR

Araştırma boyunca; kendi deryasında her damlaya aynı hassasiyeti gösteren, bütün inceliğiyle kendisini dimağıma nakşeden, derin tecrübe ve bilgisini paylaşmaktan bir kez olsun imtina etmeyen, her umutsuzlukta ellerini omuzumda hissettiğim canım hocam ve danışmanım Prof. Dr. Şefika Şule ERÇETİN'e sonsuz sevgiyle, saygı ve minnetlerimi sunarım.

Yüksek Lisans eğitimin boyunca emeği geçen bütün hocalarıma en içten teşekkürlerimi sunarım. Araştırma boyunca yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Mustafa DEMİR' e teşekkür ederim.

Yöntemin uygulanış aşamasında desteklerini esirgemeyen; Fındıklı ve Ardeşen Milli Eğitim Müdürlükleri, bu ilçelerin Ortaokullarında görev yapan Müdür, Müdür Yardımcıları, Rehber Öğretmen ve Branş Öğretmeni arkadaşlarıma samimi yaklaşımlarından ötürü teşekkürlerimi sunarım.

Varlıklarını her zaman yanımda hissettiğim Annem, Babam ve Kardeşime; araştırma boyunca sevgi, sabır ve anlayışını eksik etmeyen biricik hayat arkadaşım Mehlika SAKALLIOĞLU'na ve can oğlum Çınar SAKALLIOĞLU'na minnettarım...

İÇİNDEKİLER

Sayfa NO

TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ÖZET	vi
SUMMARY	viii
TABLolar	X
1.2.Problem.....	7
1.2.2.Problem Cümlesi:	9
Alt Problemler:.....	9
1.4.Araştırmanın Önemi	10
1.5. Sayıtlar.....	11
1.6.Sınırlılıklar	11
1.7.Tanımlar.....	11
BÖLÜM II.....	13
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	13
2.1. Sınıf Yönetimi Kavramı.....	13
2.1.1 Sınıf Yönetiminin Tanımı	13
2.1.2. Sınıf Yönetimi İçin Yapılması Gereken Etkinlikler	15
2.1.3. Sınıf Yönetiminin Boyutları	16
2.1.3.1.Sınıf Ortamını Hazırlamak	16
2.1.3.2.Plan ve Programları Yapmak	18
2.1.3.3.Sınıf İçi Düzeni Sağlamak	18
2.1.3.4.Zamanı Etkili ve Doğru Şekilde Kullanmak.....	20
2.1.3.5.Öğrencilere Doğru İletişim Kurma	21
2.1.4. Sınıf Yönetimi Modelleri	22
2.1.4.2. Önlemsel Model.....	22
2.1.4.3.Gelişimsel Model	22
2.1.4.3.Bütünsel Model	23
2.1.5.Eğitim Ortamında İstenmeyen Davranışlar	23
2.1.5.1.İstenmeyen Davranışların Nedenleri	26
2.1.5.1.1 Sınıfın Fiziksel Yapısı ve Donanımından Kaynaklanan Nedenler	27
2.1.5.1.1.1. Fiziksel Ortamın Değişkenleri.....	28
2.1.5.1.1.1.1. Sınıfın Büyüklüğü Ve Öğrenci Sayısı.....	28
2.1.5.1.1.1.2. Isı	29
2.1.5.1.1.1.3. Işık	29
2.1.5.1.1.1.4 Renk	30
2.1.5.1.1.1.5.Gürültü	30
2.1.5.1.1.1.6. Temizlik	31
2.1.5.1.1.1.7.Sınıfın Yerleşim Düzeni.....	31
2.1.5.1.2.Öğretmenden kaynaklanan nedenler	32
2.1.5.1.2.Öğrenciden Kaynaklanan Nedenler.....	34
2.1.5.1.2.1. Öğrenciler Fiziksel Gelişim Özelliklerinden Kaynaklanan Nedenler ...	34

2.1.5.1.2.2. Öğrencilerin Zihinsel Gelişim Özelliklerinden Kaynaklanan Nedenler	34
2.1.5.1.2.3. Öğrencilerin Duygusal Ve Sosyal Gelişim Özelliklerinden Kaynaklanan Nedenler	34
2.1.5.1.3. Eğitim Programından Kaynaklanan Nedenler	35
2.1.6. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullanılan Disiplin Yaklaşımları	36
2.1.6.1. Skinner Modeli	36
2.1.6.3. Kounin Modeli	37
2.1.6.4. Redl ve Wattenberg Modeli	38
2.1.6.5. Ginott Modeli	39
2.1.6.6. Dreikurs Modeli	39
2.1.6.7. Jones Modeli	40
2.1.6.8. Canter Modeli	40
2.1.6.9. Gordon Modeli	41
2.1.6. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Başa Çıkma Yöntemleri	42
2.1.6.1. Sözel Olmayan Tepkiler	42
2.1.6.1.1. Görmezden Gelme	42
2.6.1.2. Gözle Sınıfı Kontrol Etmek	43
2.6.1.3. Dokunmayı Kullanmak	44
2.6.1.4. Fiziksel Yakınlık	44
2.1.6.2. Sözlü Uyarı	44
2.1.6.2.1. Yapılacak Görevleri Hatırlatmak ve Göreve Davet Etmek	45
2.1.6.2.2. Soru Sorma	45
2.6.2.3. Öğrenci İle Konuşmak	45
2.6.2.4. Kuralları Hatırlatma	46
2.6.2.5. Sınıf dışında görüşme	46
2.6.2.6. Okul Yönetimi ve Rehber Öğretmen İle İşbirliği	47
2.6.2.7. Aile ile işbirliği yapmak	48
2.6.2.8. Ceza verme	48
2.6.2.8. Ders anlatım yönteminde değişiklik yapma	48
2.6.2.9. Davranışları yönetmede 10 R Stratejisi	49
2.6.3. Çalışılan Konu ile İlgili Araştırmalar	53
BÖLÜM III	60
3. YÖNTEM	60
3.1. Araştırmanın Modeli	60
3.2. Çalışma Evreni ve Örneklem	60
3.3. Verilerin toplanması	62
3.4. Verilerin Analizi	63
3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	66
BÖLÜM IV	67
4. BULGULAR	67
3.3.1. İlişki	121
3.3.2. Rutin	122
3.3.3. Kurallar	122
3.3.4. Teşvik	123
3.3.5. Ödüller	124
3.3.6. Sorumluluk	124
3.3.7. Cevap	125

3.3.8. Yeniden Yönlendirme.....	126
3.3.9.Azarlama.....	126
3.3.10.Sonuçlar	127
BÖLÜM V	137
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	137
5.1. SONUÇLAR	137
5.2. ÖNERİLER.....	139
Uygulayıcılara Yönelik Öneriler:	139
Araştırmacılara Yönelik Öneriler:	140
KAYNAKÇA	141
EKLER	150
EK 2: Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Uyguladıkları Stratejiler	154
Ek 3:Araştırma izni	156
ÖZGEÇMİŞ.....	157

ÖZET

ORTAOKULLARDA ÇALIŞAN BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF İÇERİSİNDE KARŞILAŞTIKLARI İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR VE BUNLARI YÖNETMEDE KULLANDIKLARI STRATEJİLER

Nicel araştırma deseni ile yürütülen bu çalışma; Ortaokullarda çalışan branş öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışları yönetmede kullandıkları stratejileri inceleyen betimsel nitelik de bir tarama çalışmasıdır. Çalışma kapsamında 2013-2014 eğitim öğretim yılı birinci döneminde Rize iline bağlı Ardeşen ve Fındıklı ilçelerinde bulunan ortaokullarda görev yapan branş öğretmenleri ile yürütülen bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın belirlenen amaca ulaşması için gerekli olan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen “Ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin Sınıf İçerisinde Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bunları Yönetmede Kullandıkları Stratejiler” anketi ile toplanmıştır. Anket formu literatür taraması ve pilot uygulama yapılarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ankete ait Cronbach’s Alpha değeri 0,962 bulunmuştur. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde öğretmenleri tanımayı amaçlayan maddeler yer almaktadır. Bu kapsamda öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem, branş, sınıflardaki ortalama öğrenci sayılarının ve kurumun bulunduğu yerleşim yerini belirlemeye yönelik olarak toplam 5 soru maddesine yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik 53 soruya yer verilerek, öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları tespit edilmeye çalışılmıştır. Anketin üçüncü bölümünde ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları stratejileri belirlemek amacıyla White ve Davis (1996) geliştirdikleri 10R stratejisine yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlar hakkındaki görüşleri doğrultusunda en çok istenmeyen davranışlar sırasıyla” Sınıfta veya okulun herhangi bir yerinde uygunsuz madde (Sigara, alkol) kullanmak” % 94 ile birinci sırada, “Sınıfta kesici-yaralayıcı (Bıçak, çak, vs.) getirmek”. % 94 ile ikinci sırada, ”Okul ve öğretmenlerine karşı saldırgan bir tutum sergilemek.”% 92 ile üçüncü sırada, “Arkadaşlarına fiziksel zarar vermek.” %90 ile dördüncü sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin en az katıldığı istenmeyen davranışlar ise ; ”İçine kapalı olup az konuşmak.” %53 ile ilk sırada,” Sınıf içi ve sınıf dışı sosyal faaliyetlere katılmak istememek.” %57 ile ikinci sırada, ”Kendisini okul arkadaşlarına karşı güdüleyememek.” %62 ile üçüncü sırada ve “Yaşadığı sosyo-ekonomik yaşamdan utanmak ve bunu sınıfa yansıtmak.” %62 ile dördüncü sırada yer almaktadır. Öğretmenler sınıf ortamında istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları stratejilere bakıldığında zaman; 4,30 ortalama ile “Kurallar” birinci sırada, 4,24 ortalama ile “İlişki” ikinci sırada ve 4,15 ortalama ile “Teşvik” üçüncü sıra yer almaktadır. En az kullandıkları strateji ise; 2,96 ortalama ile “Azarlama” olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda sınıf ortamında en çok istenmeyen davranış “Sınıfta veya okulun herhangi bir yerinde uygunsuz madde (Sigara, alkol) kullanmak, en az istenmeyen davranış ise “ İçine kapanık olup az konuşma” olduğu ortaya çıkmıştır. İstenmeyen öğrenci davranışları karşısında ise öğretmenlerin en çok kullandıkları baş etme stratejileri ise; Kurallar ve İlişki Stratejisi olmuştur. Kurallar Stratejisini kullanan öğretmenler öğrencilerden kendilerinden beklenen davranışların neler olduğunu hatırlattıkları, ilişki stratejisini kullanan öğretmenler ise öğrenci ile sıcak ve saygıya dayalı bir ilişki geliştirmeye çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Branş öğretmenlerinin kıdem, cinsiyet, okulun bulunduğu yerleşim yeri ve öğrenci sayısına bağlı olarak karşılaşılan istenmeyen davranışlar ve bu davranışlar karşısında öğretmenlerin kullandıkları stratejiler arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf yönetimi, İstenmeyen Öğrenci Davranışları, Sınıf Yönetim Stratejileri

SUMMARY

UNWANTED BEHAVIORS SECONDARY SCHOOL TEACHERS ENCOUNTER IN CLASS AND THE STRATEGIES THEY USE TO COPE WITH THEM

This work, which is carried out with the method of quantitative research, is a descriptive survey work that analyze unwanted behaviors secondary school branch teachers encounter in class and the strategies they use to cope with it. This field survey is applied to the secondary school branch teachers in Ardeşen and in Findıklı, which are the districts of Rize, and it is applied in the first term of 2013-14 educational year. The essential datas for the research to be successful, are collected with the survey of ‘ Secondary school branch teachers who encounter unwanted behaviors in class and the strategies they use to cope with it.’

The survey form is done and improved by the researcher, by doing literature search and pilot scheme. And the alpha rate is counted 0.962. The survey consists of three parts. In the first part, there are items aimed to know teachers better. In this scope, asked teachers 5 questions to learn about teachers’ gender, professional seniority, branch, average student number in class and the place of the school. In section two, there are 53 questions about unwanted behaviors that teachers encounter in class. By asking these questions, it is aimed to know what the most unwanted behaviors are in class. In part three, given place to 10R strategy improved by Witte and Davis(1996) to identify the strategies that teachers use in class to cope with unwanted behaviors.

According to the survey, respectively the most unwanted behaviors are those, firstly, %94 is using harmful substances such as cigarette or alcohol at school, %94 is bringing injurious gadgets (knife, pocket knife) to school, %92 is showing offensive behaviors to the teachers, %90 is damaging students physically. The less unwanted behaviors are , %53 is being introvert and talking less, %57 is being reluctant to take part in social activities in class or at school, %62 is not motivating himself or herself towards his/her school friends, %62 is being ashamed of the life student lives socio-

economically and reflecting this to class. The strategies, that teachers use to cope with unwanted behaviors in class ,are firstly, on the average of 4,30 ‘Rules’, secondly on the average of 4,24 ‘ Relations’, thirdly on the average of 4,15 ‘Encouragement’ . The less used strategy is on the average of 2,96 ‘Scolding’.

The result of the survey is that, the most unwanted behavior is using harmful substance (cigarette, alcohol) at school; the less unwanted behavior is being introvert and talking less in class. The strategies that are mostly used in class to cope with unwanted behaviors in class are Rules and Relations Strategies. In Rules Strategy, teachers remind students what the expected behaviors are, in Relations Strategy teachers try to develop warm and respectful relationship in class. And there is a meaningful difference between the unwanted behaviors that teachers encounter in class relating to their seniority, gender, the place of the school and the number of students, and the strategies they use to cope with them.

Key Words: Class Management, Unwanted Student Behaviors, Class Management Strategies

TABLolar

Sayfa NO

Tablo 1:İlçelerde Bulunan Okullar ve Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılım.....	61
Tablo 2: Güvenirlik Analizi Sonuçları	63
Tablo 3 : Madde Silindiğinde Ölçeğin Güvenirliği.....	64
Tablo 4: Ölçeğin Tutarlılığı	65
Tablo 5:Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	67
Tablo 6:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımı.....	67
Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı	68
Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yerleşim Yerine Göre Dağılımı	69
Tablo 9:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Öğrenci Sayılarına Göre Dağılışı	69
Tablo 10:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 1.Madde “Derse Devam Etmemek "Katılımı.....	70
Tablo 11:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar	71
Tablo 12:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 3. Madde “ Derse Hazırlıksız Gelmek” Katılımı	71
Tablo 13:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 4. Madde “ Derste Başka İşlerle İlgilenmek” Katılımı	72
Tablo 14:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 5. Madde “ Okula Gitmek İstememek” Katılımı.....	73
Tablo 15:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 6. Madde “Öğretmenleri ile Diyalog Kurmak İstememek” Katılımı	73
Tablo 16:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 7. Madde “Arkadaşları ile Vakit Geçirmek İstememek” Katılımı	74
Tablo 17:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 8. Madde “Sorumluluklarını (ödevlerini) Yerine Getirmemek” Katılımı.....	75
Tablo 18:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 9. Madde “Öz bakım ve temizliğe dikkat etmemek” Katılımı	76
Tablo 19:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 10. Madde “Okul Kıyafet Kurallarına Uymamak” Katılımı	76

Tablo 20:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 11. Madde “Sınıf ve Okul Materyallerini Uygunsuz Kullanmak” Katılımı	77
Tablo 21:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 12. Madde “Sınıfta Ortak Belirlenen Kurallara Uymamak” Katılımı	78
Tablo 22:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 13. Madde “Sınıf Başkanı ve Sınıf Nöbetçisinin İradesine Karşı Koymak” Katılımı.....	79
Tablo 23:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 14. Madde “Arkadaşlarına Fiziksel Zarar Vermek” Katılımı	80
Tablo 24:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 15. Madde “Kendisine Fiziksel Zarar Vermek” Katılımı	81
Tablo 25:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 16. Madde “Sınıf ve Okul Eşyalarına Zarar Vermek” Katılımı	82
Tablo 26:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 17. Madde “Sınıf ve Okul Talimatlarına ve Emirlerle Uymamak” Katılımı	83
Tablo 27:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 18. Madde “Derse Dikkatini Yoğunlaştırmada Güçlük Çekmek” Katılımı	84
Tablo 28:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 19. Madde “Derste Sürekli İlgi Çekme Çabası İçerisinde Olmak” Katılımı	85
Tablo 29:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 20. Madde “Derste Sürekli Ayağa Kalkmak” Katılımı	86
Tablo 30:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 21. Madde “Dersle Alakalı Olmayan Konuşmalar Yapmak” Katılımı	87
Tablo 31:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 22. Madde “Derste Sözlü ya da Sözsüz Gürültü Çıkarmak” Katılımı.....	88
Tablo 32:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 23. Madde “Derste Söz Almadan, Otokontrolsüz Konuşmak” Katılımı	89
Tablo 33:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 24. Madde “Sınıfta Teneffüs Dakikalarında Gereğinden Fazla Bağırarak” Katılımı.....	90
Tablo 34:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 25. Madde “Sınıfta Arkadaşlarının Hakkına Saygı Göstermemek” Katılımı	91
Tablo 35:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 26. Madde “Sınıf Arkadaşlarına Lakap Takmak” Katılımı.....	92

Tablo 36:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 27. Madde “Sınıfta Yerlere Çöp Atmak” Katılımı.....	93
Tablo 37:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 28. Madde “Sınıfın, Okulun veya Bir Arkadaşının Malını Çalmak” Katılımı.....	94
Tablo 38:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 29. Madde “Sınıfın, Okulun veya Bir Arkadaşının Malını Tahrip Etmek” Katılımı	95
Tablo 39:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 30. Madde “Okul ve Öğretmenlerine Karşı Saldırgan Bir Tutum Sergilemek” Katılımı	96
Tablo 40:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 31. Madde “Sınıfta veya Okulun Herhangi Bir Yerinde Uygunsuz Madde (Sigara, Alkol) Kullanmak” Katılımı	97
Tablo 41:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 32. Madde “Derste Hayal Kurma ya da Ders Dışı Etkinliklerle Uğraşmak” Katılımı	98
Tablo 42:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 33. Madde “Sınıf İçi Çalışmalarda Savruk ve Dağınık Bir Görüntü Sergilemek” Katılımı	99
Tablo 43:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 34. Madde “Sınıf İçi Çalışmalarda Arkadaşlarıyla Uyumsuzluk Sergilemek” Katılımı	100
Tablo 44:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 35. Madde “Sınıf İçi Çalışmalarda Arkadaşlarını Rahatsız Etmek ve Çalışmalarında Onlara Mani Olmak” Katılımı.....	101
Tablo 45:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 36. Madde “Sınıf İçi ve Sınıf Dışı Sosyal Faaliyetlere Katılmak İstememek” Katılımı	102
Tablo 46:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 37. Madde “Sınavlarda Sürekli Kopya Çekme Çabası İçerisinde Olmak” Katılımı.....	103
Tablo 47:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 38. Madde “Sınıfta Sürekli Arkadaşlarının Ödev ve Eserlerinden Faydalanma Çabası İçerisinde Olmak” Katılımı.....	104
Tablo 48:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 39. Madde “Sınıf Arkadaşlarını Sürekli Şikayet Etmek” Katılımı.....	105
Tablo 49:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 40. Madde “Uyarılarda Sürekli İlgiyi Dağıtmaya ve Suçu Başkalarına Atma Çabası İçerisinde Olmak” Katılımı.....	106

Tablo 50:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 41. Madde “Sınıfa Kesici-Yaralayıcı (Bıçak, Çakı, vs.) Getirmek” davranışına Katılımı	107
Tablo 51:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 42. Madde “Sınıfa Kayıt Cihazı (Kamera, Telefon, vs.) Getirmek” Katılımı.....	108
Tablo 52:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 43. Madde “Sınıfta Terbiyesiz Kelimeler Kullanmak” Katılımı.....	109
Tablo 53:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 44. Madde “Sınıfta Arkadaşlarına Sürekli Kötü Kelimelerle Hitap Etmek” Katılımı	110
Tablo 54: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 45. Madde “Sınıf İçerisinde Bilerek Gerçek Olmayan Söylentiler Çıkarmak” Katılımı.....	111
Tablo 55:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 46. Madde “Sınıfta Olanı veya İletilmesi Gerekeni Veliye Yanlış İletmek” Katılımı	112
Tablo 56:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 47. Madde “Derslere Karşı Aşırı Motivasyon Göstererek Sosyalleşmekten Uzaklaşmak” Katılımı	113
Tablo 57:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 48. Madde “Bazı Derslere Gereksiz Gözüyle Bakmak” Katılımı.....	114
Tablo 58:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 49. Madde “Ailesinin Okula, Öğretmen ve Derslere Olan Olumsuz Tutumunu	115
Tablo 59:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 50. Madde “İçine Kapalı Olup Az Konuşmak” Katılımı	116
Tablo 60:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 51. Madde “Hata Yapmaktan Korkarak Derse Katılmamak” Katılımı	117
Tablo 61:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 52. Madde “Kendisini Okul Arkadaşlarına Karşı Güdüleyememek” Katılımı.....	118
Tablo 62:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 53. Madde “Yaşadığı Sosyo-Ekonomik Yaşamdan Utanmak ve Bunu Sınıfa Yansıtmak” Katılımı	119
Tablo 63:Ortaokul Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranış Sıralaması	120
Tablo 64:İlişki Stratejisinin Kullanılma Sıklığı	121
Tablo 65:Rutin Stratejisinin Kullanılma Sıklığı	122
Tablo 66: Kurallar Stratejisinin Kullanılma Sıklığı	123

Tablo 67:Teşvik Stratejisinin Kullanılma Sıklığı	123
Tablo 68:Ödüller Stratejisinin Kullanılma Sıklığı	124
Tablo 69:Sorumluluk Stratejisinin Kullanılma Sıklığı.....	125
Tablo 70:Cevap Stratejisinin Kullanılma Sıklığı	125
Tablo 71:Yeniden Yönlendirme Stratejisinin Kullanılma Sıklığı.....	126
Tablo 72:Azarlama Stratejisinin Kullanılma Sıklığı.....	127

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın problemi, amacı, araştırmanın önemi, sınırlıkları ve sayılıtlarına yer verilmiştir. Öğrenme süreci doğumla başlar ve ölene kadar devam eder. Bu süreç kendiliğinden, amaçsız gerçekleştiği gibi planlı olarak da gerçekleşebilir. Bireyler yaşamının büyük bir bölümünde rastlantısal olarak öğrenir; ancak okullarda öğrenme, amaçlı ve planlı olarak gerçekleştirilmektedir. Keskin (2009)'e göre; Eğitimin amacı, bireyin kendini gerçekleştirme, kendine ve topluma yararlı hale gelmesi, ortaya çıkan sorunlara çözüm bulma, problem çözme yeteneğinin kazandırılmasıdır. Tüm bunlar planlı ve programlı öğretim faaliyetlerinin okullarda gerçekleştirilmesi ile mümkün olmaktadır. Okul denince ilk akla gelen şey çoğu kez sınıftır. Özel bir öğretim ortamı olan sınıf, eğitim sisteminin üretim merkezi, eğitimsel amaçların davranışa dönüştürüldüğü yerdir. Bir başka ifade ile sınıf, nitelikli insan gücünün yetiştirildiği eğitim sisteminin işlevsel bir parçasıdır (Terzi,2002). Dolayısıyla, sınıf, eğitim-öğretim etkinliklerinin büyük bir kısmının gerçekleştiği ortam olduğundan okul sisteminin önemli ve işlevsel bir ögesidir (Tutkun,2003). Öğrenciler okul yaşantısı ile birlikte, derse zamanında gelme, okul eşyalarını koruma gibi ilk kez kurallarla sınıfta tanışır. Bilgi ve beceri yanında toplumsal ve örgütsel yaşamın gerekli kıldığı her türlü ilke, kural, davranış ve tutumlar en sağlıklı biçimde sınıfta kazandırılabilir.

Bir toplumun toplumsal ilişkiler örüntüsü ile amaçları, normları ve değerleri sınıf ortamına yansımaktadır. Bu durumda sınıf için toplumun küçük modelidir denilebilir (Celep,2002,2). Sınıf, değişik özelliklere sahip kişiler ve bunların bir araya geldiği farklı gruplardan oluşan farklı bir yapıdır (Erdoğan,2000,7). Sınıf sadece dersin işlendiği fiziki ortam anlamında değil, ortak özelliklere sahip bir grup bireyin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş öğrenci, grupları ile önceden belirlenmiş ve gerçekleşmesi hedeflenmiş davranışların oluşması amacıyla öğretimin yapıldığı yerlerdir (Özyürek, 2005,11). Ünal ve Ada (2003)'e göre sınıf ise planlı eğitimde öğrenmenin gerçekleştirildiği ortamlar sınıflardır. Sınıf ise öğretimin toplu etkinlik olarak gerçekleştirildiği yerdir. Sınıf yönetimi eğitim yönetiminin ilk ve temel basamağıdır.

Sınıf öğrencilerle öğretmenlerin buluştukları bir yerdir. Eğitimin amacı olan, öğrenci davranışının oluşması burada başlar. Eğitim için gerekli birincil kaynaklar olan öğrenci, öğretmen, program ve diğer unsurlar sınıfın içindedir. Eğitim ve okul yönetiminin kalitesi büyük ölçüde sınıf yönetiminin başarısı ve kalitesine bağlıdır (Çalık 2009,3). Sınıf yönetiminin değişkenleri öğretmen, öğrenci, okul, eğitim programı, eğitim ortamı, eğitim yönetimi, aile ve çevre olarak sıralanabilir. Ancak değişkenler içinde en stratejik değişken öğretmendir (Aydın,2003,16-17). Çünkü öğretmen, diğer öğelerin verimli ve düzgün bir şekilde işleminde etkilidir (Can,2005). Ayrıca öğretmen, öğrenci ile öğretim programı arasında bir köprü görevi üstlenir. Öğretmen, öğrenciye öğretim programında yer alan kazanımları edinmesi için rehberlik yapar ve öğrencilerin öğrenme düzeylerini belirler. Diğer bir ifadeyle, öğretmenin görevi, çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanarak çeşitli öğrenme yaşantılarını düzenlemek ve istendik davranışların öğrenci tarafından kazanılıp kazanılmadığını değerlendirmektir (Erden, 2003).

Eğitim alanında sürekli bir yenileşmenin olması ve yeni teknolojilerin eğitime uyarlanması, öğretmenlerin mesleki niteliklerinde ve eğitimlerinde yenilikleri ve değişimi kaçınılmaz kılmaktadır (Mei,2009). Toplum olarak ilerleyebilmek için okullarda iyi bir eğitimin sağlanması gerektiği bilinen bir gerçektir. Ancak okullarda iyi bir eğitimin verilebilmesi ve öğrencilerin başarılı olabilmeleri için, okuldaki öğretimin niteliğinin yükseltilmesi gereklidir. Okullardaki başarı grafiği nitelikli öğretmenler olmadan önemli düzeyde yükseltilemez. Başka bir ifadeyle, iyi öğrencilere sahip olunabilmesi için iyi öğretmenlere ihtiyaç vardır (Sarpkaya,2008). Amerikan Öğretim Federasyonunun raporuna göre; profesyonel gelişme olmadan okul reformu gerçekleşemez. Ülkeler yüksek standartlar benimseyebilir, öğrencilerin nasıl öğrendikleri konusunda en iyi araştırmaları yapabilir, ders kitaplarının ve değerlendirmenin yapısını değiştirebilir, etkili öğretim stratejilerini teşvik edebilir. Fakat sınıftaki öğretmen bunları kavramadıkça ve plana bağlı kalmadıkça bu tedbirler işe yaramayacaktır. Okulları değiştirmenin, öğretmenlerin profesyonel gelişimine yatırım yapmaktan daha etkili bir yolu yoktur.

Öğretmen yetiştiren eğitim kurumları, öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine en iyi biçimde hazırlamak üzere programlarını yürütmektedirler. Öğretmen adayları gerek teorik, gerekse uygulamalı derslerle öğretmenlik mesleği için gerekli bilgi, beceri,

tutum, davranış ve alışkanlıkları kazanmaktadırlar. Öğretmen adaylarının aldıkları derslerden biri de ‘Sınıf Yönetimi’dir. Sınıf yönetimi teorik ve uygulamalı olmak üzere iki boyutlu bir ders niteliği taşımaktadır. Bu dersi alan öğretmen adayları öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerle iletişim, motivasyon, zaman yönetimi, sınıf içi istenmeyen davranışlar ve bu davranışlara karşı geliştirilen sınıf yönetimi stratejileri, sınıf yönetimi modelleri, sınıf organizasyonu gibi konuları teorik ve uygulamalı olarak öğrenmektedirler.

Dönmez (2008)’e göre sınıf yönetimi; belirli amaçların gerçekleştirilmesi için planlama, örgütleme, koordinasyon, iletişim ve değerlendirme gibi fonksiyonlara ilişkin ilke, kavram, teori, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli bir şekilde maharetle uygulanmasıyla ilgili faaliyetlerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Özyürek (2005)’e göre ise sınıf yönetimi; öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını sağlamak için davranış yönetimi, sınıfın fiziki yapısının düzenlenmesi ve öğretimi engelleyen davranışların ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesi anlamına da gelmektedir.

Sınıf yönetiminin temelinde öğretmen becerisi yatar (Demirtaş,2005,13). Eğitimde daha iyi bir yere varmak için öğretmenlerin eğitimcilik yetenekleri yanında yöneticilik özelliklerinin de geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Öğretmenlerin dersteki tutumları, davranışları ve kullandıkları öğretim yöntemleri doğru ve yerinde kullanıldığında öğrenci davranışlarını olumlu yönde etkilemektedir. Derste yaptırdığı etkinlikleri öğrencinin ihtiyaçlarına uygun olarak düzenleyen, düşük yetenekli öğrencileri derse katmaya teşvik edici yöntemler uygulayan, sınıfta karşılaştığı problemleri çözmede demokratik yaklaşım sergileyen ve öğretimi araç ve uygun materyalle zenginleştiren öğretmenler, öğrencilerin daha olumlu davranışlar sergilemelerini başarmaktadır (Erden, 2005,51).

Eskiden sınıf yönetimi, öğretmen otoritesinin sınıfta hâkim kılınması anlamına gelirken günümüzde ise öğrenmeyi sağlayıcı bir sınıf ortamının oluşturulması olarak algılanmaktadır. Bir diğer ifadeyle öğretmenin sınıfta olumlu bir atmosfer yaratması, mesleki deneyiminin iyi olması, çok iyi bir eğitimden geçmiş olmasına bağlıdır. Sınıfın birer yöneticileri olan öğretmenlerin yönetim kuramlarını iyi bilmeleri ve alanlarında çok iyi yetişmiş olmaları gerekir. Çünkü alanında çok iyi yetişmiş bir öğretmen sınıfta etkindir ve etkili bir öğretmendir. Etkili öğretmen nitelikleri arasında ise öğrencilerin ders işleyebilecekleri rahat ve güvenli bir ortam oluşturulması, öğrencileri rahatsız eden

durumların hızlı bir şekilde ortadan kaldırılması, öğrenme güçlüklerinin önlenmesi için çalışma yapılması ve öğretmenlerin ortaya çıkan problemleri anında ve pratikçe çözen kişiliğe sahip olmaları gibi nitelikler bulunmaktadır

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları öğrencilerin istenmeyen davranışları, eğitimin temelinde yatan sorunlardan biridir. Bu nedenle sınıf yönetiminin temel amacı, sınıfta olumsuz öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasını engellemek ve ortaya çıkan davranışları durdurup olumlu yönde değiştirmektir (Erden,2001,17). Öğrenme ve öğretmen faaliyetlerinin verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, her öğretmenin öğretim becerilerinin yanı sıra, bir sınıf yönetimi stratejisine ve istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını önleme becerisine sahip olması gerekir. Ayrıca bu tür davranışların ortaya çıkması durumunda da bunları giderme becerisine sahip olmalı ve uygulayabilmelidir. Aksi takdirde öğretmen, öğretme ve öğrenme işinde başarısız olur (Karip,2002,118).

Öğretmenler sınıflarında her an bir sorunla karşı karşıya kalabilirler. Çünkü öğrenciler yaşamlarında fiziksel ya da duygusal şiddet, ilgilenilmeme, maddi sıkıntılar gibi pek çok sorunu aileleriyle birlikte yaşamaktadırlar. Bu sorunlar ise çocuğun davranışlarını etkilemekte ve çeşitli uyum problemlerine yol açmakta, öğrenciler evde ailesiyle yaşadığı problemleri sınıf ortamına isteyerek ya da istemeyerek taşıyabilmektedir. Sınıf geçmiş yaşantıları, değer yargıları, kültürleri, ilgileri, yetenekleri ve zeka düzeyleri bakımından farklı özelliklere sahip öğrencilerden meydana gelen bir toplumsal gruptur. Sınıfta yer alan öğrencilerin gereksinimleri, beklentileri, öncelikleri, hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme hızları, öğrenme biçimleri, çalışma alışkanlıkları, tutumları, duyguları farklılık gösterir (Öztürk; 2002: 156). Fiilen 180 gün ve her gün yaklaşık beş, altı saat aynı sınıfta yer alan onlarca öğrencinin bulunduğu sınıflarda farklı davranışların sergilenmesi kaçınılmazdır. Farklılıklar kendini sınıfta değişik öğrenci davranışları biçiminde gösterir. Farklılıklar, bazı durumlarda sınıfın havasına hoş bir renk, güzel bir anı katarken bazı durumlarda ise sınıfın psikolojik, toplumsal ve duygusal yapısına zarar verebilmektedir. İşte bu tür davranışlar istenmeyen davranışlar olarak nitelendirilmektedir (Tertemiz,2004,54).

Sınıfta istenmeyen davranışlar çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılmaktadır. Neden oldukları sonuçlar bakımından; kontrolsüz ve aşırı kontrollü davranışlar, amaçlı, planlı, kasıtlı davranışlar, (Sarıtaş,2000,71-72), önemli ancak etkisi ve alanı sınırlandırılmış

sorunlar, artan ve yayılan sorunlar (Evertson, Emmer, Worsham, 2000), yarattığı sonuçları açısından akademik etkinliklere, sosyal ilişkilere ve fiziksel donanım ve ortama zarar verici davranışlar (Çelik,2003,164), yasal olmayan, fiziksel olarak tehlikeli, başkalarının haklarına saygısızlık, kendisinin ya da diğerlerinin öğrenmesini engelleyici, öğretmenin otoritesine karşı koyucu, kendisinin veya diğer öğrencilerin güvenliğini tehlikeye sokan, okulun, sınıfın, arkadaşlarının, öğretmenin araç-gereçlerine, eşyasına zarar verici, (Korkmaz;2004:175) sınıf içi etkinlikleri bozan, okulun ve öğretmenin yasal beklenti ve kuralları ile ters düşen, sınıfta karışıklık yaratan davranışlar (Tertemiz;2006:54), saldırganlık ve ahlaksızlık içeren, dersi bölen, toplumsal beklentilere uygun düşmeyen, dersin akışını bozan, derse ilgiyi azaltıcı davranışlar (Özdemir,2009:270). İstenmeyen davranışların önlenememesi başka olumsuz davranışların ortaya çıkmasına ve çoğalmasına yol açabilir (Türnüklü ve Yıldız,2002:23). İstenmeyen davranışlarla birlikte ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçlardan bazıları şöyle ifade edilebilir: Öğretmenin işini yapması, öğretme ve bilgilendirme hakkını kullanması, öğrencilerin ise öğrenme, bilgilenme ve kendini geliştirme haklarında yararlanmaları engellenmiş olur, sınıfın atmosferi bozulur, sınıfta sözel veya fiziksel çatışmalar yaşanabilir, öğretmen gerginleşir, kargaşa ve gürültüden diğer sınıflar olumsuz etkilenir, öğrencilerin, öğretmenin, sınıfın, okulun eşyası zarar görebilir, okulda disiplin sorunları çoğalır, veliler rahatsız olur vb. (Sarıtaş,2000:71). İstenmeyen davranışlar öğrencilerde korkuya, devamsızlığa, öğretilmekte ise strese, iş doyumsuzluğuna ve tükenmeye yol açabilmektedir. Bütün bu olumsuzluklar öğretmenleri, zamanlarının önemli bir kısmını öğretim yerine istenmeyen davranışlarla başa çıkmaya ayırmak zorunda bırakmaktadır (Türnüklü ve Yıldız,2002:23). İstenmeyen davranışları ortadan kaldırmak bilgi, deneyim, sabır ve rasyonel karar vermeyi gerektirir. Gözlemler ve araştırma sonuçları öğretmenlerin durumu derhal kontrol altına almak düşüncesiyle aceleci davranışlarını göstermektedir. Ortaya çıkan en önemli sorunlardan birisi hangi istenmeyen davranış için hangi stratejinin kullanılacağına iyi tayin edilememesidir. Uygun olmayan stratejilerle müdahale, istenmeyen davranışı ortadan kaldırmak yerine başka istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Çelik,2008,166). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını istenenlerle değiştirmek ve düzeltmek amacıyla şu stratejilerden yararlanılabilir: Sorunu anlamak, görmezden gelmek, uyarmak, derste değişiklik

yapmak, sorumluluk vermek, öğrenciyle konuşmak, okul yönetimi ile ilişki kurmak, aile ile ilişki kurmak, ceza vermek (Başar, 2012: 131-142).

İstenmeyen davranışlara karşı kullanılacak stratejiler birçok farklı davranış veya tutumlarla uygulamaya aktarılabilir. Örneğin uyarma eylemi; göz temasıyla, işaretle, yanına yaklaşarak, dokunarak, sözle yapılabilir. Sözel mesajlarla uyarma eylemi ise dolaylı olarak uyarma, soru sorma, sözün istenmeyen davranışa bağlanması, yerini değiştirme biçiminde kullanılabilir. Diğer taraftan öğrenciyle konuşma eylemi duruma göre ders içinde veya dersin sonunda yapılabilir. Derste değişiklik yapma stratejisi ise; araçları, yöntemi, ortamları, öğretmen davranışlarını değiştirme biçiminde gerçekleştirilebilir. Ceza verme eylemi ise hiçbir zaman fiziki şiddet ve baskı içermeyen, istenenden mahrum, istenmeyene mahkum etme biçiminde kullanılabilir. İstenmeyen davranışların yönetiminde öğretmenler aynı zamanda; bakışları ile iletişime girmek, öğrenciye yaklaşmak, baş ve parmak hareketlerinden yararlanmak vb. sözel olmayan uyarma yollarından yararlanarak öğrencinin uygun davranışa dönmesine yardımcı olabilir (Celep,2002:88, Türnüklü ve Yıldız,2002:23). İstenmeyen davranışların kabul edilemez olduğu sınıfa hissettirilmelidir. Örneğin geç gelen öğrencinin öğretmenden bir işaret alana kadar bekletilmesi, sıra arkadaşlarını rahatsız eden öğrencinin bu davranışı tekrarlamayacağına söz vermesinin sağlanması, sırayı karalayan öğrenciye sıranın temizletilmesi vb. (Celep, 2000:128). Bir başka yaklaşımda istenmeyen davranışların değiştirilmesinde beş strateji önerilmektedir: Zorlayıcı strateji, korku yoluyla engelleme ve gözdağı verme temeline dayanırken, serbest stratejide, öğretmen ve öğrenci arasında çift yönlü etkileşim ve sosyal ilişkiler ön plandadır. Serbest stratejiyi benimseyen öğretmenlerin sınıfında karşı öğrenci davranışları daha az görülür. Görev merkezli stratejide öğretmen öğrencileri görevlendirerek meşgul eder ve boşta kalmalarını önler. Bir başka strateji olan otoriter stratejide öğretmen ussal ve uygun kurallardan yararlanarak sorun önleyici bir düzen kurar. Beşinci strateji olan temel stratejide ise ödül yoluyla istenen davranışların artırılması böylece istenmeyen davranışların azaltılması öngörülmektedir (Wragg, 2001: 453–510).

Öğrencilerin kendiliğinden kurallara uygun davranmaları sık gözlenen bir durum değildir. Kurallara uygun davranmayı beklemek için kuralların belli olması ve istenen kurallara uygun davranışlar sergilenmesi için de öğretmenin düzenleyici ve denetleyici bir rol üstlenmesi gerekmektedir (Özyürek, 2005). Özetle kuralların var olduğu ve iyi

izlendiği sınıflarda öğrenciler daha bir dikkatli davranmakta ve istenmeyen davranışları daha az sergilemektedir. Özdenetim bilinci ve alışkanlığı gelişmiş öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğretmenler bilgi, beceri, zaman ve enerjilerini daha çok eğitim-öğretim etkinlikleri için kullanmaya çalışırlar. Sınıfta oluşturulacak düzene yalnız öğretmenin işini sorunsuz olarak yürütmesi, onun başarısını garantilemeye yardımcı olması için değil, aynı zamanda öğrencilere olumlu ve istendik davranış, tutum ve iyi alışkanlıklar kazandırılabilmesi, onların gelecekteki vatandaşlık rollerine ve sorumluluklarına sağlıklı bir biçimde hazırlanabilmesi, öğrencinin uygun davranışları kendi başına kaldığında da sergilemesi için gereklilik vardır.

1.2.Problem

Farklı kültürlerden ve sosyoekonomik düzeylerden gelen, kişilikleri, gereksinimleri, algıları, tutumları, seçimleri birbirinden farklı olan öğrenciler aynı sınıf ortamında bir araya gelmektedirler. Bu kadar farklı özelliklere sahip olan öğrencilerin, aynı sınıf ortamını sorunsuz biçimde paylaşmaları oldukça zordur. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarının anlaşılması, daha iyi öğrenme ve öğretme süreci için bir gereklidir (Türnüklü, 2000:3). Problem davranışları çözmek veya oransal olarak azaltmaya çalışmak başta sınıf öğretmenleri olmak üzere okul yönetimlerinin de gündemini meşgul etmektedir. Bu nedenle bu tür problem davranışların iyi tanımlanıp, nedenlerinin bilinmesi ve bu tür problemlere karşı etkili çözüm stratejilerinin uygulanması ile okullarda zaman ve kaynak israfının önüne geçilebilir. Bunun için istenmeyen öğrenci davranışlarının iyi tanımlanması, nedenlerinin iyi bilinmesi ve davranışa göre etkili çözüm stratejilerinin uygulanması gerekmektedir. Öğrenci davranışlarının istendik olup olmaması, davranışı gösteren kişinin özelliklerine, davranışın meydana geldiği sosyal koşullara ve toplumsal yargılara bağlanabilir (Başar, 2003: 95). Yaygın olarak görülebilen istenmeyen öğrenci davranışları arasında; küfürlü konuşma, başkalarını rahatsız etme, işini yaparken özen göstermeme, dersi dinlememe, sınıfta başkaları konuşurken konuşma, ders dışı konularla ilgilenmek, arkadaşlarını engelleme, arkadaşına veya öğretmenine kaba ve saygısız davranma, okul eşyalarına zarar verme, devamsızlık, kopya çekme gelmektedir (Baloğlu, 2002:21). İstenmeyen davranışlar ile ilgili alan yazında yer alan tanımlardan bazıları şunlardır: “Öğrencilerin öğrenmesini engelleyen davranışlar, öğretmeni ve arkadaşıyla etkileşimine zarar veren

davranışlar, okul eşyalarını veya kişilerin özel eşyalarının zarar görmesine yol açan davranışlar” (Küçükahmet,2001:112) istenmeyen davranışlar olarak tanımlanmıştır. Sınıf ortamında eğitim ve öğretim etkinliklerini olumsuz yönde etkileyen her türlü davranış, istenmeyen davranış olarak nitelendirilir (Çelik, 2003: 164). İstenmeyen öğrenci davranışlarını Öztürk (2005:141) akademik, sosyal ve ortama zarar verici istenmeyen davranışlar olarak üç grupta sınıflandırmıştır. Genel anlamda okullarda eğitimi engelleyen her tür davranış, istenmeyen davranış olarak da nitelendirilebilir. İstenmeyen davranışlar özellikle okul güvenliğini olumsuz etkilemektedir. Bu tür davranışlar karşısında öğretmenlerin başvurdukları yaygın yöntemler arasında; küçük yanlışları görmezden gelme, kışkırtıcı eylemleri görmezden gelme, göz ilişkisi kurma, yaklaşma, uyarma, azarlama, yerini değiştirme, espri yapma, ara verme, konuşma, hak ve ayrıcalıktan yoksun bırakma, sınıfta alıkoyma, isteğini yapmama, ailesiyle ilişki kurma, anlaşma yapma, fiziksel olmayan ceza verme yer almaktadır.

Son yıllarda sınıf yönetimi ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Sınıf yönetimi konusunda araştırmalar yapmıştır. Örneğin, Kazu'nun(2007) yaptığı araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin küçük bir disiplin problemi olduğunda görmezlikten gelme; gerektiğinde dersin büyük bölümünü öğüt vermeye ayırma; öğrenciyle konuşup sorunu çözmeye çalışma; beden diliyle öğrenciyi uyarma, öğrencinin yerini değiştirme; ciddi disiplin sorunlarında okul yönetimi ile görüşme stratejilerine “orta” derecede başvurdukları belirlenmiştir. Açıkgöz, Özkal ve Güngör-Kılıç (2003) tarafından öğretmen adaylarının sınıf atmosferine ilişkin algılarının incelendiği araştırmanın sonuçlarına göre ise, öğrencilerin sınıf atmosferine ilişkin algıları incelenmiş, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılıklar bulunmuştur. Farklı bir araştırma ile Çelik ve Ereskici (2008) meslek liselerinde okuyan öğrencilerin disipline aykırı davranışlarda bulunma nedenlerini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda meslek liselerindeki öğrencilerin disipline aykırı davranışları ile cinsiyet, öğrencinin akademik başarı düzeyi ve diğer bazı değişkenlerin ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Türnüklü ve Yıldız (2002)'ın öğretmenlerin, öğrencilerin istenmeyen davranışları ile başa çıkma stratejilerini inceledikleri araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin en sık karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı en çok göz kontağı kurmaya çalıştıkları, öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşma, sınıfın kurallarını hatırlatma, öğrenciye adıyla seslenme, öğrenciyi derse motive etme gibi stratejilerle başa çıkmaya

çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları karşısında kullandıkları baş etme stratejileri birbirinden farklıdır. Bu farklılık öğretmenin kişiliğine, mizacına, sınıf yönetme becerisine, branşına ve dersin niteliğine, okulun bulunduğu sosyoekonomik çevreye, sınıf mevcuduna, öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre farklılık gösterebilir. Buradan hareketle Öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bunlara karşı kullandıkları stratejiler ile ilgili farklı bölgelerde araştırmalar yapılmıştır.

1.2.2.Problem Cümlesi:

Ortaokullarda öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bunları yönetmede kullandıkları stratejileri nelerdir, demografik değişkenlere göre bu stratejiler farklılaşmakta mıdır?

Alt Problemler:

1- Ortaokullarda öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları

a) İstenmeyen öğrenci davranışları

b) Söz konusu davranışları yönetme stratejileri nelerdir?

2- Ortaokullarda öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bunları yönetmede kullandıkları stratejiler öğretmenlerin;

a) Cinsiyetlerine

b) Kıdemlerine

c) Branşlarına

d) Yerleşim yerlerine

e) Sınıftaki öğrenci sayısına göre farklılaşmakta mıdır?

1.4.Araştırmanın Önemi

Literatür incelendiğinde ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında sınıf yönetimine yönelik konulara ve istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları stratejiler ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmalarda Ortaokullardaki görev yapan branş öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin bu tür davranışlarla ilgili ortaya koydukları çözüm önerileri ve davranışların üstesinden gelmek için kullandıkları stratejiler ile ilgili detaylı ve özel bir araştırmaya rastlanmamaktadır.

Eğitim öğretim sistemimizin ve uygulamalarının bir sonucu olarak, istenmeyen öğrenci davranışlarıyla doğrudan öğretmenler karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu durumun en doğal sonucu olarak da istenmeyen davranışları tespit etmek ve onlarla başa çıkmak öğretmenlerin asıl görevlerinden biridir. İstenmeyen davranışların ortadan kaldırılmasında öğretmenlerin önemini vurgularken, bunu nasıl yapacaklarının da tartışılması, doğru ve yanlışların belirlenmesi ve bu birikimlerinin gelecek nesil öğretmenlere rehberlik etmesinin sağlanması eğitim öğretim sistemimize olumlu katkılar getirecektir.

Rize'nin Ardeşen ve Fındıklı ilçelerinin kendisine özgü şartları içerisinde, Ortaokulda çalışan branş öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma, Ortaokullarda çalışan branş öğretmenlerinin karşılaştıkları ve karşılaşılabilecekleri istenmeyen davranışları görmelerine olanak sağlayacaktır. İstenmeyen öğrenci davranışlarının önceden bilinmesi, branş öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerindeki etkililiklerine katkılar sağlayacaktır. Ayrıca öğretmenlerin ortaya koydukları çözüm önerileri ve geliştirilebilecek yeni çözüm önerileri hakkında da görüşler ortaya konulmaktadır. Araştırma sonuçlarının branş öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarını önceden kestirerek, etkili sınıf yönetimi bilgi ve becerilerinin artırılmasına katkılar getireceği düşünülmektedir.

1.5. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan öğretmenler ankette yer alan sorulara içtenlikle cevap vermişlerdir.
2. Anket sorular Ortaokullarda görülen istenmeyen öğrenci davranışları ile branş öğretmenlerinin bu davranışlarla baş etmede kullandıkları stratejileri tespit etme yeterliliğine sahiptir.
- 3- Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.

1.6.Sınırlılıklar

- 1- Bu araştırma 2013--2014 öğretim yılında Rize İlinin Fındıklı ve Ardeşen ilçelerindeki Ortaokullarda çalışan branş öğretmenler ile sınırlıdır.
- 2- Araştırma bulguları anket verileri ile sınırlıdır.
- 3- Araştırma sınıf yönetiminin sınıf içinde istenmeyen davranışlar ve baş etme boyutu ile sınırlıdır.

1.7.Tanımlar

Sınıf Yönetimi: “Sınıf yönetimi, sınıf içi etkinlikleri etkili bir biçimde düzenleyip sürdürebilme ve öğrenci davranışlarına rehberlik edebilme becerisidir.” Başka bir ifade ile sınıfta olumlu bir iklim oluşturma, öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmelerine ve potansiyellerini ortaya koyabilmelerine fırsat sağlama sürecidir (Turan, 2005, 2).

İstenmeyen Davranış: Wraga (1993), sınıf yönetimini, sınıfta etkili bir öğrenme çevresinin oluşturulması ve eğitim-öğretim amaçları doğrultusunda yönetilmesi olarak tanımlamaktadır (Akt. Yıldız,2006:3)

Öğretmen: Devletin eğitim-öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği olup görevlerini Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlü olan ve resmi öğretim kurumlarında çalışan insanlardır (<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>; 2014).

Başa Çıkma: Başa çıkma, kişinin kaynaklarını aşan veya zorlayan bir durum olarak değerlendirilen belirli dışsal ve/veya içsel isteklerle mücadele etmek için sürekli değişen bilimsel ve davranışsal çabalar olarak tanımlanır (Lazarus & Folkman'den aktaran Ağargün ve arkadaşları, 2005)

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sınıf Yönetimi Kavramı

Araştırmanın bu bölümde sınıf yönetimi, sınıf yönetiminin değişkenleri, sınıf ortamında görülen istenmeyen öğrenci davranışlarının, istenmeyen öğrenci davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları başa çıkma stratejileri ve konu ile ilgili Türkiye’de ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1.1 Sınıf Yönetiminin Tanımı

Yönetim, bir amacı gerçekleştirmek için madde ve insan kaynaklarını eş güdümlenerek eyleme geçirme sürecidir. Sınıf yönetimi ise, sınıfın amacını gerçekleştirmek için sınıftaki öğretim kaynakları ile öğrencileri organize ederek eyleme geçirme sürecidir (Celep,2008:1). Sınıf yönetimi, başarının sağlandığı bir sınıf ortamının düzenlenmesinde öğretmenin görevidir. Sınıfta düzenin kurulması ve sürdürülmesi, fiziksel ortamın düzenlenmesi, mantıklı bir akışı olan öğretim sürecinin gerçekleştirilmesi, zamanın etkili kullanılması, öğrencilerin motive edilmesi ve öğretmen liderliği ve otoritesinin kurulmasını kapsar (Savage ve Savage, 2010).

Sarıtaş (2000) Sınıf yönetimini, eğitim öğretim programı ve planı, eğitim etkinliği, öğretim yöntemi, zaman, mekân, teknoloji, öğretmen ve öğrenci arasında etkili bir eş güdümlenme gerçekleştirerek, öğrenmeye elverişli bir ortam ve düzenin sağlanması ve sürdürülmesi olarak tanımlamaktadır. Çelik (2005)’e göre; Sınıf yönetimi, sınıf kurallarının belirlenmesi, uygun bir sınıf düzeninin sağlanması, öğretimin ve zamanın etkili bir şekilde yönetilmesi ve öğrenci davranışlarının denetlenerek bir öğrenme ikliminin geliştirilme sürecidir.

Dollase (2009) sınıf yönetiminin ne olduğundan çok ne olmadığı üzerine durarak sınıf yönetimini tanımlamıştır. Dollase’ye göre, sınıf yönetimi, program, kurallar bütünü, not tahtası ya da örgüt değildir; sınıf yönetimi okuldaki karışıklıkları azaltan, aynı zamanda aynı yerde farklı insanlarla bir şeyleri öğrenmeye çalışmak ile ilgili dezavantajların yarattığı bir bedeldir. Sınıf yönetimi sınıfı organize etmeve sınıfla ilgili

işleri yapma sürecidir (Latham ve Vogt 2007). Toprakçı (2004: 23) ise sınıf yönetimini, sınıf örgütünün eğitsel amaçlarını gerçekleştirmek üzere bir araya gelen öğretmen, öğrenci, derslik, müfredat ve diğer ilgili araç-gereçlerden meydana gelen yapının işletilmesi süreci, olarak tanımlamaktadır. Brophy ve Evertson (Akt, Coatney 1982) sınıf yönetiminin, yönetiminin bir dalı olarak görmüşler ve sınıf yönetiminin disiplin alanı olarak tanımlamaktan daha kapsamlı olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Karslı (2009)'ya göre sınıf yönetimi, müfredat programında yer alan amaçları gerçekleştirmek için sınıfta sahip olunan insan ve madde kaynaklarını bu amaçlara yönlendirme sürecidir. Özen ve Gülaçtı (2006) ise sınıf yönetimini, belirlenen eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesi için planlama, örgütleme, uygulama ve değerlendirme işlevlerine ilişkin ilke, kavram, kuram, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli olarak uygulanmasıyla ilgili etkinliklerin tümü olarak tanımlamıştır. Sınıfın iyi bir şekilde yönetilmesi eğitim ve öğretim faaliyetlerinde başarılı olmak için ilk ve en önemli adım olarak kabul edilmektedir. Öğretmen sınıfta sadece öğretim yapmaz; Onun çalışmaları arasında yönetmek, yönetilmek, yönetime katılmak, yönetimi desteklemek ve ilerde yönetim görevlerinde bulunmak da vardır. Bu nedenle öğretmenin de liderlik rolü ön plana çıkmakta ve grup dinamizminin bilinmesi ve bu dinamizmden yararlanılması önem kazanmaktadır. Ayrıca yönetim ile öğretim eğitimde ayrılmaz bir bütündür (İlgar 2000, 161). Öte yandan sınıf yönetiminin başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi, öğretmenin insan ilişkileri alanında duyarlı ve bilgili olmasına bağlıdır. Özellikle göreve yeni başlayan öğretmenlerin, öğrencilerini çok sevmelerine karşın, sınıfta kontrolü sağlayamadıklarından yakınmaları sık gözlenen bir durumdur. Oysa bir öğretmenin yapması gereken ilk şey, sınıfta eğitimin gerektirdiği fiziksel ve psikolojik ortamı sağlamaktır. Bunun için öğrencileri sevmek gereklidir. Fakat yeterli değildir. Sorun, insan ilişkileri örüntüsünün karmaşık ve çok boyutlu niteliğinden kaynaklanmaktadır. İnsanın davranışlarına, onun beklenti ve gereksinimleri yön verir (Aydın 2000, 2).

2.1.2. Sınıf Yönetimi İçin Yapılması Gereken Etkinlikler

Sınıf yönetiminin etkili olabilmesi için birçok etkinliğin yapılması gerekir. Bu etkinliklerden en temel olanları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz (Baloğlu, 2002, 21):

- 1- Sınıfta belirli amaçlara en kısa ve etkili yoldan ulaşabilmek için yapılacak çalışmalar.
- 2- Sınıfın amaç birliği içinde, dayanışmacı bir ruha sahip olacak şekilde takım haline gelmesi için yapılacak etkinlikler.
- 3- İstenen bilgilerin ve davranışların kazandırılması amacıyla, etkili bir iletişimin gerçekleştirilmesi için yapılan etkinlikler.
- 4- Davranışların yönetilmesi için yapılan etkinlikler. Yoğun bir etkileşimin yaşandığı yer olmasından dolayı sınıf, istenen veya istenmeyen çok farklı davranışların sergilendiği bir mekândır. Bu yüzden davranışların yönetilmesi üzerinde durmak da önemli bir etkinliktir.
- 5- Sınıfta yaşanan sorunların çözülebilmesi için yapılan etkinlikler.
- 6- Zamanın iyi kullanılması ve yönetilmesi için yapılan etkinlikler. Sınıfta birçok etkinlik sınırlı bir zaman çerçevesinde yapılır. Bu durumda sınıf yönetimi için zamanın iyi kullanılması ve yönetilmesi gerekir.
- 7- Çalışmanın değerlendirilmesi için yapılan etkinlikler. Sınıfta gerçekleştirilen çalışmaların amaçlara ulaşma açısından değerlendirilmeleri de önemli bir etkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.1.2.1. Etkin Sınıf Yönetimi Özellikleri

Etkili bir sınıf yönetiminin olabilmesi için aşağıdaki sıralanan özelliklerin oluşması gerekir. Bunlar (Gürsel, 2004, 74-75):

1. Okullarda yeni bir döneme başlangıcın düzenli ve sistemli olması gerekir.
2. Öğrenci davranışlarını ve bu davranışları etkileyen etmenleri belirleyip üzerinde durulmalı,
3. Sınıf ortamı ve grup etkileşimi çok iyi düzeyde düzenlenmeli,
4. Sınıfta öğretmen-öğrenci iletişimi iyi düzeyde sağlanmış olmalı,
5. Öğrencilerde yüksek düzeyde motivasyonun olması sağlanmalı,
6. Sınıfta öğrenciler için fiziksel ortam iyi düzeyde düzenlenmeli,

7. Sınıf yönetimi ile ilgili disiplin kuralları herkesçe kabul edilen kurallar olmalı ve bu kurallar uygulanmalı,
8. Sınıfta öğretim yöntem ve tekniklerini etkili kullanmak için yapılması gerekenler iyi belirlenmeli,
9. Sınıfta karşılaşılabilecek davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilecek önlemler çok açık bir şekilde belirlenmeli,
10. Sınıf etkinlikleri için etkili zaman yönetimi belirlenmeli,
11. Özel eğitime muhtaç çocuklara etkili bir sınıf yönetimi sağlanması için onların ihtiyaçlarının tam karşılanması amacıyla gerekli önlemler alınmalı,
12. Sınıftaki etkili yönetime yönelik sistemli destek sadece öğretmene bırakılmamalı, öğrencilerin de aktif olarak bunlara katılması sağlanmalı,
13. Sınıfta kaynaklar etkili bir şekilde kullanılmalı,
14. Öğretmen ve öğrenciler sınıf yönetimi ile ilgili görev ve sorumluluğunu çok iyi bilmeli

Buradan hareketle

2.1.3. Sınıf Yönetiminin Boyutları

Bu alanda çalışan araştırmacıların çalışmaları incelendiğinde sınıf yönetiminin boyutları şöyle sıralanabilir:

- 1- Sınıf ortamını hazırlamak
- 2- Plan ve programları yapmak
- 3- Sınıf içi düzeni sağlamak
- 4- Zamanı etkili ve doğru şekilde kullanmak
- 5- Öğrencilere doğru iletişim kurmak (Amidon ve Hunter 1966; Akt. Demirel, 2004; Doğan Burç, 2006; Sarıtaş, 2003)

2.1.3.1.Sınıf Ortamını Hazırlamak

Sınıf ortamı eğitim-öğretimin gerçekleştirildiği, öğretmen ve çocukların en çok vakit geçirdiği ortam olarak tanımlanabilir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin belli bir düzen içinde aksamadan devam edebilmesi de sınıf ortamının amacına uygun olarak düzenlenmesi ile sağlanabilir. Sınıf ortamının çocuk sayısına uygun genişlikte olması, çocukların ihtiyaç ve ilgilerine uygun materyaller ile donatılmış olması ve okul öncesi

sınıfları için öğrenme merkezlerinin doğru konumlandırılmış olması sınıf içi düzenlemelerinde dikkat edilmesi gereken başlıca unsurlardır (Çakır, 2010). Sınıfın farklı etkinlikler için ayrı bölümlere ayrılması, aldığı ışığın ve dış ortamdaki gelen ses düzeyinin ayarlanması, temizlik ve düzeni, ısı, görsel ve estetik açıdan görünümü ve çocukların sınıf içindeki yerinin düzenlenmesi sınıf ortamının eğitim-öğretime hazırlanması kapsamında ele alınacak konular olmalıdır.

Eğitim-öğretimin planlan doğrultuda ilerleyebilmesi ve hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi için ilk olarak uygun ortamın sağlanması önemlidir. Çünkü fiziksel olarak hazır olmayan bir sınıfta öğretmenin ve çocukların eğitim-öğretim için güdülenmesi zorlaşmaktadır. Çocuklar fiziksel olarak rahat olduklarında tüm dikkatlerini ve enerjilerini uygulanan etkinliğe verebilirler (Doğan Burç,2006). Öğretmeni rahat göremediği bir yerde oturan, sınıfta aşırı sıcaktan bunalan veya dışarıdaki gürültüden öğretmeni duymakta zorlanan bir çocuğun derse odaklanmasının çok da kolay olmadığı düşünüldüğünde fiziksel ortamın çocuk ve eğitim üzerinde ki etkisi daha rahat kavranabilir.

Yapılan araştırmalar ile sınıf duvarlarında kullanılan renklerin bile çocuk üzerinde etkili olduğunu vurgulanmakta ve küçük yaş gruplarında pembe ve tonları daha büyük yaş gruplarının bulunduğu sınıflarda ise mavi ve tonlarının kullanmasının çocuk psikolojisi üzerinde daha olumlu bir etki yaptığı belirtilmektedir (Ünal ve Ada,2000: 81; Akt. Doğan Burç, 2006). Eğitim ortamının temiz ve havadar olması gerekir. Sınıfın temiz kullanılması çocuğun bu yönde olumlu davranış değişikliği göstermesini sağlayacağı gibi eğitim-öğretim faaliyetlerine daha iyi odaklanılmasını da sağlayacaktır. Sınıfların sürekli havalandırılması sınıf içindeki kalabalık ile ortaya çıkan oksijen yetersizliğinin önüne geçilmesi için önemlidir. İsveç'te soğuk günlerde bile okul öncesi eğitim kurumlarındaki çocuklar temiz havadan en iyi şekilde yararlanmaları için öğle uykularını açık havada uyumaktadırlar (Öztürk, 2012). Öğretmenler sınıftaki oksijen eksikliğinin çocukların etkinliklere odaklanmasını zorlaştıracağını ileri sürmektedirler. Sınıf ortamını düzenlerken çocukların fikrini almak ve onların istekleri doğrultusunda da değişiklikler yapmak çocukların kendi bilgilerini yapılandırması, sınıfı sahiplenmesi ve araç gereçleri daha dikkatli ve amacına uygun şekilde kullanmaya hevesli olması için önemlidir. Ayrıca sınıf ortamı hazırlanırken çocukların yaş grubu, gelişim özellikleri ve engelli olma durumları da göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmen sınıf ortamını ve

eğitim verdiği çocuk grubunu çok iyi tanımalıdır. Sınıfı hazırlarken çok yönlü düşünmeli olası olumlu, olumsuz durumları dikkate alarak düzenlemelerini yapmalıdır.

2.1.3.2.Plan ve Programları Yapmak

Bir öğretmen derse planlı girmesi yasal bir gerekliliktir. Günümüzde ilköğretim okullarında kılavuz kitapları olan dersler için nitelendirilmiş yıllık planların yapılması, kılavuz kitapları bulunmayan dersler için buna ek olarak ders planlarının yapılması zorunludur. Plan program etkinlikleri, öğretmenin etkin bir öğretim lideri olarak sınıfta eğitim öğretim çalışmalarını sürdürebilmesine olanak tanır (Ağaoğlu, 2002; Demirtaş, 2005). Eğitimde planlama, önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmak için, eğitim yaşantıları oluşturma, öğretim yöntem ve tekniklerini saptama, uygulama ve değerlendirme ölçütleri geliştirme, etkinliklerini kapsar (Aydın, 2000).

İyi bir plan şu sorulara yanıt verir nitelikte olmalıdır (Bilen, 1996):

- 1- Bu dersin sonunda öğrenciler neler öğrenmeli? Hangi davranışları göstermeli?
- 2- Davranış değişikliğini hangi içerikle (konu) kazandırılmalıdır? Konular neler olmalıdır?
- 3- Planlanan davranış değişikliği nasıl bir yöntem ve araç-gereç kaynaklarla öğrenciye ulaştırılmalıdır?
- 4 - Başarılı olduk mu? Değerlendirme yani niçin, ne ile nasıl, ne kadar?

Plan yapmak derste öğretmenin işini kolaylaştırır. Dersi etkin olarak kullanmasına yardımcı olur. Öğretmeni ‘Şimdi ne öğresem acaba?’ kaygısını yaşamaktan kurtarır.

2.1.3.3.Sınıf İçi Düzeni Sağlamak

Sınıf ortamında olumlu bir iklimin olması ve çocukların istenilen davranış değişikliklerini gösterebilmesi sınıf içinde belli bir düzen oluşturmak ve bunun sürekliliğini sağlamak ile mümkün olacaktır. Sınıf kurallarının belirlenmesi, öğretmenin sınıfta istenmeyen davranışları önceden kestirebilmesi, bu konuda önlemler alabilmesi ve istenmeyen davranışların değiştirilmesi sınıf içi düzenin sağlanması boyutunda ele alınabilir.

Sınıfta düzeni sağlamaya ilk adım olarak sınıf içi kuralları belirlemek ile başlanabilir. Sınıf kuralları çocuklar ile birlikte onların görüşleri alınarak belirlenmelidir. Çocukların kurallara uyabilmesi için ilk olarak çocuklara kuralların

neden var olduğu ve uyulmadığında neler olabileceği anlatılmalıdır. Kurallara uymayı mantık olarak anlayan ve kendi fikirleriyle kuralları belirleyen çocukların sınıf içi kurallara uyması çok daha kolay olacaktır. Neyi, neden yaptığını bilen çocuklar sadece cezadan kaçmak veya anı kurtarmak adına değil bilinçli olarak kurallara uyacaktır. Ayrıca sınıfta ortak bir düzen oluşmasını sağlamak için de kurallar önemlidir. Toplu olarak yapılan uygulamalar ile de çocukların istenmeyen olumsuz davranışlardan sıyrılması sağlanabilir.

Öğretmenin çocuklarda değiştirmek istediği veya oluşturmak istediği davranışlar varsa bunu yapabilmesinin en etkili yolu model olmaktır. Özellikle küçük yaş gruplarında çocuklar genelde öğretmenlerine hayran olduklarından ve onların yanlış yapabileceklerine inanmadıklarından dolayı öğretilmekte gördükleri bir davranışı hemen kopya etme eğilimi göstermektedirler. Öğretmenin de bu durumu kendi lehine çevirerek olumlu sonuçlar alması mümkün olabilir. Aynı şekilde çocuklara öğütlediği durumun tam tersi şekilde davranan öğretmenin sınıfında istediği davranış değişikliklerini sağlayabilmesi zor olacaktır (Gangal,2013).

Öğretmenin sınıfta otoritesini doğru şekilde kullanması, çocuklara gerektiği kadar yakın olması, çocukları derse iyi motive edebilmesi ve güdeleyebilmesi, sınıfta zamanında gelmesi ve sınıf kurallarına uyması sınıf düzenini sağlamak için önemli davranışlardır. Çocukların istedikleri zaman öğretmene yaklaşabileceklerini konuşabileceklerini, soru sorabileceklerini fakat bunları belli bir sınır içinde saygı çerçevesinde yapmaları gerektiğini bilmeleri gereklidir (Gangal,2013).

Öğretmenin otoritesini bağırmadan, hakaret etmeden görünmez bir perde gibi arada tutabilmesi önemlidir. Öğretmenin otorite sahibi olması çocuklara soğuk davranmasını onlara tepeden bakmasını gerektirmez. Otorite sahibi olmak yalnızca belirli sınırları çizer ve çocukların saygısızlık yapmasını veya sınıf kuralları dışına çıkmasını önler. Sınıfta yapılacak uygulamaya çocukları motive etmek ancak öğretmenin onları çok iyi tanımasıyla yapılabilir. Öğretmen sınıfında ki grubu tanımalı ve her birinin dikkatini çekecek etkinliği, çalışmayı bulmalıdır. Ders zamanı geldiğinde nasıl ki çocukların vaktinde sınıfta olmaları bekleniyorsa, öğretmenin de geç kalmaması sınıfta hazır bulunması gereklidir.

Sınıfta olumlu bir hava yaratabilmek adına öğretmenin olumsuz davranışlar yerine doğru yapılan davranışlar üzerinde durması da etkili bir yöntemdir. Öğretmen sürekli

yanlışları belirtmek yerine olumlu davranışları desteklerse sınıfta pozitif bir iklim oluşabilir (Boz,2003:191–192).

2.1.3.4.Zamanı Etkili ve Doğru Şekilde Kullanmak

Sınıf yönetiminin bir başka boyutu zaman düzenine ilişkin etkinliklerdir. Sınıf içinde geğirilen zamanın çeşitli etkinliklere dağılımı, ders dışı ve dersi bozucu etkinliklere harcanmaması, sıklıcılığın önlenmesi, öğrencinin zamanının çoğunu okulda geğirmesinin sağlanması, devamsızlığın ve okuldan ayrılmanın önlenmesi bu boyut içinde görülebilir (Başar, 1999, 14).

Zaman, bireyler ve okullar açısından sınırlı bir kaynaktır (Karlı,2005,170). Bu nedenle akılcı Şekilde kullanılmalıdır. Yönetim süreçlerinin kritik bir öğesi olan zaman yönetimi, belirli zaman dilimlerinde belirli etkinliklerin geręekleřmesini zorunlu kılan sınıf yönetimi açısından da dikkatle üzerinde durulması gereken bir konudur (Erkılığ, 2005,121). Zaman hepimiz için önemlidir. Çünkü zaman en kıt, eşsiz temel bir kaynaktır. Aynı zamanda yaşamın kendisidir. Geri döndürülmesi ve yerinin doldurulması imkânsızdır. Zamandan tasarruf sağlamak, yaşamdan tasarruf sağlamaktır. Tüketilen zamanın geri döndürülmesi ve kiralanması mümkün değildir. Çünkü zaman, para gibi toplanıp, hammadde gibi depolanıp, istenildiğinde kullanılamaz. Bütün bu nedenlerden dolayı zaman eğitim yöneticileri için çok daha önemlidir (Can, 1997,271). Zaman yönetimi, yanlış işleri hızlı yapmak değil, doğru işleri kısa zamanda yapmakla ilgilidir (Sabuncuoğlu ve Paşa,2002,8). Zaman yönetimi, çok basit olarak zamanı mümkün olduğunca etkin ve etkili bir biçimde kullanma ve denetleme için bir sistemdir. Zaman kavramı içinde elbette bu ifadeler daha zengin anlamda bulunmaktadır. Yönetimin kaynakları içinde en kötü kullanılan ve harcanan kaynak zamandır. Zaman geçici ve sınırlıdır, denetimi güçtür. Zaman var olduğu an kullanılır. Genellikle yarın daha yeterli vaktimiz var deriz. Ancak yarın bugünü aratabilir (Livatyalı, 2004,296). Zamanı en iyi Şekilde kullanmak kolay değildir. Başladığımız bir işin tamamlanması, sonuçlarının zamanında alınması çok fazla ve düzenli çalışmayı gerektirir. Bu da zaman planlamasını gelişen durumlara göre yenilemeyi, işim izi buna göre düzenlememizi gerektirir. Her zaman mükemmele ulaşamamak bile iyi bir sonuca ulaşılabilir, dikkat çekici ilerlemeler kaydedilebilir (Maitland,1997,7). Zaman planlı bir Şekilde ayarlanmalı, ders esnasında monotonluğu giderici, eğitici, eğlendirici etkinliklere de yer

verilmelidir. Zamanın önceliklere göre plânlanması ve etkili bir biçimde kullanılması yanında, yöneticinin kendine ait bir zaman plânı olması ve zaman yönetimi konusunda beceri sahibi olması gerekir (Şişman, 2004,21).

Sınıfı yönetmek, ders süresini, öğretim amaçları doğrultusunda etkin ve verimli yönetmek anlamındadır. Dolayısıyla zaman yönetimi, sınıf yönetiminin en stratejik öğelerinden birisidir (Aydın,2000,95). Zaman yönetimi, öğrenme-öğretme faaliyetlerinden elde edilebilecek verimin en iyi şekilde ve en üst seviyede elde edilebilmesi, yani sınıf içindeki kısıtlı zamanın tamamının eğitsel amaçlara yönelik olarak kullanılabilmesi için önemli bir yere sahiptir. Bir öğretmen sınıf içerisinde yapacağı faaliyetlerin tamamını, derse nasıl başlanacağı, dersin nasıl işleneceği, öğrenci iletişimi, ders işleyiş biçimi, sınıf içi donanımların kullanılması, aktiviteler vb. konuları, önceden planlamalıdır. Bu, öğrencilerin okul içinde buldukları süre içerisinde dengeli, düzenli ve etkili çalışmalarını ve öğrencilere erken yaşlarda zamanlarını doğru ve etkin kullanabilme alışkanlığının kazandırılmasıyla geri kalan yaşamlarında bu alışkanlık sayesinde daha verimli yaşayabilmelerine katkı sağlayacaktır (Başar,1999, 14).

2.1.3.5.Öğrencilere Doğru İletişim Kurma

Öğretmenlerin sınıf yönetimde etkili olabilmesi ancak olumlu sınıf ortamları oluşturmaları ile mümkün olabilir. Sınıfta olumlu bir hava da öğretmen öğrenci arasında ki doğru iletişim ve karşılıklı saygı ve sevgi ile olur. Öğretmenin çocuklara açık ve net bir şekilde onlardan beklediği davranışları anlatması, çocukların haklarına özen göstermesi ve çocuklara değerli olduklarını hissettirmesi önemlidir (Doğan Burç, 2006).

Sınıf kurallarının ve öğretmenin beklediği davranışların açık ve net olarak çocuklara anlatılması çocukların ne yapacaklarını bilmesi ve öğretmene güvenlerinin sarsılmaması açısından doğru olacaktır. Öğretmen çocuklara bunu anlatırken açıklayıcı fakat net bir dil kullanması doğru anlaşılmasına olanak sağlar. Öğretmenin çocuklarla konuşurken hakaret etmeden, kusur bulmadan, yargılamadan ve baskı kurmadan konuşması çocukların gerilmesini önler. Gergin olmayan sakin çocuklar ile karşısında sakin olan öğretmenler arasında olumlu bir iletişim ortamı oluşur. Öğretmenin çocuklara değer verdiğini hissettirmesi olumlu iletişim ortamını güçlendirecektir.

2.1.4. Sınıf Yönetimi Modelleri

Eğitim alanındaki gelişmelere bağlı olarak sınıf yönetiminde kullanılan modelleri de öğretmen merkezli den öğrenci merkezliye, şekil yönelimliden amaç yönelimliye, baskıcı yaklaşımdan demokratik yaklaşıma doğru bir değişim göstermektedir. Başar (2003)'a göre ortak özellikleri açısından gruplandırıldığında beş temel sınıf yönetim modeli karşımıza çıkmaktadır. Bunlar; geleneksel, tepkisel, önlemsel, gelişimsel ve bütünsel modellerdir. Bu modellerin teker teker incelemek gerekirse;

2.1.4.1. Geleneksel Model

Sınıf yönetiminde öğrencilerin, fiziksel, duygusal ve deneyimsel gelişim düzeylerinin gerektirdiği uygulamaların gerçekleştirilmesini esas alır (Ök, 2000). Öğretmen merkezlidir. Öğretmen sınıf kurallarını koyar, çocukların mutlaka kuralları kabulü gereklidir. Öğretmenin geleneksel otorite figürü olarak algılandığı toplumlarda gözlenir. Çocuklar eğitim amaçlarını, bilgileri ve sınıf kurallarını tartışamazlar ve pasiftirler. Sınıfta disiplin, otoriter yöntemlerin uygulamasına dayanır. Suçlama, yargılama, cezalandırma davranışları egemendir (Sadık, 2008; Daşiran,2013).

2.1.4.2. Önlemsel Model

Önlemsel model meydana gelmesi muhtemel olumsuz öğrenci davranışlarının tahmin edilerek gerekli önlemlerin alındığı sınıf yönetimi modelidir. Önlemsel model istenmeyen davranış ortaya çıkmadan önce yapılan düzenlemeler ile istenmeyen davranışın ortaya çıkmasını engeller. Amacı tahmin edilebilecek sorunların ortaya çıkmadan önlenildiği bir sınıf düzeni oluşturmaktır (Gündoğdu, 2007, 31).Önlemler tek bir birey dikkate alınarak değil bütün sınıf için oluşturulur. Öğretmen bu modeli etkili kullanıldığı takdirde tepkisel modeli kullanmaya gereksinim duymaz (Sarıtış, 2003,53).

2.1.4.3.Gelişimsel Model

Her yaş döneminin kendine özgü özellikleri olduğuna dikkat çekilerek sınıf yönetim davranışlarının da bu özelliklere uygun olarak değişmesi gerektiği vurgulanır. Çocukların fiziksel, duygusal, deneyimsel gelişim düzeyleri dikkate alınır. Öğretimsel ve yönetsel tüm etkinliklerin yürütülmesinde çocukların gelişim özelliklerine uygun

düzenlemeler yapmak esastır. Çocukların, sınıf kurallarını belirleme sürecine gelişim özelliklerine uygun biçimde ortam hazırlanarak, katılımları sağlanmaktadır (Sadık, 2008). Gelişimsel modelin okul öncesi dönemi de içine alan ilk basamağı bizim için önemlidir. Okul öncesi öğretmeni çocuğun gelişimini esas alan bir yaklaşımla planlarını ve etkinliklerini hazırlar. Okul öncesi eğitim programı gelişimsel bir programdır ve çocuğun tüm gelişim alanlarında ilerlemesinin dikkate alındığı, basitten karmaşığa doğru sıralanan bir yapıdadır. Bu nedenle eğitimciler çocuğun gelişimine özgü becerilerini sürekli takip ederken, gelişimin genelde benzer ama her çocuğun ayrı bir birey olmasından dolayı da bireye özgü farklılıklarının olabileceğini de dikkate alır (Balat, 2011).

2.1.4.3.Bütünsel Model

Sınıf yönetimini etkileyen tüm öğelerin birlikte dikkate alınmasını öngörür. Önlemsel sınıf yönetimine öncelik verme, gruba olduğu kadar bireye de yönelme, istenen davranışa ulaşabilmek için istenmeyen davranışın nedenlerini ortadan kaldırma amacı vardır. İstenen davranışa ancak uygun ortamda ulaşılabilirdiği, bunun için bu ortamın sağlanması gerektiği ve istenmeyen davranışlar görüldüğü zaman buna neden olan durumları ortadan kaldırmak gerektiğini amaç edinmiştir (Başar,1999). Çelik (2003)'e, göre "Bu modelde öğrencilerin gelişimsel özellikleri de dikkate alınır. Bu model sistem modeli olarak da tanımlanabilir. Model, sınıfın iç ve dış çevresini bir bütün olarak görür." (Akt. Burç, 2006:31). Sınıf yönetimini etkileyen tüm öğelerin birlikte dikkate alınmasını öngörür. Duruma göre, diğer sınıf yönetimi modellerinden yararlanılması kabul edilmekle birlikte, önleyici sınıf yönetimi modelini ön plana çıkarmayı hedeflemektedir. Aynı bağlamda, gruba yönelme kadar, bireye de yönelmenin, istenen davranışı gösterebilmek için istenmeyen kaynağını yok etmek için, iyi düzenlenmiş ortamlar istendik davranışlara yöneltir gerçeğinden hareketler uygun ortamlar yaratmanın gereği üzerinde (Gündoğdu, 2007:32).

2.1.5.Eğitim Ortamında İstenmeyen Davranışlar

İlköğretim okullarında öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları, bir anlamda önemli bir disiplin sorunudur ve eğitim öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde problem oluşturmaktadır. Okulda ve sınıfta eğitsel faaliyetlere engel

olan davranışların tümü istenmeyen davranış olarak tanımlanabilir (Yüksel ve Ergün, 2005). Sınıf yönetiminin başarısının en önemli göstergesi öğrencilerin sınıfta yaptıkları davranışlardır. Sınıf içinde istenmeyen davranışların sağlıklı bir biçimde tanımlanması bu tür davranışların değiştirilmesi açısından önemlidir. Genel anlamıyla sınıftaki eğitim öğretim faaliyetlerini engelleyen tüm davranışlar istenmeyen davranış olarak tanımlanabilir. Araştırmacılar istenmeyen davranışı farklı bakış açılarıyla farklı şekillerde ele alıp tanımlamışlardır. Feldhusen (1978, Akt. Öztürk, 2001), istenmeyen öğrenci davranışlarını öğretim faaliyetlerini engelleyen davranışlar olarak tanımlamaktadır. Buna göre öğretim sürecini etkilemiyor ve engellemiyor gözüktüğü için bazı davranışlar bu tanımın dışında kalabilmektedir. Örneğin ders sırasında sessizce kitabını karalayan, hayal kuran, dışarıyı seyreden öğrenci öğretimi engellemediği için bu davranışlar sorun olarak görülmemektedir. Emer ve diğerleri (1980, Akt. Öztürk, 2001), tanımın kapsamını biraz daha genişleterek istenmeyen öğrenci davranışlarını; öğretimi, öğrenciyi aynı zamanda da öğrenmeyi engelleyen davranışlar olarak tanımlamaktadır.

Gerçekte istenmeyen davranışların sınırlarının çizilmesi zordur. Çünkü davranışın istenmeyen nitelikte olmasını belirleyen etmenler duruma, koşullara, mekâna vb. bir dizi değişkene bağlıdır. Örneğin, bahçede yüksek sesle konuşmak veya koşmak uygun bir davranışken, sınıfta istenmeyen davranıştır (Aydın, 2009). Celep (2004), istenmeyen davranışı sorun davranış olarak nitelendirip, sınıf ortamında öğrencilerin öğrenmesini etkileyen ve öğrencilerin kasıtlı veya kasıtsız olarak göstermiş oldukları davranışlardır şeklinde açıklamaktadır Korkmaz'a (2006) göre de istenmeyen davranış, sınıfa, derse, zamana ve duruma göre değişebilmektedir. O hâlde, herkesin üzerinde anlaştığı istenmeyen davranışları listelemek ve tanımlamak oldukça zordur. Ancak, öğrencilerin sınıf içindeki davranışlarını, istenmeyen davranış olarak adlandırabilmek için dört temel ölçüt vardır. Bunlar;

- 1- Davranışın, öğrencinin kendisinin ya da sınıftaki arkadaşlarının öğrenmesini engellemesi
- 2- Davranışın, öğrencinin kendisini ya da arkadaşlarının güvenliğini tehlikeye sokması
- 3- Davranışın, okulun araç ve gereçlerine ya da arkadaşlarının eşyalarına zarar vermesi

4- Davranışın, öğrencinin diğer öğrencilerle sosyalleşmesini engellemesidir.

İstenmeyen davranış kavramıyla ilgili tanım ve açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, istenmeyen davranışın temelinde eğitim öğretim ortamının içerisinde belirlenen hedeflere ve davranışlara ulaşmayı engelleyen her türlü davranış yer almaktadır (Öztürk ve İra, 2006). İstenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme sınıf yönetiminin en önemli yönlerinden birisidir. Çünkü sınıfta öğrencilerin istenmeyen davranışlar yapması öğrencilerin öğrenmesini, dersi dinlemesini ve öğretmenin ders anlatmasını olumsuz yönde etkilemekte, sınıftaki öğretimden beklenen verimin elde edilmesini engellemektedir (Atıcı, 2004, 16).

Küçükahmet'e (2004) göre sınıfta istenmeyen davranış, "Öğrencilerin ve öğretmenin ortak haklarını istismar ve ihmal eden, eğitimsel amaç, plan ve etkinlikleri olumsuz etkileyen ve engelleyen davranışlardır". İstenmeyen davranışın etkisi yarattığı sonuçla ölçülür. İstenmeyen davranışın arkasındaki niyet iyi tespit edilmelidir. Her birisinin mevcut duruma etkisi ve ileride yaratabileceği sonuçlar iyi hesaplanmalıdır. Yapılan uygunsuz davranışın yeri, zamanı ve yarattığı sonuç önemlidir ve değişkenlik gösterir. Eğitim ve öğretime zarar vermeyen, eğitimi aksatmayan davranışlar (hayal kurma, dalgınlık, dikkatsizlik, yorgunluk, dersin akışına kapılarak söz almadan konuşmak) istenmeyen davranış olarak kabul edilmeyebilir. Sınıfta istenmeyen davranışların özelliği yarattığı şiddete göre bazı durumlarda okulu ve aileyi çok olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Başarıyla istenmeyen davranışa yönelme arasında ters orantı söz konusudur. Başarılı öğrencilerin başarısızlara göre istenmeyen davranışlara daha az yöneldikleri söylenebilir. Sınıfta istenmeyen davranışın tekrarlanmasını önlemede öğretmene önemli görevler düşmektedir. Öğretmen iyi gözlemleyip, iletişim kurarak, ilgilenerken, öğrencilerin gelişim ve değişimlerini takip ederek öğrencileri tanımaya çalışmalıdır.

İlköğretim okullarında öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları, bir anlamda önemli bir disiplin sorunudur ve eğitim öğretim etkinliğinin yürütülmesinde büyük bir problem oluşturur. Okulda ve sınıfta, eğitsel çabalara engel olan davranışların tümü istenmeyen davranış olarak nitelendirilir. Dersin akışını bozan, hedef davranışlara ulaşmayı zorlaştıran veya engelleyen her davranış, istenmeyen davranıştır. Davranışlar duruma, koşullara, mekâna ve zamana bağlı olarak uygun veya uygun olmama özelliği kazanırlar. Örneğin teneffüste öğrencilerin arkadaşlarıyla

yüksek sesle konuşması kabul edilebilir uygun bir davranışken aynı davranış derste kabul edilemez olarak davranış olarak nitelendirilir. İstenmeyen davranışların sınırı öğretmenin tutumlarıyla yakından ilgilidir. Otokrat tutuma sahip bir öğretmen öğrencinin değil arkadaşıyla konuşması başını bile çevirmesine izin -vermezken, aşırı serbestiyetçi bir öğretmen öğrencinin yanındaki ile konuşması, sıra aralarında dolaşmasına bile izin verebilir. İstenmeyen davranışın sıklığı yaştan yaşa, sosyal-ekonomik düzeye, öğretmenden öğretmene, dersten derse farklılık gösterebilir (İlgar, 2005, 168).

Öğretmenlerin yüz yüze oldukları iki çeşit davranış problemi bulunmaktadır. Uygun olmayan sınıf içi davranışlar ve kötü çalışma becerileri. Sınıftaki öğretimin işleyişine etki yapan, öğretmen ve arkadaşlarıyla olan etkileşimini engelleyen ya da diğerleri için tehlike oluşturacak durumları yaratan davranışlar sınıf yönetimi kapsamında ele alınmaktadır. Örneğin, uygun olmayan sınıf içi davranışlar denilen söz almadan konuşma, kavga, ağız dalaşı, yerinden kalkarak sınıfta dolaşmak, sınıftaki etkinliklere katılmama, yaşına uygun olmayan bebeksi davranışlar, bu kategoride yer alan davranışlardır. Öğrencinin akademik performansını ve öğretmenin öğrencinin akademik alandaki gelişmesiyle ilgili yapması gerekenleri etkileyen davranışlarda çalışma becerileri problemleri olarak benimsenmektedir. Örneğin, çalışma becerilerinden, ödevlerini zamanında ve istenilen biçimde yapmamak, sınıftaki tartışmalarda ve öğretmenin ders sunumunda dikkat yetersizliği göstermek, sınıfta öğretmenin yönergelerine uymama ve çalışma zamanını iyi kullanmama bu davranışlardandır (Ataman, 2000, 214).

2.1.5.1.İstenmeyen Davranışların Nedenleri

Çocuklar sınıf ortamına gelene kadar birçok ortamda bulunur ve her buldukları ortamdan da olumlu-olumsuz davranışlar edinirler. Çocukların bu tavrı kimi zaman anne-babasını taklit etmesi kimi zamanda arkadaşlarına uyum sağlama çabası olarak görülür. Bilinçli veya bilinçsiz olarak edindikleri bu davranışlar ile okul ve sınıf ortamına gelen çocuklar buradaki disiplin koşulları karşısında sorun yaşamaktadırlar. Bu durum çocukların birçok istenmeyen davranışı çevresinden etkilenecek edindiği görüşünü desteklemektedir (Kapucuoğlu Tolunay, 2008). Fakat çocukların gösterdikleri tüm istenmeyen davranışları okul dışı çevresinden edindiğini söylemek yanlış olacaktır.

Okul ortamında öğretmenin yanlış disiplin stratejileri, uygun olmayan yöntem-teknik seçimleri ve sınıf içi uyumsuzluklar da çocukların olumsuz davranışlarını tetikleyebilir. Bütün bunlardan yola çıkarak sınıfta istenmeyen davranışların İstenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri: Sınıf fiziksel yapısı ve donanımından kaynaklanan nedenler, öğretmenden kaynaklanan nedenler, öğrenciden kaynaklanan nedenler, eğitim programı ve öğretim yöntemlerinden kaynaklanan nedenler olmak üzere 4 başlık altında ele alınabilir.

2.1.5.1.1 Sınıfın Fiziksel Yapısı ve Donanımından Kaynaklanan Nedenler

Fechsig'e (1989,69) göre sınıf, ustaca düzenlenmiş bir çevre olmalıdır, çünkü davranışı değiştirmenin en etkili bir yolu, çevreyi değiştirmektir. Eğitimde yeni teknolojiler, öğrenme evresine yenilikler getirir. Geleceğin yüksek teknolojili, öğrenmelerin çoğunda bireysel, sosyal ve zihinsel gelişim için toplu öğrenme olanakları sağlayan öğrenme ortamları, şimdiden gerçekleştirilmeye çalışılmalıdır (Başar 1997, 32). Öğretmenlerin görevlerinden biri de öğrencilerin öğrenmelerini en yüksek düzeye çıkararak ortamlar yaratmaktır. Sadece harekete geçici (güdüleyici) bir öğrenme ortamı yaratma, öğrencilerden çoğu için, davranışta hızlı ve kalıcı değişiklikler meydana getirmek için yeterli olmaz, fiziksel ortamında düzenlenmesi gereklidir (Özyürek 2001, 97).

Fiziksel ortam, eğitim etkinlikleri için ayrılan mekânın özelliklerini belirtir. Sıra, masa, dolap, vb. araçlarla, boş alanlar, mekânın ısı ışık ve renk düzeni gibi bir dizi etken, ortamın fiziksel değişkenlerini oluşturur. Öğretmen- öğrenci ilişkileri, geniş ölçüde bu fiziksel değişkenle tarafından etkilenir. Fiziksel ortamın uygunluğu, etkili öğrenme- öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır (Aydın 2000, 29). İyi düzenlenmiş sınıf ortamları öğrenciyi okula gelmeye, sınıfa girmeye, ders dinlemeye ve katılıma güdüler. Eğitim amacıyla yapılandırılmış, düzenlenmiş, çeşitlendirilmiş, uyarıcı ortamlarda öğretim ve öğrenme daha etkili gerçekleşir. Eğitime uygun olarak yapılanmış sınıflar hem öğrenmeyi kolaylaştırmakta, hem de öğrenilenlerin hatırlanmasına yardımcı olmaktadır. Sınıf ortamlarının iyi düzenlenmesi bile kendi başına sınıfta istenmeyen davranışları kısmen azaltabilir. Her davranış kendine uygun bir ortamda meydana gelir. Kabul edilemez davranışları değiştirmenin en etkili yollarından birisi çevreyi değiştirmektir. Fiziksel koşullara bağlı kabul edilemez davranışlar, ortam ve koşulların

değiştirilmesiyle düzeltilir. Bu düzenlemeleri yapmak, öğrencilerle uğraşmaktan daha kolaydır (Sarıtış2001, 48-49).

2.1.5.1.1.1. Fiziksel Ortamın Değişkenleri

Fiziksel ortamın değişkenleri olarak, sınıfın büyüklüğü ve öğrenci sayısı, sınıfın renk ve görünümü, ısı, ışık, gürültü, temizlik ve yerleşim düzeni sayılabilir.

2.1.5.1.1.1.1. Sınıfın Büyüklüğü Ve Öğrenci Sayısı

Öğretim ortamını etkileyen değişkenlerden biri olan öğrenci sayısı için belirli bir rakam vermek olanaklı değildir. Sınıf içi öğrenci sayısı sınıfın düzeyine, kullanılan öğretim yöntem ve tekniğine, derse göre değişmektedir (İmer 2001, 157). Sınıfta öğrenci sayısının genel olarak 30'un üstünde olması istenmeyen bir durumdur. Ancak ideal bir öğrenci sayısının olmadığı, bu durumun dersin niteliğine, eğitimin düzeyine ve türüne göre değişebileceği düşünülmektedir (Aydın 2000, 30). Dersin ve konunun içeriği ile kullanılacak yöntem ve teknikler de öğrenci sayısını etkiler. Kalabalık sınıf ortamında öğrencinin sınıf kurallarına uyumu, öğrenmeye güdülenmesi, dikkatinin çekilmesi ve katılımının sağlanması ve öğretimin öğrenci merkezli olması güçtür. Kalabalık sınıf ortamlarında ortamın özelliklerine bağlı olarak, öğrencilerin sınıf içinde öğretmenlere ve diğer öğrencilerle etkileşimi, öğretmenin öğrenciye ipucu, dönüt, düzeltme verme süreçleri ve sınıf kontrolü, kuralların uygulanması, ses ve havalandırma düzeninin sağlanması gibi sorunlar yaşanır. Kalabalık sınıf ortamının öğrenci başarısına olumsuz etkisi bulunmakla birlikte, öğretmen alacağı önlemlerle bunu belirli ölçülerde giderebilir (Tutkun 2005, 182-183).

Idarder ve Benjamin'e (1992) göre, öğrenci sayısı az olan sınıflarda daha çok sayıda öğretim yöntemi kullanılabilir. Kalabalık olmayan sınıfların yararlarından biri, öğretmene sağladığı kolaylıklardır. Bu sınıflar öğretmene ek zaman kullanımı, az kaynakla yetinebilme, her öğrenciye daha fazla zaman ayırabilme, öğrenci gelişimini kolay izleyebilme, sınıfı daha etkili yönetebilme, etkin öğrenmeyi kolaylaştırabilme, öğrenci gelişimini kolay izleyebilme, sınıfı daha etkili yönetebilme, etkin öğrenmeyi kolaylaştırma fırsatları verir (Celep 2002, 28).

Sınıfın büyüklüğü, öğrenci sayısına uygun olmalı. Öğrenciye dolaşabileceği, eşyalarını koyabileceği, etkinlik yapabileceği boşalan bırakılmalıdır. Bu alanlar

öğretmeninde öğrenciler arasında dolaşmasını ve onlarla yakından ilgilenmesini kolaylaştırır. Ortada öğrencilerin ayaklarının takılıp düşmesine neden olacak nesnelere bulunmamalı, sivri ve kesici köşeleri bulunan eşyalar olmamalıdır (Erden 2001, 138).

2.1.5.1.1.1.2. Isı

Isının insanlar üzerinde önemli etkileri vardır. Yapılan araştırmalardan elde edilen birçok bulguya göre, ısı sistemi performansı ve davranışı etkilemektedir. Isının gereğinden fazla veya az olması bireyleri olumsuz yönde etkiler. “Ortama uygun giyinen bir insan için gerekli oda ısısının yirmi derece dolayında olduğu söylenebilir. Sınıfın ısı, mevsime, neme olduğu kadar, öğrencilere göre de değişir. Giyim ve sınıfın fiziksel koşulları, ısının etkisini değiştirir.” (Başar,1998; Akt: Uludağ, Odacı,2002).Sınıfta okuma ve yazma faaliyetlerinin rahatça yapılmasını sağlayacak bir aydınlığın olması gerekir. Işığın az ya da çok olması gözü yorar, dikkati dağıtır ve istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını sağlar (Yüksel,2005:25).Isının aşırı yükselmesi fiziksel rahatsızlıklara, ilginin dağılmasına, zihnin gevşemesine ve bunların neden olduğu yansımış sorunlara yol açmaktadır. Düşük ısı, çabaları ısınmaya yönlendirmekte, zihnin odaklaşmasını güçleştirmektedir (Başar,1999).

2.1.5.1.1.1.3.Işık

Sınıfta iyi bir ortam oluşturmak için belli başlı aydınlatma değişkenleri olarak ışık kaynağı, ışık düzeyi, ve kontrast sayılabilir. Binanın mimarisi, sınıfın ışık kaynağından azami derecede istifade edebilmesine imkân tanınmalıdır. Doğal ışık kaynağının yeterli olmadığı durumlarda güneş ışığına en yakın aydınlatma tercih edilmelidir. Işık düzeyi öğrencilerin gözlerini yormayacak düzeyde ayarlanabilmelidir (Özden 2005, 55). Işık, insan psikolojisi üzerinde etkili olan bir değişkendir. Sınıfta eğitim etkinliklerinin etkili ve rahat bir şekilde gerçekleşmesi için yeterli ışık, ışığın geliş yönü, ışığın rengi, yansımaları gibi özellikler dikkate alınmalıdır. Aşırıya da yetersiz ışık, ışığın yönü, yansımaları ve rengi ilgiyi dağıtır, gözü yorar, zihnin gevşemesine ya da aşırı duyarlı hale gelmesine neden olur. Ayrıca öğretmen ve öğrencinin işini güçleştirir, hareketlerini azaltır ve gerginliğe neden olur sınıfta ışık dolaylı gelmeli, olanaklar ölçüsünde doğal aydınlanma yolları kullanılmalıdır. Işık ve pencere düzeni güneşe ve mevsimlere göre ayarlanabilir olmalıdır (Tutkun 2005, 183–184).

2.1.5.1.1.1.4 Renk

Renkte insan psikolojisi üzerinde etkili bir unsurdur. Renkler kendilerine özgü dilleri ve dünyaları olan, gizemli duyguların temsilcisidir. Başka bir anlatımla, her rengin kendine özgü bir kişiliği ve etkisi vardır (Aydın 2000, 37). Hataway (1987, 39-41) renklerin öğrencinin fiziksel ve davranışsal durumunu etkilediğini söylemektedir. Nefes alışımız, kan basıncı, nabız, kas etkinliği, renklerle değişebilmektedir. Renklerin dilinde açık mavi gevşetici ve rahatlatıcı, koyusu uyarıcı, kırmızı heyecan verici ve kışkırtıcı, gerilim yaratıcı, açık sarı ve portakal rengi uyarıcı olarak görülmektedir. Bir araştırmada, başarı ve tutum üzerinde fazla etkili bulunmamakla birlikte renkler, duyguları ve edimi etkileyebilmektedir (Başar 1997, 31).

2.1.5.1.1.1.5.Gürültü

Gürültü rahatsız edici, işitmeyi engelleyici, dikkati dağıtıcı, fiziksel ve ruhsal sağlığı bozucu bir değişkendir. Sınıfın dışından gelen gürültünün engellenmesi daha güçtür, bu iş okul yapımı sürecinde düşünülmelidir. Sınıf içinden kaynaklanan gürültüyü azaltmanın temel yolu, sınıf kurallarının, gürültüyü de içermesi, bu kurallara özenle uyulmasıdır. Gürültülü bir sınıfta, söyleneni işitemeyen öğrenci, eksik, yanlış anlayabilir, gürültü nedeniyle öğretmenin söylenenleri yinelemek durumunda kalması Zamanın iyi kullanılmasını engeller. Gürültüden dolayı öğretmen sesini yükseltmemelidir. Bu gürültüyü daha da artırır. Kısa bir süre sessiz kalmak, varlığını hissettirici bir davranış yapmak veya söz söylemek, arasına rastlanan gürültülü durumlarda yararlı olabilir (Başar 1997, 32). Öğretmen sınıf içinde olan gürültüyü önleyebilir. Ancak sınıf içi gürültünün tam anlamıyla sifıra indirilmesi mümkün olmayabilir.

Birçok eğitimci gürültünün en büyük dikkat dağıtıcı etken olduğunu ve ne olursa olsun azaltılması gerektiğini öne sürmüştür. Ama Weinstein'in (1979) incelemesi, günümüze dek yapılan araştırmalardan gürültünün dikkat dağıtıcı olduğuna ilişkin kesin sonuçlar çıkarmanın mümkün olmadığını göstermiştir (Özyürek 2001, 99). Genellikle gürültü, derse yönelik ilgisizlik ve dikkat kaybı gibi nedenlere bağlı olarak ortaya çıkar. Dolayısıyla öğretmen öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini her durumda uyanık tutmayı bilmelidir, öğretmen sınıfta gürültüyü yok etmedikçe huzurlu bir eğitim ortamını sağlayamayacağının bilincinde olmalıdır (Aydın 2000, 37).

2.1.5.1.1.1.6. Temizlik

Uygar bir sınıf ortamı, sağlık kurallarına ve insan onuruna uygun olmalıdır. Temizlik alışkanlığı kazanmak, öğrencilerin bireyselleşme sürecinin en önemli aşamalarından birini oluşturur. Bedensel temizliğin önemini kavrayan öğrenci, aynı duyarlılığı çevresi içinde gösterecektir (Aydın 2000,38). Sınıflar, toplu yaşamın gerçekleştiği yerlerdir. Bu özelliği nedeniyle, öğrencilerin ve öğretmenlerin sağlık açısından risk taşıdığı alanlardır. Çünkü en iyimser koşullarda 25–30 öğrencinin bulunduğu ortamlarda olumsuz sağlık koşullarının etkisi daha çabuk görülebilmektedir. Bu nedenle sınıfın fiziki ortamının devamlı olarak temiz tutulması, sınıfların havalandırılması ve bu etkinliklerin sürekliliğinin sağlanması önemlidir (Tabançalı 2005, 69).

Sınıf ortamının temizliği, sınıfın görevlilerce temizlenmesinin yanı sıra, öğrencilere temizlik alışkanlığı kazandırılması ile ilgilidir. Sonuçta, sınıfı kullananlar öğrencilerdir ve temizlemek yerine, temiz tutmak daha kalıcı bir çözüm yolu olarak görülebilir. Öğretmen, öğretim yılı başından sınıf kurallarını öğrencilerle belirlerken temizlikle ilgili kurallar da belirlenerek, yıl boyunca kuralların uygulanması takip edilmelidir. Ancak öğrenciye temizlik alışkanlığının kazandırılması sadece sınıfta değil, aile ve çevreyle birlikte yürütülebilecek bir etkinliktir (Tabançalı2005, 69).

2.1.5.1.1.1.7.Sınıfın Yerleşim Düzeni

Yerleşim düzeni, eğitimin etkin ve akıcı bir işleyişe kavuşturulmasına dönük eylemleri içerir. Başarılı bir yerleşim düzeni, sınıf içi etkileşimi ve öğretimi olumlu yönde etkiler, kaynaklara ulaşmayı kolaylaştırır. Ayrıca sınıf ortamının rasyonel kullanımı ve sınıf içi trafiğin düzenlenmesinde de, yerleşim biçimi önemli bir etkindir (Aydın 2000, 30). Sıraların düzeni öğrencinin bulunduğu yerden öğretmeni, öğrenme materyallerini, tahtayı ve etkin olan diğer öğrencileri rahat görmesini sağlamalıdır. Öğrenme-öğretme faaliyetleriyle etkileşime verimli bir şekilde katılmayan öğrenci, etkileşim ortamından uzaklaşacak ve öğrenme dışı faaliyetlerle ilgilenmeye başlayacaktır. Oturma düzeninin izin vermemesi dolayısıyla öğretilerde bir kısım öğrencinin sınıftaki davranışlarını izleme onları etkin bir şekilde derse katılmaya davet etme konusunda yetersiz kalacaktır. Bu durum sınıfta birkaç farklı yapının oluşmasına yol açar. Bir kısım öğrenci oturma düzeninin avantajını kullanarak öğrenme

faaliyetlerine etkin katılım gösterir. Bir kısım öğrenci, faaliyetlerden koptuğu için pasif duruma geçer, diğer öğrenciler ise kendi aralarında konuşmaya başlarlar (Öztürk 2005, 162-163). Sıralar düzenlenirken aşağıdaki hususların öz önünde bulundurulması gerekir. (Erden, 2001, 143-144);

1. Sıraların etrafında öğrencinin kolaylıkla hareket edebileceği, yanındaki arkadaşını rahatsız etmeden çalışabileceği bir boşalan bulunmalıdır. Bu boşalan aynı zamanda öğretmenin öğrencilere yaklaşmasını ve onların çalışmalarını kontrol etmesine de yardımcı olur.
2. Sıralar sınıfta kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerine uygun olarak düzenlenmelidir.
3. Sıralar öğretmenin eylem sınırları (action zone) içinde olmalıdır.
4. Sıralar, öğretmen-öğrenci ve öğrenci- öğrenci etkileşimi göz önünde bulundurularak düzenlenmelidir. Öğretmen öğrenci etkileşimini arttırmak için öğrencilerin öğretmenlerle yüz yüze gelmeleri ve göz teması kurmalarının sağlanması gerekir. Öğretmen ile öğrenciler kimseyi rahatsız etmeden birbirlerine kolaylıkla erişebilmelidir. Öğrenciler arasındaki etkileşim ise özellikle küçük grup çalışmalarında önemlidir. Bu çalışmalarda öğrenciler birbirine yakın ve yüz yüze olmalıdır. Ancak anlatım yönetiminde öğrenciler birbirleriyle etkileşim kurmayacak biçimde oturmalıdırlar.
5. Sıraların öğrencilerin sınıfta sunulan uyarıcıları görebilecekleri biçimde düzenlenmelidir. Öğrenciyle sunulan uyarıcılar arasında hiçbir engel olmamalıdır.
6. Sıralar öğrencilerin tahta, kütüphane, çöp kutusu gibi sık kullandıkları eşyalara kimseyi rahatsız etmeden ulaşabilecekleri bir biçimde düzenlenmelidir.

2.1.5.1.2.Öğretmeden kaynaklanan nedenler

Sınıfta eğitim-öğretimden ve disiplin sağlanmasından sorumlu kişi olan öğretmenin olumsuz durumların önüne geçebilmesi için alanında yeterli ve disiplin konusunda da başarılı olması gerekmektedir. Öğretmenin alanında bilgili olması, sınıf yönetiminde ve çocukları tanımada etkin olması sınıfta ortaya çıkan istenmeyen davranışları doğrudan etkileyen durumlardır. Ayrıca öğretmenin çocuklardan beklentisi, dersi işlerken seçtiği yöntem ve teknikler ile kullandığı materyaller de sınıfın disiplin ortamını etkileyecektir (Öztürk, 2002).

Öğretmenin sınıftaki en etkin disiplin yöntemlerinden biri çocuklara model olma olmalıdır. Çünkü özellikle de küçük yaş gruplarındaki çocuklar öğretmenlerini idol olarak görürler ve öğretmenin davranışlarını taklit etme eğilimi gösterirler. Öğretmenin bunun farkında olarak bu durumdan faydalanması gerekir. Ayrıca öğretmenin çocuklara yapmayın diye öğütlediği davranışları göstermesi de sınıf disiplinini olumsuz etkileyecektir. Öğretmenin aldığı eğitim, ailesinden aldığı kültür ve oluşturduğu disiplin anlayışı da sınıfta oluşacak olumlu-olumsuz durumları etkilemektedir. Öğretmenin geleneksel eğitim anlayışını benimsemesi ve kendini sınıfın tek hâkimi olarak görmesi durumunda sınıfta oluşacak en ufak olumsuzluk öğretmen tarafından istenmeyen davranış olarak algılanacaktır. Öğretmenin daha demokratik ve esnek bir tutumla hareket etmesi ise sınıfta özgürlük ortamı sağlayacağından istenmeyen davranış olarak algılanan davranışların azalması sağlanacaktır.

Öğretmenin sınıf içerisinde çocuklara karşı geliştirdiği tavır ve tutumlar da istenmeyen davranışların ortaya çıkışında etkilidir. Öğretmenin tüm çocuklara eşit yakınlıkta davranması ve hepsine eşit sevgi göstermesi çocukların davranışlarını etkileyecektir. Başarılı olduğu düşünülen çocuklar ile daha fazla ilgilenilip diğerlerinin göz ardı edilmesi bu çocukların kendini gösterme adına olumsuz davranışlara yönelmesine yol açabilir (Kapucuoğlu Tolunay, 2008). Öğretmenin programda yer alan eğitim-öğretim faaliyetlerini doğru bir şekilde planlayabilmesi ve bu uygulamaları yapabilecek mesleki yeterliliğe sahip olması gereklidir. Öğretmenin sınıfta planlarını uygularken çocukları da iyi gözlemleyebilmesi ve ortaya çıkabilecek olumsuzlukları iyi yönetebilecek olgunluğa sahip olması önemlidir (Akçadağ, 2005).

Sınıfta disiplini sağlamak adına yapılacak çalışmalar kimi zaman öğretmenleri yıpratabilmektedir. Fakat öğretmenlerin en zorlandıkları anlarda bile sabır ve sükûnetlerini korumaları, kendilerini kaybetmemeleri gereklidir. Öğretmenin kişisel kontrolünü kaybettiği ve bağırıp çağırdığı bir sınıfta sağlıklı bir disiplin ortamı oluşması mümkün olmayacaktır. Ayrıca bu durum öğretmenin çocukların gözündeki saygınlığını da kaybetmesine yol açacaktır (Durukan ve Öztürk, 2005).

2.1.5.1.2.Öğrenciden Kaynaklanan Nedenler

İlköğretim birinci kademedeki sınıf içinde öğrencilerden kaynaklanan olumsuz davranışların nedenlerini; öğrencilerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerdeki gelişim özelliklerinden kaynaklanan nedenler olmak üzere üç farklı boyutta irdeleyebiliriz.

2.1.5.1.2.1. Öğrenciler Fiziksel Gelişim Özelliklerinden Kaynaklanan Nedenler

Öğrencinin geçirdiği hastalıklar ya da kaza sonucunda içinde bulunmak istemediği durumları yaşaması psikolojik çöküntüye yol açar (Tuzcuoğlu, 2005). Bu sorunlar nelerdir: Engelli olması, uzun süreli tedavi gerektirecek hastalıklar, kronik hastalıklardır. Bu sorunlar sınıf içinde öğrencinin diğerlerinden farklılaşmasına ve istenmeyen davranışları göstermesine yol açar.

2.1.5.1.2.2. Öğrencilerin Zihinsel Gelişim Özelliklerinden Kaynaklanan Nedenler

Öğrencinin akranlarına göre yüksek veya düşük zekâ düzeyine sahip olması, yoğunlaşma ya da dikkat zayıflığının olması, öğrenme gücünün olması v.b. nedenlerin, öğrencinin sınıf içinde ve diğer ortamlarda olumsuz davranışlar göstermesinde etkili olacağı açıktır. Ülkemizde öğrencileri okula kayıt yaptırırken hiçbir zeka veya psikolojik test uygulamadan almaktadırlar. Bu durum daha sonra istenmeyen davranışların oluşmasına sebep olur (Cinoğlu, 2003). Bazı özel eğitim örgütlerinde bu testler uygulanmaktadır. Bu durum eğitimde kaliteyi ararken diğer yandan bazı çocukların eğitim hakkını geride bırakmaktadır. Eğer bir test uygulanmazsa kalitesiz eğitim, uygulanırsa kaliteli eğitim diye bir şey yoktur. Önemli olan her çocuğun kendi akademik, ruhsal, davranışsal takvimini bir üst basamağa taşımasıdır.

2.1.5.1.2.3. Öğrencilerin Duygusal Ve Sosyal Gelişim Özelliklerinden Kaynaklanan Nedenler

Etkileşimde bulunduğu kişilerin çocuğa karşı tutumları ve diğer davranışları onun duygusal gelişimini büyük ölçüde etkilemektedir. Bunun için de çocuğun mutlu ya da mutsuz olmasında çevresindeki kişilerle kurduğu ilişkilerin niteliği önemli bir rol oynar. Bunun için etkileşimde olduğu kişilerin çocuğun mutluluğu göz önünde bulundurması gerekir. Öğretmenler aldıkları formasyon eğitimi ile öğrencileri ile daha sağlıklı ilişkiler kurabilirler. İyi bir anne baba ilişkisi ortamında büyüyen çocuk, temel duygusunu

kazandığı için okulun getirdiği sorumlulukları korkmadan karşılar ve başarılı olur. Temel güven duygusunu kazanamamış çocuklar ise tam başarı gösteremezler. İstenmeyen davranışların ortaya çıkmasına sebep olur. Çocuk başkalarını model alma eğilimindedir. Davranışlarını ana-baba ya da kendinden büyüklerin davranışlarına benzetmeye çalışır. Toplumsal ilişkiler ve rollerin büyük bir kısmını bu yolla kazanır. Çevresinde olumlu örnekler yok ise; olumsuz davranışları okulda sergileyince istenmeyen durumlar oluşacaktır.

2.1.5.1.3.Eğitim Programından Kaynaklanan Nedenler

Öğrencilerin çoğu, bazı konuları öğrenmeyi gereksiz bulmaktadırlar. Ancak bazen, öğrenciler yaşları gereği, ya gerekliliğini kavrayamadıkları; ya da öğretmenlerince yeteri derecede güdülenmedikleri için, gerçekten gerekli olan bazı konuları da gereksiz bulabilmektedirler. Eğitim programı öğrencilerin gereksinimlerine uydurulamadığında ve öğrenciler konuların gerekliliğine inanıp konuları öğrenmek için yeterli derecede güdülenmediklerinde, programla ilgili disiplin olayları görülmektedir. Öğrenciler, bu konudaki olumsuz tutumlarını, ya doğrudan ya da dolaylı olarak ortaya koymaktadırlar (Başaran, 1996, 44).

Sınıfta hep aynı yöntemlerin kullanılması tekdüzelik yarattığından sıkıntıya yol açar. Bu da öğrencileri ders dışı davranışlara yöneltebilir. Anlatım yönteminde öğrenciler sürekli izleyici ve dinleyici konumunda olduklarından sıkılmalarına ve istenmeyen davranışlara yönelmelerine yol açabilir. Araştırmalar, öğretmeni dinlerken ve okurken zamanla öğrenci sıkıntısının arttığını ortaya koymaktadır (Başar, 2007, 114). Okulda, öğrencilere istendik eğitsel davranışları kazandırmaya yönelik tüm etkinlikler eğitim programları dikkate alınarak düzenlenir. Amaç, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme öğeleri arasında iyi bir eşgüdüm sağlanmayan, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine yanıt vermeyen, işlevsel olmayan, esneklik özelliği taşımayan, uygulayıcılara yol göstermeyen, uygulanması güç ve bilimsellikten uzak eğitim programlarıyla öğrencilere istendik davranış kazandırılmaz. Ortalama öğrenme kapasitesindeki öğrencilere göre hazırlanan programlar, uçlarda yer alanları dikkate almadığı için, bu öğrenciler hüsrana uğrarlar. Programın ders dışına ittiği bu öğrencilerden bir kısmı tembelliğe alışır. Özel ilgilenilmesi gereken öğrenciler bos kaldıkları zaman istenmeyen davranışlara başvururlar (Sarı tas, 2000, 76).

2.1.6.İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullanılan Disiplin Yaklaşımları

Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesine ilişkin olarak yapılan araştırmalara bağlı olarak bazı modeller geliştirilmiştir. Ancak söz konusu davranışların önlenmesine ilişkin her ortamda geçerli olabilecek evrensel bir modelden söz etmek mümkün değildir. Bu modellerden bir kısmı aşağıda kısaca tanıtılmıştır. Her öğretmen, bu konuda geliştirilmiş modellerden de yararlanarak kendi sınıf yönetimi yaklaşımını oluşturmak durumundadır.

2.1.6.1. Skinner Modeli

Psikolog Skinner tarafından oluşturulan bu model davranışçı model olarak tanımlanmıştır. Bu model de Skinner her türlü davranışın öğrenme yoluyla kazanılacağını ve bu öğrenmelerinde ödül-ceza yöntemiyle sağlanabileceğini belirtmektedir. Skinner insanların kendi davranışlarını kontrol edebilecek içsel güce sahip olmadıkları için dışarıdan desteklenmeleri gerektiğini savunur (Sipahioğlu,2008). Buna göre bir davranışın öğrenilmesi uygun zamanda yapılan pekiştirmelerle sağlanacaktır. Skinner modelinde amaç olumlu davranışları ödüller ile destekleyerek sıklığını artırmak ve devamlılığını sağlamak, istenmeyen davranışları ise yoksun bırakma ya da ceza gibi yöntemler kullanarak ortadan kaldırmaktır (Sarıtaş,2003). Olumlu davranışlar güzel sözlerle, gülümsemeyle, küçük hediyelerle veya not ödüllendirmesi ile desteklenerek sıklıkları artırılabilir. Olumsuz davranışlarda görmezden gelinerek, önemsenmeyerek, ödülden yoksun bırakılarak veya ceza ile ortadan kaldırılmaya çalışılabilir. Cezanın olumsuz davranışı ortadan kaldırmada diğer yöntemlere göre biraz daha etkili olduğu bilinmektedir. Fakat cezanın eğitim ortamı ve çocuk psikolojisi üzerindeki olumsuz etkileri her zaman göz önünde bulundurulmalıdır (Kapucuoğlu Tolunay,2008). Bu modelin olumlu tarafları diğer modellere göre daha kolay uygulanabilmesi ve sonuçlarının çabuk alınmasıdır. Genel olarak tüm çocuk gruplarında etkili olduğu ve çocuklara başarılı hissetme fırsatı verdiği için de tercih edilmektedir (Sipahioğlu,2008). Fakat bu modelle elde edilen sonuçların uzun süre etkili olmadığı ve ödül-ceza desteği ortadan kalkınca istenilen başarının alınmadığı belirtilmektedir (Çakır,2010). Olumlu ve olumsuz yönleri ele alındığında Skinner modelinin sınıf yönetiminde etkili ve pratik bir yöntem olduğu söylenebilir (Sipahioğlu)

2.1.6.2 Glasser Modeli (Gerçeklik Terapisi)

Glasser'in yaklaşımında temel ilke istenmeyen davranış gösteren bir öğrencinin bunun sorumluluğunu üstlenmesidir. Bu modelde eğer öğrenci isterse akli başında, mantıklı olabilir ve davranışlarını kontrol edebilir. Glasser, öğrencilerin mantıklı varlıklar olduğuna, isterlerse davranışlarını kontrol edebileceklerine inanır (Kutlu, 2007: 30). Glasser'in yaklaşımında temel ilke, istenmeyen davranış gösteren bir öğrencinin, bunun sorumluluğunu üstlenmesidir. Fakat bu, ceza ve ödülle sağlanmamalıdır. Çünkü ceza ve ödül, öğrencilerin istenmeyen davranışlarının sorumluluğunu doğrudan almalarını engeller. Ceza öğrencilerde kin duygusunun oluşmasına yol açarken; ödül, onları bütün olumlu davranışlarının ardından ödül bekler hale getirir (Yontar, 2007: 25).

Modelin dayandığı varsayımlar şunlardır (Edwards, 2004; Akt. Yontar:26):

1. İnsan, temel olarak kendini düzenler ve böylece kendi davranışlarını yönetmeyi öğrenebilir.
2. Çocuklar, davranışlarının bütün sonuçlarını ve değer yargılarını gözden geçirerek sorumlu davranmayı öğrenirler.
3. Güdüler üzerinde ısrarla durmaktan kaçınma, çocukların, davranışlarının sorumluluğunu üstlenmelerine ve özür dilememelerine yardımcı olacaktır.
4. İnsan davranışı, sevgi, güç, özgürlük ve zevk gereksinimlerini karşılamak için gösterilen her bir kişisel çabadan kaynaklanır.
5. Her birey, gereksinimlerini farklı yollarla karşılar.
6. Çocuklar, ihtiyaçlarını en iyi nasıl karşılayacakları konusundaki inançlarını değiştirmeye zorlanamazlar.

2.1.6.3. Kounin Modeli

Kounin (1977) çalışmasında, sınıfta disiplin sağlamada kaos teorisinde söz edilen dalga etkisinin önemine dikkat çekmektedir. Kounin'e göre öğretmen, bir öğrencinin istenmeyen davranışını düzeltince, bu durum, diğer öğrencilerin de davranışını etkiler. Kounin'in dalga etkisi üzerindeki araştırması, ders sırasında bir gün bir öğrencinin gazete okumasına karşı çıktığı sırada başlamıştır. Birden, sınıftaki diğer öğrencilerin davranışında bir farklılık gözlemiştir. Öğrenciler, daha dik olarak oturmuşlar ve dersi daha dikkatli dinlemeye başlamışlardır. Kounin'in gözlemi ona, öğretmenin uygun

olmayan davranışa gösterdiği tepkinin, bunu gören diğer öğrencilerin davranışlarını da etkilediğine inandırmıştır. Kounin, dalga etkisinin okulun ilk günlerinde daha etkili olduğunu da gözlemiştir. Ona göre öğretmen, istenmeyen davranış sona erinceye kadar “Şunu demek istiyorum.” diyerek kararlılığını göstermelidir. Öğretmenin, her an sınıfta olup biten her şeyin farkında olduğunu hissettirmesi gerekmektedir. Sınıfta verilen etkinliklerle meşgul olmayan öğrencilere öğretmenin, “Bugün bu iş bitecek, henüz başlamadığınızı görüyorum.” demesi, onun uyanık olduğunu gösterecektir. Kounin’e göre, çeşitlilik yalnızca hayatın değil, çoğu dersin de baharatıdır. Kounin, çeşitliliğin bikkınlığı azaltmada önemli rol oynadığını belirtmektedir. Öğretmen, farklı yöntem, etkinlik ve materyallerle çeşitlilik sağlayabilir.

2.1.6.4. Redl ve Wattenberg Modeli

Redl ve Wattenberg (1959), öğrencilerin sınıf içindeki davranışlarını etkileyen psikolojik ve sosyal faktörleri açıklamışlardır. Bu modele göre, istenmeyen davranış, sınıfta çok çabuk olarak yayılır. Öğretmen, istenmeyen davranışa müdahale etmeden önce yayılma potansiyelini değerlendirmelidir. Yayılma potansiyeli yüksek ise, öğretmen, derhal duruma müdahale etmelidir. Bu konuda önerilen bazı stratejiler, göz kontağı, baş sallama, yanına yaklaşma, mizah yoluna başvurma gibi yollardır. Eğer davranışın yayılma potansiyeli düşük ise, davranış göz ardı edilebilir, görmezden gelenebilir veya doğru davranışın ne olduğu belirtilebilir. Öğretmen, istenmeyen davranış ortaya çıktığında, sınıf içi etkinlikler için verilen zamanın fazla veya yetersiz olup olmadığını, etkinliğin öğrenci seviyesine uygunluğunu ve ilginç olup olmadığını gözden geçirmelidir.

Redl ve Wattenberg’e göre, insanlar grup içinde, bireysel olarak davrandıklarından farklı davranmaktadırlar. Öğretmenlerin, grup dinamiğinin farkında olması, etkili sınıf yöne-timi için önemlidir. Bu modele göre şu tekniklerle öğretmen grubu kontrol altına alabilir: Kendi kontrolünü kaybetmeme, duruma göre yardım sunma, istenmeyen davranışın altında yatan psikolojik, zihinsel ve ahlaki gelişim gibi faktörlerin ne olduğunu değerlendirme. Redl ve Wattenberg, öğretmenin belli öğrencilere fazla yakın davranmasının diğer öğrencileri kışkırtabileceğini ve ödül verirken gerçekten nitelikli çalışmalara verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu modelde, öğrencilere kendilerinden ne beklendiği ve davranışlarının sonuçlarının ne olacağı dersin başında

çok açık ve net olarak belirtilmelidir. Öğretmenler, yalnızca kendi duygularına göre davranmayıp, kendisini öğrencinin yerine koyarak ve ne hissettiklerini düşünerek sınıflarında olumlu iklim yaratabilirler.

2.1.6.5. Ginott Modeli

Ginott (1971) çalışmasında daha önceki araştırmalarında vurguladığı yetişkin ve gençler arasındaki iletişime yönelik tavsiyelerini sınıf içine uyarlamıştır. Ginott'a göre, disiplin, bir dizi küçük zaferlerden meydana gelir ve disiplini sağlamada en önemli faktör öğretmendir. Öğretmen, öğrencilerinde görmek istediği davranışlar için öncelikle kendisi iyi bir model olmalıdır. Ginott, öğrenci istenmeyen bir davranış sergilediğinde öğrencilere kesinlikle “aptal”, “tembel”, “sorumsuz” gibi kelimeler kullanmak yerine, doğrudan davranış üzerinde yoğunlaşarak durumla ilgili “ben mesajları” (ben hayal kırıklığına uğradım, ben kızgıyım gibi) göndermesi gerektiğini vurgulamaktadır.

2.1.6.6. Dreikurs Modeli

Dreikurs'a (1982) göre öğrencilerin karşılamak istedikleri bazı temel gereksinimleri vardır. Öğretmenin sınıf içi süreçlerde bunları dikkate alması gerekir. İstenmeyen davranışlar, tanınmak, dikkat çekmek, güç aramak, intikam almak ve yetersizlik göstermek gibi hedeflere ulaşmak için yapılan girişimler olarak görülmelidir. Öğretmen, bunları fark etmeli ve bunlarla baş edebilmelidir. Bazı insanlar, disiplin sağlamayı, çatışma veya davranış bozukluğu karşısında cezalandırma olarak düşünebilir. Çocuklar ise, genelde disiplini, yetişkinlerin koyduğu, kurallarını anlamadıkları karmaşık bir oyun olarak algılar. Dreikurs, otokratik, serbest bırakıcı ve demokratik olmak üzere üç tip öğretmen modeli olduğunu öne sürmektedir. Bu öğretmenlerin özellikleri ise şunlardır:

a) Otokratik Öğretmen: Otokratik öğretmenler, genellikle sınıfa takım elbise ve kravatlı girer, etrafa soğukça bakar ve öğrencileri selamlamadan derse başlar. Soru sormaya cesaret eden öğrenciyle dalga geçer. Bu gibi öğretmenler, sınıf kontrolünün kendi elinde olduğu hissini vermeye çalışır. Bu durum ise istenmeyen davranışların oluşmasına neden olur. Öğrenciler, otorite figürünü reddetme eğilimi gösterir. Kendilerine insan gibi davranılmasını ister ve demokratik atmosfer ararlar.

b) Serbest Bırakıcı Öğretmen: Serbest bırakıcı öğretmenler, sınıfa girer girmez gülümser. Sınıfta dolaşan öğrencilere hiç aldırış etmezler. Bu gibi öğretmenler etkisizdir. Bu ortamda yaşayan öğrenciler, toplum içinde kurallara uyma gereğini ve kuralları çiğnemenin bir sonucu olduğunu öğrenemezler. Ne zaman, ne isterlerse yapabileceklerine inanırlar.

c) Demokratik Öğretmen: Demokratik öğretmenler, sınıfa girer girmez öğrencileri selamlar, herkesin oturmasını ister ve herkesin dikkati toplanıncaya kadar bekler. Arkada dolaşan öğrencilere, kendilerini gördüğünü belirten sinyaller gönderir. Kuralları belirlerken öğrenci görüşlerini alır, öğrencilerin istenmeyen davranış sergilediklerinde sonuçlarına katlanacaklarını belirtir.

2.1.6.7. Jones Modeli

Jones'in disiplin modelinin temel kaynağı, öğrencilere kendilerini kontrol etme yönünde destek sağlamaktır. Jones (1979), tipik bir sınıfta öğretmenlerin, öğretim zamanının yaklaşık % 50'sini, görevi yapmayan veya diğer öğrencileri rahatsız eden öğrencilerle uğraşarak geçirdiklerini ileri sürmektedir. Başlıca istenmeyen davranışlar ise, izin almadan konuşma, gürültü yapma, başkasının yerine oturma gibi genel davranışlardır. Öğretmen, sistematik olarak vücut dilini etkili kullanarak, öğrenciyi cesaretlendirerek ve bireysel yardım sunarak zaman kaybını önleyebilir. Etkili vücut dili, vücudun duruş şekli, göz kontağı, yüz ifadeleri, sinyal gönderme, fiziksel yakınlık ile sağlanabilir. Öğrenciyi işe yoğunlaştırma, uygun davranmasını teşvik etme, motive etme öğrencinin iyi davranmasına yardımcı olur. "Hepiniz 45 dakika veya daha az zamanda işi bitirirseniz, son 10 dakika arkadaşlarınızla konuşma hakkı kazanacaksınız." gibi sözlerle cesaret verilebilir. Öğretmenler, öğrencilere bireysel yardım sağlarsa, onlar da işi tamamlamaya daha fazla yöneleceklerdir.

2.1.6.8. Canter Modeli

Lee ve Marlene Canter tarafından geliştirilen ve güvenken-iddialı davranış modeli olarak da adlandırılan Canter modeli öğretmenin etkili ve otoriter olduğu bir eğitim anlayışını savunur(Kapucuoğlu Tolunay,2008). Canter modeline göre öğretmenin sınıfta sorumluluğu alması ve istenmeyen davranışlara karşı etkili ve net bir tavır göstermesi disiplin ortamının sağlanması için önemli olacaktır. Bu modelde öğretmenin çocuklara

karşı her zaman güçlü olması ve otoritesini koruması temel amaç olarak görülmektedir (Çelik, 2003). Otoriter ve kendine güvenen öğretmenlerin sınıfta disiplini daha kolay sağlayacağı ve istemeyen davranışlara izin vermeyeceği düşünülmektedir. Bu modele göre çocukların olumsuz davranışlarından öğretmen sorumludur. Öğretmen istenmeyen davranışların nedenlerine değil, ortadan kaldırma yollarına odaklanmalıdır. İstenmeyen davranışın kaynağı ne olursa olsun kesinlikle hoş görülmemeli ve ceza veya benzeri yollarla önüne geçilmelidir. Olumlu davranışlar ödülle veya çeşitli ayrıcalıklar verilerek teşvik edilmelidir. Sınıf kurallarının çocuklar tarafından bilinçli bir şekilde uygulanması ve anlaşılması sağlanmalıdır (Tertemiz, 2005). Sınıf yönetimi ve disiplininden tamamen öğretmenin sorumlu olduğu bu modelde öğretmenin sınıfta etkin olması ön plandadır. Öğretmenin kendine göre bir disiplin anlayışı olması ve bunu sınıfına kabul ettirmesi önemlidir. Öğretmenin kuralları çocuklara benimsetirken sakin ve kararlı olması modelin gerekliliklerindedir (Sarıtış, 2003).

2.1.6.9. Gordon Modeli

Thomas Gordon tarafından geliştirilen bu model öğretmenin çocuklar ile iyi iletişim kurması ve çocukları doğruya yönlendirmesi üzerine kurulmuştur. Öğretmenin çocuklar ile aşırı otoriter olmayan samimi ve şeffaf bir iletişim bağı kurması önemli görülmektedir (Kapucuoğlu Tolunay, 2008). Gordon modelinde öğretmenin sakin ve anlayışlı tavırlarının çocuklar üzerinde olumlu etki yapacağı ve istenmeyen davranışları önleyeceği düşünülmektedir. Öğretmen ve çocuklar arasında empati kurulmasının gerekliliğini de savunan Gordon sorun davranışın kimden kaynaklandığının tespit edilmesini ve buna göre bir çözüm yolu aranmasını ister. Hatalı olan kişinin (öğretmen veya çocuk) davranışını düzeltmesi beklenir. Bu durumlarda öğretmenin çocuklara yol göstermesi esastır(Sarıtış, 2003).

Bu modelde öğretmen ve çocukların karşılıklı tartışarak sorun davranışın çözümünde herkese uyan bir yol bulmasını sağlayan “Kaybeden Yok Yöntemi” ’nin kullanılması Gordon tarafından önerilmektedir. Bu yöntem ile istenmeyen davranışın nedeni, ortadan kaldırma yolları ve en iyi çözüme ulaşma yolu hem öğretmen hem çocuklar tarafından düşünülüp en sonunda herkesi mutlu edebilecek ortak bir yol bulunur. Bu nedenle bu yönteme “Kazan Kazan Yöntemi” de denmektedir(Çelik, 2003). Gordon öğretmenlerin çocuklara karşı sıkça “sen” dilini kullandıklarını ve bu şekilde

olumlu bir sonuç alamadıklarını belirlemiştir. Bundan dolayı öğretmenlere kendi hislerini çocuklara anlatarak “ben” dilini kullanmalarını önermiştir (Tertemiz,2006). Bu şekilde modelin temelinde yatan empati kurma gerçekleştirilmiş ve sorunların asıl nedenleri daha rahat anlaşılabilir olacaktır.

2.1.6. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Başa Çıkma Yöntemleri

İstenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri farklıdır. Bu nedenle farklı yöntemler kullanılarak müdahale edilmelidir. Basa çıkma yöntemleri, istenmeyen davranışı ortadan kaldırmakla kalmamalı istenen davranışa da yönlendirmelidir. İstenen davranışların artması istenmeyen davranışların azalmasına çoğu zaman hiç ortaya çıkmamasına neden olur (Başar, 1999, 33). Bae (2002, 213) ise istenmeyen davranışa müdahale etmeyi, istenmeyen davranışın işlevini dikkate alarak kontrol altında tutma olarak nitelendirmiştir. Ayrıca istenmeyen davranışa karşı öğretmenlerin pozitif müdahaleler planlamalarını ve davranışa sebep olan etkenleri yeteri kadar değerlendirmelerini önermektedir. Öğretmenlerin kullandıkları basa çıkma yöntemleri, kısa süreli olandan uzun süreli yayılanlara doğru uzanan geniş bir yelpazede yer alır. Kısa süreli olanlar genellikle sözsüzdür. Uzun süre isteyenler ise planlı ve zaman alan çalışmaları gerektirirler (Tertemiz, 2004, 70).

2.1.6.1.Sözel Olmayan Tepkiler

Olumsuz bir öğrenci davranışı sınıftaki diğer öğrencilere yayılmamış ve diğer öğrenciler tarafından fark edilmemişse, ilk önce sözlü olmayan tepkide bulunması gerekir. Sözlü olmayan tepki olumsuz davranışın öğrenci ile öğretmen arasında kalmasını ve sınıftaki diğer öğrencilerin olumsuzluktan etkilenmemelerini sağlar. Başlıca sözlü olmayan tepkiler aşağıda sıralanmaktadır.

2.1.6.1.1. Görmezden Gelme

Öğrencinin olumsuz davranışını düzeltmek için yapılan müdahaleler öğrenme faaliyetinin akışını bozabilir (Cirhinlioğlu,2001). Öğretmen istenmeyen davranışa verdiği her uyarı ve tepkiyle davranış olumsuz yönde pekiştirmektedir. Uygunsuz davranışlar gösterdiği zaman (ağlamak, tepinmek v.b.) çocukla ilgilenmemek çoğu kez etkili bir yöntemdir (Cirhinlioğlu, 2001,155). Okulda öğretmen çocuğun yaptığı

davranışın dikkat çekmek için olduğu bilmeli, göz ardı etmelidir. Eğer etmezse çocuk galip gelecektir. Bunun yerine gidip, sınıfındaki her küçük yanlışı, istenmeyen davranışı kabul edip büyüten öğretmen, sınıf yönetimini etkisizleştirebileceği gibi, öğrencilerin daha çok olumsuz davranış sergilemelerine de yol açmış olacaktır. Öğretmenler sınıf içinde olup biten her şeyi gereğinden fazla büyütmemeli, eğer küçük olayları büyütür ayrıntıya da fazla dalarlarsa daha büyük olaylar denetimlerinden çıkar. Bu da disiplinin bozulmasına neden olur (Jones; Lourse, 1981'den akt: Ada ve Çetin, 2002, s.137). Öğretmen tepkisel davranmamalıdır. O zaman çocuktan bir farkı kalmaz. Daha uzun vadede düşünüp, hareket etmelidir. Doyle (1986) dersini yapmaya devam eden ve olumsuz öğrenci davranışının odak konusu olmasına (ön plana çıkmasına) izin vermeyen öğretmenin etkili öğretmen olduğunu belirtmektedir (Celep, 2002). Böyle bir durumda öğrenci amacına ulaşamamıştır. Öğretmen öğrenciye fırsat tanımayıp, zamanla bu davranışın yok olmasına zemin hazırlamıştır. Olumsuz davranışı düzeltmek için yapılan anında müdahaleler risklidir, çünkü öğrencilerin dikkati olumsuz davranışa çekilir. Eğer öğrenci dikkat çekmek istiyorsa, bunu olumsuz davranışta bulunarak başarmak isteyebilir (Celep, 2002). Verilen tepki önemlidir. Çünkü verilen tepkiye göre davranış pekişir. Olumlu davranışa verilen olumlu tepkiler olumlu davranış ortaya koyar. Olumsuz davranışa verilen tepkiler de olumsuz davranışı pekiştirir.

2.6.1.2. Gözle Sınıfı Kontrol Etmek

Becerikli öğretmenler düzensiz ya da geniş yapıdaki sınıf ortamında bile bir grup ya da bireyle ilgilenirken sınıfın geri kalan kısmını da aynı anda gözetleme (kontrol etme) yetilerini geliştirirler. Bu Kounin'in "başın arkasında gözlerin olması" olarak adlandırıldığı gibi bir şeydir. Bu, iki çeşit göz kontağını kapsar. İlki öğrencilerle göz teması kurmaktır. Diğer bir ifadeyle öğretmenin gözüyle öğrencinin gözüne odaklanmasıdır. İkincisi ise gözlerle sınıfı baştan aşağıya" ne olup bittiğini anlamak için hızlı bir şekilde taramaktır (Ataç, 1993,45). Her iletişim yolunda olduğu gibi sınıf yönetiminde de göz teması önemlidir. Öğretmen öğrenci düşünürken birazdan yapacağı şeyi düşünüp, göz teması kurup takip edebilir. Öğrenci aileden sonra öğretmeninden sürekli gözleri ile onay almayı bekleyecektir. Bu yüzden öğretmen gözle kontrole önem vermelidir (Armağan,2010).

2.6.1.3. Dokunmayı Kullanmak

İstenmeyen davranışı durdurmada, dokunma fiziksel yakınlıktan daha etkili bir aşamadır. Öğretmen dokunma yoluyla sözel olmayan iletişime ek olarak, fiziksel bir mesaj göndermektir. Gönderilen fiziksel mesaj, kesinlikle sessiz bir mesaj olmalıdır. Öğrencinin masasına sert bir şekilde vurarak gönderilen sesli mesaj, diğer öğrencilerin dikkatini bu noktaya çekeceği ve dersin akışını kesintiye uğratacağı için önerilmemektedir. Bununla birlikte, bireye dokunarak da fiziksel mesaj gönderilebilir. Ancak bu dokunma bireye acı veren sert bir dokunma olmamalıdır. Bu davranış öğrencinin karşı tepki oluşturmaya yol açabilir. Dokunma, omuz, kol vb. bireyin rahatsız olmayacağı bir organına veya öğrenci masasına yavaşça eliyle temasta bulunma yoluyla olmalıdır. Bu yolla öğrencinin karşı tepki oluşturmaya gerek kalmayacak, kuvvetli bir sözel olmayan (fiziksel) mesaj gönderilmiş olacaktır (Öztürk 2005, 194;Beşdok,2007).

2.6.1.4.Fiziksel Yakınlık

Öğretmen istenmeyen davranışı yapan öğrenciye yaklaşır. Öğretmen istenmeyen davranışı yapan öğrenciye yaklaşır. Yakınlığın gücünü kullanır (Çelik 2003, 81). Olumsuz davranışı gösteren öğrenci ile göz teması kurulamadığı durumlarda, öğretmenin yaptığı etkinliği değiştirmeden, doğal bir biçimde öğrenciye doğru yürümesi ve yakınında durarak derse devam etmesi de uyarıcı görevi görür. Öğretmenin kendisine yaklaştığını gören öğrenci olumsuz davranışı durdurur (Erden 2001, 195). Fiziksel yakınlığın etkisini arttırmak için, öğretmen sunu esnasında vurguların tonunu arttırabilir. Bu da rahatsızlık hissi veren bir mesajın öğrenciye ulaşmasını sağlayarak, fiziksel yakınlığın etki gücünü arttıracaktır (Öner 2001, 17;Beşdok,2010).

2.1.6.2. Sözlü Uyarı

Olumsuz davranışların durdurulmasında sözel olmayan tepkilerin yetersiz kaldığı durumlarda sözel tepkide bulunmak gerekir. Sözel tepkiler çok çeşitli olabilir. Öğretmen bunlar arasından kendine, duruma ve öğrenciye uygun olan tepkiyi seçebilir.

2.1.6.2.1. Yapılacak Görevleri Hatırlatmak ve Göreve Davet Etmek

Öğrencilerin sınıfta ve okulda uymaları gereken kurallar öğretim döneminin başında Belirlenmiş ve öğrencilere duyurulmuştur. Bu kuralların sık olmamak şartıyla, bazen öğrencilere hatırlatılması hem o anda meydana gelen olumsuz davranışların sona erdirilmesini sağlar hem de uymaların gereken kuralları hatırlayarak gelecekteki davranışlarını kontrol etmede bir uyarıcı olarak kullanılır (Öztürk 2005, 196). Yapılması gereken bir işin hatırlatılması veya olması gerekene davet, öğrencide veya bir grupta meydana gelen sorun davranışı yok edici sözlü müdahaledir. Sözlü müdahaleler, kısa, öz ve konuyla ilişkili olmaları bakımından avantaj sağlarlar. Sözlü müdahaleler, hatırlatma ve soru biçiminde olabilir. Öğretmenin bunları kullanmada dikkat edeceği noktalardan bir tanesi görmek istediği davranışı ön plana çıkarmasıdır. Öğretmenin dikkat etmesi gereken bir konuda, hatırlatma ve davet cümlelerinden sonra, öğrencinin veya grubun arzu edilen basamakları tamamlamaları halinde öğrencileri övmesi gerektir (Akçadağ2005, 301).

2.1.6.2.2. Soru Sorma

Jones'e (1998) göre, ders dışı etkinliklerle ilgilenen ya da hayal kuran öğrencilere gösterilebilecek en uygun tepkilerden biri soru sormadır. Öğretmen dersle ilgilenmediğini fark ettiği öğrencinin yanına giderek ya da adını söyleyerek işlenen konuyla ilgili bir soru sorduğu zaman öğrenci dersle ilgilenmek zorunda kalır. Ancak bu tepki gösterilirken öğrencinin arkadaşları önünde küçük düşmemesine dikkat edilmesi gerekir. Bu öğrencilere soru sorulduktan sonra söz hakkı verilirse soruyu dinlemedikleri için yanıt vermezler ve içine düştükleri durumdan sıkıntı duyarlar. Oysa önce öğrencinin ismi söylenir. Öğrencinin dikkati çekildikten sonra soru yöneltilirse, soruyu yanıtlayarak öğrenmeye karşı güdülenebilir (Erden 2001,196-197) Bu tekniği kullanırken dikkatli olmak gerekir. Eğer öğretmenler bunu çok fazla kullanıyorsa, öğrenciler bu soruları, "İstenmeyen Davranıştan Caydırma Girişimi" olarak algılayabilir ve sorulara kasıtlı olarak cevap vermeyebilir (Öztürk 2005, 195).

2.6.2.3.Öğrenci İle Konuşmak

Diğer yöntemlerle yanlışlığını anlayamayan öğrencinin bu anlayışa ulaşmasını, öğretmenin kararlılığını bilmesini sağlamak ve davranışın düzeltilmesine yardım etmektir

(Özdemir 2004, 281). Bu yöntem genellikle sınıf dışında kullanılmasına rağmen, öğretmen öğrenciye diğer öğrenciler çalışırken de sınıfta özel olarak konuşabilir. Konuşma sırasında öğretmen öğrenciden sorunu kendi açısından anlatmasını isteyebilir. Daha sonra davranışın neden yanlış olduğunu açıklayarak, davranışını değiştireceğine dair öğrenciden söz almaya çalışmalıdır (Tertemiz 2004, 84).

Cangelosi (1988) ve Lemleck (1988) bu yöntemin henüz o davranışı göstermeyen ama eğilimi olanlar üzerinde de etkili olduğunu belirterek, bunun için baskı ve azarlama değil, davranışın birkaç adım sonrası gösterilerek bilincine seslenme kullanılmasını söylemektedirler. Öğrencilere amaçların hatırlatılması, bu bilince daha kolay ulaşmalarına yardım edecektir (Başar 1997, 139).

2.6.2.4.Kuralları Hatırlatma

Öğrenci davranışlarını kontrol altına almanın ve istenmeyen davranışlar ortaya çıktığında etkili müdahale etmenin en önemli yolu kurallar koymak ve uygulamaktır. Uygulanmayan kurallar işlerliğini ve inandırıcılığını yitirir. Bazı öğretmenler ise kural koymaya pek sıcak bakmazlar ve bunun sonucunda istenmeyen davranışlarla karşılaşılır. Kurallar ihtiyaca karşılık verebilecek nitelikte olmalıdır. Kurallar, bozulmadan konulursa istenmeyen davranışları önlemede daha etkili olacaktır (Erden ve Akman, 1998).

2.6.2.5.Sınıf dışında görüşme

Başar(1999)'ın belirttiği gibi, öğrenciyle konuşmak, her ne kadar sözel bir iletişim olsa da içerik bakımından diğerlerinden farklıdır. Öğrenciyle konuşmak genellikle birebir yapılır. Bu yöntem, diğer istenmeyen davranışlara göre daha karmaşık ve nedenleri daha özel, sayıca daha çok olan davranışların düzeltilmesinde kullanılmalıdır. Sınıfta küçük bir bakışla sözle düzeltilebilecek bir davranış için öğrenciyle birebir konuşmak hem diğer öğrencilerin eğitim hakkına tecavüz, hem de zaman kaybına neden olur; ancak diğer öğrenciler etkinlikle uğraşırken görüşme özel olarak sınıfta da yapılabilir. Konuşma ders içinde veya dışında olabileceği gibi bireysel ya da grupta da olabilir. Bu sorunun büyüklüğüne, ilgililerine göre değişir. Zaman alan ve uzmanlık gerektirebilecek bir yöntemdir. Başar(1999)'ın belirttiği gibi, öğrenciyle birebir görüşme yöntemi, diğer yöntemler işe yaramazsa ya da yaramayacağı açıksa

kullanılabilir. Öğrenciyle konuşmanın amacı; öğrencinin istenmeyen davranışlarının farkına varmasını sağlamak, öğretmenin kararlılığını bilmesini sağlamak, davranışın nedenlerini saptamak ve sorunun çözümüne yardımcı olmaktır. İstenmeyen davranışın bireysel ya da grupsal olup olmasına göre konuşmanın içeriği ve niteliği değişecektir. Öğrenciye sorunun ne olduğunu, davranışın neden istenmediğini doğrudan Okul yönetimi ve rehber öğretmen ile işbirliği söylemek yerine karşılıklı fikir alışverişiyle öğrencinin kendisinin farkına varmasını sağlamak en kalıcı ve en geçerli görüşme şeklidir. Genellikle konuşmaya öğrencinin başlaması iletişimin sağlam olması açısından önemlidir ve fazla uğraşmaya gerek kalmadan öğrenci teşhisi kendi koyabilir. Bu çözümü hızlandırır. Görüşme bazı durumlarda öğretmenin içinden çıkamayacağı boyutlara ulaşabilir. Bu gibi durumlarda uzman yardımı almak, rehberlik hizmetlerinden destek almak gereklidir (Karakaş, 2005;Keskin,2009).

Grupla yapılması gereken görüşmelerden çok dikkat edilmesi gereken nokta, Görüşmenin kişileşmemesidir; çünkü görüşme sırasında öğretmen bir kişi üzerinde yoğunlaşırsa, istemeyerek de olsa, istenmeyen davranışın kaynağı olarak o öğrenciyi işaret etmiş olur ve diğer öğrencilerin, o öğrencileri dışlamalarına, kendi kusurlarını da inkâr etmelerine zemin hazırlar. Görüşme, geçmişe yönelik değil gelecekle ve gelecekteki beklentiler üzerine yapılmalıdır(Keskin,2009).

2.6.2.6.Okul Yönetimi ve Rehber Öğretmen İle İşbirliği

Bazı davranış bozuklukları, öğretmenin rehberlik servisi ve aile ile işbirliği yapmasını gerektirir. Öğretmen aile ile görüşüp öğrencide görülen olumsuz davranışları bilmelerini sağlar. Alınacak ortak önlemlerle öğrencinin davranışlarının olumlu yöne yönlendirilmesine çalışılır. Ancak sınıf içinde oluşan bazı davranış sorunları öğretmen tarafından çözüme kavuşturulabilir. Üstelik yoğun bir iş yükü altında bulunan okul yönetiminin, her tür davranış sorununun iletildiği bir pozisyon olarak algılanması doğru değildir. Ne var ki okul içinde veya çevrede oluşan şiddet gruplarının neden olduğu yıkıcılık, madde bağımlılığı, gibi ağır davranış problemlerinin çözümünden özellikle okul yönetimi sorumludur. Ayrıca devamsızlık, yalancılık, okuldan kaçma, sosyal uyum güçlükleri, saldırganlık gibi istenmeyen davranışların yönetiminde, öğretmenin kurumsal destekten yararlanması gerekir. Bu amaçla öğretmen gözlediği davranış

sorunlarını raporlaştırarak, okul yönetimine iletmeli ve bu kanalla rehberlik servisini bilgilendirmelidir (Aydın 2000,132;Bağcı,2010).

2.6.2.7. Aile ile işbirliği yapmak

İstenmeyen davranışta bulunan öğrencinin velisi haberdar edilmelidir. Haberdar edilen veli okula davet edilmelidir. Öğretmen veliye durumu anlatıp, çocuğun durumunu kabul ettirmelidir. Çocukla ilgili kararları öğretmen tek başına almamalı, veli ile hareket etmelidir. Öğrenci, evde ebeveyn tarafından alınan kararlar doğrultusunda öğretmen tarafından okulda istedik davranışın oluşması için gözlenmelidir.

2.6.2.8. Ceza verme

Ödül ve ceza sistemini kullanmak: Cezanın amacı, yanlış davranışların, ilgisizliklerin ve dikkatsizliklerin tekrarına engel olmak, istenmeyen davranışların meydana gelmesini engellemektir. Ödül ise istenilen, doğru olan davranışların geliştirmesine yöneliktir. Takdir edilen övülen ve ödüllendirilen öğrenci daha kolay öğrenir, buna karşılık takdir edilmeyen, ilgi görmeyen öğrenci daha zor öğrenir. Ödül ve cezanın mutlaka bir amaca yönelik olması gerekir. Buna göre öğrenci hangi davranışın nasıl ödüllendirileceğini ya da cezalandırılacağını bilmelidir. Ayrıca öğretmenin yapılan davranışla orantılı olmayan ödül ve ceza uygulamaları da sonuç vermez. Bir öğrenci davranışına yön veremez. Ceza öğrenci üzerinde oldukça önemli olumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olduğundan dikkatli kullanılmalıdır. Her ne kadar ceza insanı olumsuz davranışlardan kurtarırsa da her zaman öğrenmeyi kolaylaştırmaz. Başarısızlığı nedeniyle çok sık ceza alan öğrencinin başarısı nedeniyle ödüllendirilen öğrenci kadar öğrenemeyeceği unutulmamalıdır. Öğretmen öğrencinin başarısını görmeye çalışmalı ve başarılarını takdir etmelidir (Başar, 1994,142).

2.6.2.8. Ders anlatım yönteminde değişiklik yapma

Öğrencinin gösterdiği olumsuz davranışlarının bütün nedenlerinin öğrenciden kaynaklanması olası değildir. Dikkatini belli bir konuya odaklama süresinin de hesaplanarak öğretmenin dersi anlatırken daha ilgi çekici hale getirmesi, çeşitli

materyaller kullanarak anlatımı zenginleştirmesi beklenir. Böylelikle öğrenci dikkatinin maksimum oranda öğretmende ve anlatılan konuda olması sağlanmalıdır (Bağcı,2010).

2.6.2.9. Davranışları yönetmede 10 R Stratejisi

Bu yaklaşım Witte and Davis (1996) tarafından geliştirilmiştir. İnsanların kendi sunumlarını grup standartlarına uydurmaya çabaladığı üzerine odaklanır. Böylece bu tutumların fikirlerin ve davranışların homojenliğini sağlar. Bundan dolayı, bu stratejiye dayanarak sınıf davranışı, çocukların çoğunluğunun ne yaptığı ve nasıl davrandığı temeli üzerine kurulmuştur. 10R stratejisi bir üçgen olarak düşünülürse;

Birinci Basamak İlişki (Relationship) Boyutu: Diğer basamakların başarılı olabilmesi bu basamağın başarısına bağlıdır. Bunun için öğrenci ile öğrenmen arasında sıcak ve saygıya dayalı bir ilişkinin oluşması gerekir.

İkinci Basamak Rutin (Routine) Boyutu: Bu basamak da sınıf ortamında rutinleşmesi gereken davranışlardan bahseder.

Üçüncü Basamak Kurallar (Rules) Boyutu: Öğrencilerden beklenen davranışların açıkça bir şekilde anlaşılmasının önemini vurgulandığı boyuttur.

Dördüncü Aşama Teşvik (Reinforcements) Boyutu: Olumlu pekiştirmenin istenilen davranışın sürdürülmesinde istenmeyen davranışın olumluya dönüştürmenin önemini vurgulandığı boyut

Beşinci Aşama Ödüller (Rewards) Boyutu: Olumlu davranışın kazandırılmasında ödüllerin önemini vurgulandığı boyut

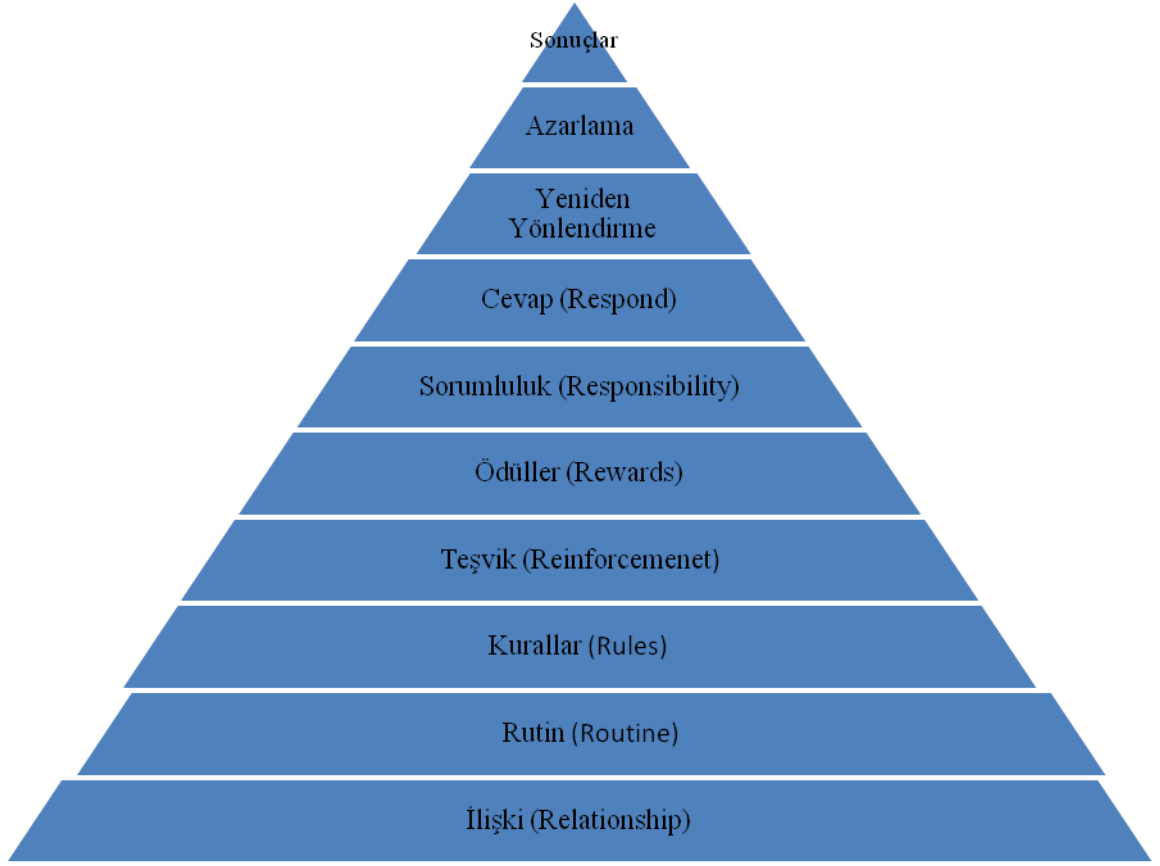
Altıncı Aşama Sorumluluk (Responsibility) Boyut: Öğrencilere sorumluluk anlayışını ve kendi hareketlerinden sorumlu olma duygusunu kavratmanın önemini açıkladığı boyut.

Yedinci Aşama Cevap (Response) Boyutu: Sınıf ortamında istenmeyen davranışlara nasıl tepki verileceğinin vurgulandığı boyut

Sekizinci Aşama **Yeniden Yönlendirme (Re-direction)** Boyutu: Öğrencinin enerjisini istenmeyen davranış ortaya çıkmadan önce doğru bir şekilde yönlendirmeyi ve bu sayede olumsuz davranışlar gerçekleşmeden ortadan kaldırmanın önemini vurgulandığı boyut.

Dokuzuncu Aşama **Azarlama(Reprimands)** Boyutu: Diğer aşamalardaki çözüm önerilerinin cevap vermediği durumlarda ortaya çıkabileceğinin ancak azarlama durumuna gelmemek için gayret gösterilmesi gerektiğinin vurgulandığı boyut.

Onuncu Aşama **Sonuçlar (Results)** Boyutu: Takip edilen on adım ortaya çıkaracağı olumlu sonuçların ele alındığı boyut. 10 R'yi temsil eden basamaklar aşağıda verilmiştir;

(Morgan, 2009,s,10)

10'R için doğru ortamı oluşturmak önemlidir. Bu onların başarısı için esastır. Kendini sınıflandırma teorisi (Witte and Davis 1996) insanların kendi sunumlarını grup standartlarına uydurmaya çabaladığını belirtir. Böylece bu tutumların fikirlerin ve davranışların homojenliğini sağlar. Bundan dolayı, bu teoriye dayanarak sınıf davranışı, çocukların çoğunluğunun ne yaptığı ve nasıl davrandığı temeli üzerine kurulabilir. Bu yüzden başlangıçtan itibaren mesela sessiz ortam gibi doğru ortamı oluşturmak esasen bulaşıcı olacak. Doğru ortamı oluşturmak için birtakım kurallar vardır.

1- Sınıfa girmeye hazır olmama: Bir iki ya da daha fazla öğrenci sınıfa girmeye hazır değildir. Bu öğrenciler sınırları test etmek isterler ve sizin onlara sınıfa gir demenizi beklerler. Bu arada onlar konuşabilir bağırabilir ya da hoplayıp zıplayabilirler. Böyle bir durumda en etkili yöntem dersime girebilmek için uygun değildir. Lütfen dışarıda bekle hazır oluncaya kadar bekle ve öyle gel şeklinde ifade kullanmaktır.

2- Bütün öğrenciler sınıfta otururken verdiğiniz görevi sessiz okuma görevini yapan öğrenciyi onure etmelisiniz. Ona “Aferin, sessizce okuyup bitirdin demeli ve başka yapan

öğrenci olup olmadığını merak ettiğinizi ifade etmelisiniz. Bu öğrencileri aferin almak için motive edecektir.

3- Çocuklara dönüp, kim dışarıdaki öğrencilere derse girmeye hazır olup olmadıklarını soracak deyin. Böylece muhtemelen öğrenciler daha sakin ve odaklanmış olacaklar.

4- Düzenli olarak çocuklarda gördüğünüz doğru hareket ve davranışları açıkça övün. Çocuklar övülmeyi severler özellikle diğer çocukların yanında ve bu bulaşıcıdır.

5- Bu noktada sınıfta sessizliği yerleştirmek önemlidir. Bu sizin kredinizi artırır ve yayar. İyi davranışları açıkça övmeye devam edin.

6- Devamlı oturan çocuklar farklı davranış potansiyeline sahiptir. Ve bunlar öğretmeni gözetlerler. Bunun yolu öğretmen iyi ve farklı davranışları önceden fark etmelidir. Bunu da göz gezdirerek yüz ifadelerinden anlamalı.

7- İstenmeyen davranışları baş gösterdiğinde engellemeli. Erken müdahale çok önemlidir bu problemin büyümesine mani olur aksi halde problem büyür ve üstesinden gelinemez.

8- Hangi davranışların ödüllendirileceği hakkında sınıfa bilgi verin. Bu onlara hangi davranışların istendiği hakkında bilgi verecektir. Çalışmayı tamamlama ya da iyi dinleme gibi.

9- Sınıf şimdi sakin, derse başlamaya odaklanmış ve hazırdır.

10- İlk hafta bu uygulamaları çocuklar sınıfa girdiğinden gidinceye kadar daima tekrarlayın. Böylece öğrenciler onlardan ne istendiğini bilecektir.

11- Öğretmenin sınıftaki görevi anahtardır. Oturun yada ayakta arkanıza yaslanın ve sınıftaki bütün müspet yada menfi davranışları gözleyin ve hemen müspet karşılık verin. Aksi halde iyi davranışları yakalamanız imkansızdır. Bu yüzden sınıfı daima taramalı ve gözlerinizi dört açmalısınız.

12- Çocuklara arkanız dönük oturmamalı ve durmamalısınız. Tahtaya bir şeyler yazarken bile sınıfı tamamen görebilmelisiniz. Öğrenciler sizin sınıfı gözlemenizi engellememelidir.

13- Sınıftaki öğrenciler konuşurken asla konuşmaya başlamamalısınız. Dikkatlerini toplayıncaya kadar beklemelisiniz (Morgan,2009,s,8).

2.6.3.Çalışılan Konu ile İlgili Araştırmalar

Mert ve Ozan (2011) de ilköğretim üst kademe öğretmenlerini sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlara karşı kullandıkları stratejiler ile ilgili olarak yaptıkları araştırmada 222 öğretmenden veri toplamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre sınıflarda en çok arkadaşlarının yaptığını öğretmene söyleme, başarısızlıklar için mazeretler uydurma, başkalarının işine karışma, izinsiz konuşma, dersi dinlememe davranışlarının ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, davranış hakkındaki düşüncesini ortaya koyma, anlamlı yüz ifadesi, sınıf kuralını hatırlatma ve göz teması gibi tepkisel yaklaşıma dayalı davranışlar gösterdikleri tespit edilmiştir. Yine öğretmenlerin tepkileri çoğunlukla bireysel olarak davranışı gerçekleştiren öğrenciye verdikleri ve bu süreçler sonucunda istenmeyen davranışların ortadan kalkma yerine genellikle azaldığı bulunmuştur. Araştırmada ayrıca, öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla karşılaştıklarında genelde sinirli ve üzgün oldukları da tespit edilmiştir.

Yapılan başka bir araştırmada İnce (2011) ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin istenmeyen davranışlar konusunda öğrencilerin görüşlerini inceledi. İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin görüşleri, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailenin gelir durumu, sınıf mevcudu, akademik başarı, anne mesleği, baba mesleği, okul türü, okulun bulunduğu ilçe değişkenlerine göre incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

Sınıfta istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin disiplin uygulamalarıyla ilgili öğrenci görüşlerinin, cinsiyete göre belirgin farklılık göstermediği, anne ve babaların eğitim seviyesi yükseldikçe, sınıf disiplini ile ilgili öğrencilerin, çağdaş disiplin uygulamalarını benimseme oranlarının yükseldiği, ailelerin gelir düzeyi yükseldikçe, sınıf disiplini ile ilgili öğrencilerin, çağdaş disiplin uygulamalarını benimseme oranlarının yükseldiği, sınıfta istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin disiplin uygulamalarıyla ilgili öğrenci görüşlerinin, sınıf mevcuduna göre değişiklikler gösterdiği, akademik başarı yükseldikçe, sınıf disiplini ile ilgili öğrencilerin, çağdaş disiplin uygulamalarını benimseme oranlarının yükseldiği, sınıfta istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin disiplin uygulamalarıyla ilgili öğrenci görüşlerinin, anne ve baba mesleklerine göre değişiklikler gösterdiği, özel okulda öğrenim gören öğrencilerin devlet okulunda öğrenim gören öğrencilere göre, çağdaş disiplin uygulamalarını benimseme oranlarının daha yüksek olduğu ve sınıfta istenmeyen

davranışlara karşı öğretmenlerin disiplin uygulamalarıyla ilgili öğrenci görüşlerinin, okulun bulunduğu ilçeye göre bazı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

Şenkulak (2010)'da yaptığı yüksek lisans çalışmasında “İngilizce Öğretmenlerinin Sınıf Ortamında Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bunlara Karşı Kullandıkları Stratejilerin Belirlenmesi” olarak yaptığı araştırmada; Bayan Öğretmenlerin, Erkek Öğretmenlere kıyasla istenmeyen öğrenci davranışları ile daha sık karşılaştıkları, genç ve daha az kıdemli öğretmenlerin bu davranışlar ile daha sık karşılaştıklarını tespit etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, istenmeyen öğrenci davranışları karşısında uyguladıkları stratejiler arasında kısa vadeli stratejileri, orta vadeliyle kıyasla; orta vadeli stratejileri, uzun vadeli stratejilere kıyasla daha çok kullandıkları belirlenmiştir. Kısa ve orta vadeli stratejileri bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla daha çok, uzun vadeli stratejileri ise erkek öğretmenlerin daha çok kullandıkları görülmüştür. Genel olarak öğretmenlerin uyguladıkları tüm sınıf yönetimi stratejilerinin, en çok 22-25 yaş arasındaki öğretmenler tarafından, en az ise 55-60 yaş arasındaki öğretmenler tarafından kullanıldığı belirlenmiştir.

Alkan (2010) yılında yaptığı yüksek lisan çalışmasında istenmeyen öğrenci davranışları ölçeği geliştirmiştir. Daha sonra bu ölçek Samsun ilinin Bafra ilçesinde bulunan 3.4.5.6.7 ve 8.sınıflarda okuyan 533 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular istenmeyen öğrenci davranışlarını en çok 7. sınıf öğrencilerinin yaptığını ve sınıf Büyüdükçe öğrencilerde gözlenen istenmeyen davranışın arttığını göstermiştir. Ayrıca istenmeyen öğrenci davranışları kademeye, cinsiyete, birinci ve ikinci kademe öğrencilerinin bir arada ve ayrı eğitim görme durumuna göre anlamlı fark göstermektedir. Erkek öğrenciler kız öğrencilere, ikinci kademe okuyanlar birinci kademe okuyanlara, bir arada eğitim gören öğrenciler ayrı eğitim gören öğrencilere göre daha fazla istenmeyen davranış göstermektedir. Araştırmada birinci ve ikinci kademe öğrencilerinin bir arada ve ayrı eğitim görmesinin birinci kademe öğrenci davranışları üzerindeki etkisi de incelenmiş sonuç olarak ikinci kademe öğrencilerinin birinci kademe öğrencilerinin davranışları üzerinde olumsuz etkiye sahip oldukları bulunmuştur.

Bir başka yüksek lisans tezi Parlakkaya (2010) yılında yapmıştır. Araştırmasında göçe bağlı olarak ilköğretim okullarında ortaya çıkan istenmeyen davranışlar konusunda yönetici ve öğretmen görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmasını Kocaeli

ilinin Dilova ilçesinde gerçekleştirmiştir. Araştırmasın burada gerçekleştirmesine gerekçe olarak ta buranın dışarıdan sürekli göç alması göstermiştir. Araştırma sonucunda; en çok karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları, öğrencilerin birbirine karşı şiddet uygulaması, dil sorunu, ders araç gereçlerini getirmeme, küfürlü konuşma, ders araç gereçlerine zarar verme ve devamsızlık olarak belirlenmiştir.

Sirkeci (2010) yılında Kahramanmaraş il merkezinde Devlet ve Özel İlköğretim birinci kademe öğretmenlerinin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin bu davranışlar karşısında uyguladıkları stratejilerin neler olduğunu belirlemeye yönelik olarak yaptığı araştırmasında; Araştırma sonuçlarına göre özel okulda görev yapan öğretmenler, devlet okullarında görev yapan meslektaşlarına göre daha az disiplin sorunuyla karşılaşmaktadırlar. Bayan öğretmenler, sınıftaki disiplin sorunlarının üstesinden gelebilmek için ailelerle işbirliğine, erkek öğretmenlerden daha fazla yer vermektedirler. Öğretmenler, meslekteki çalışma süreleri arttıkça, sınıf disiplinini sağlamak için okul yönetimiyle daha fazla işbirliği yapmaktadırlar. Sınıftaki öğrenci sayısı arttıkça, öğrenciden kaynaklanan disiplin sorunları artmakta, sınıf iç düzenlemeler zorlaşmakta ve ailelerle işbirliği güçleşmektedir. Disiplin sorunlarına yaklaşım açısından, açık öğretim ve eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerinin görüşleri benzerlik gösterirken; eğitim fakültesi mezunlarının görüşleri diğer okul mezunlarının görüşleri ile benzerlik taşımaktadır.

Danoğlu (2009) yılında Şırnak ilinin Cizre ilçesine 5.sınıfta derse giren sınıf ve İngilizce öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara ortadan kaldırmak için kullandıkları stratejilerin neler olduğunu belirlemek için yaptığı araştırmasında; Sınıf öğretmenleri en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışları; birbirleriyle konuşmak, söz hakkı almadan konuşmak, dersin akışını isteyerek bozmak, arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek, ödev yapmamak, verilen görevleri yerine getirmemek, küfür etmek, yalan söylemek, hırsızlık yapmak ve öğretmeni dinlememek olarak belirtirken; İngilizce öğretmenleri ise en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışları; birbirleriyle konuşmak, dersin akışını isteyerek bozmak, birbirlerini şikâyet etmek, arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek, küfür etmek, yalan söylemek, derste ders dışı şeylerle uğraşmak olarak belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri karşılaştıkları istenmeyen davranışlar karşısında en çok sözlü uyarı (söz ile uyarı), davranışın nedenini araştırma (soru sorma), beden dili

(göz teması kurma), görmezden gelme ve davranış düzenleme (açıklama yapma) stratejilerini kullanırken; İngilizce öğretmenlerinin sözlü uyarı (söz ile uyarı), davranışın nedenini araştırma (dersten sonra konuşma), ceza verme (eksi not), görmezden gelme ve davranış düzenleme (açıklama yapma) stratejilerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Özer (2009) da üniversite okul işbirliği çerçevesinde öğretmen adaylarının sınıf içinde gözlemedikleri istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin neler olduğu ile ilgili araştırmasında 312 öğretmen adayı ile görüşmeler yapmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının sınıf içinde en sık karşılaştığı istenmeyen öğrenci davranışları “Komik olmaya çalışmak”, “Sınıfta izin almadan konuşmak” ve “Yüksek sesle konuşmaktır. Öğretmen adaylarının sınıf içinde gözlemedikleri istenmeyen öğrenci davranışları, adayların cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Adayların sınıf içinde istenmeyen öğrenci davranışları adayların öğretmenlik uygulamasını gerçekleştirdikleri sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışı ile baş etmede kullandıkları stratejiler “Sözlü uyarı”, “Sınıf kurallarının hatırlatılması”, “Öğrencinin yerini değiştirme”, “Dersin işlenişinde değişiklik yapma” ve “Göz teması” stratejileridir.

Başka bir yüksek lisans çalışması 2008 yılında Özge ve Özgüven tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada araştırmacılar lise öğretmenlerini sınıf ortamında gözlemedikleri istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin bu davranışları ortadan kaldırmak için kullandıkları stratejileri belirlemek için yaptıkları çalışmada; Araştırma sonucunda "Arkadaşları ile aralarında konuşma", "Dersi dinlememe (hayal kurma, uyuma, ders dışı şeylerle ilgilenme)", "İzin almadan konuşma" davranışlarının sınıflarda en sık görülen davranışlar olduğu belirlenmiştir. “İsmiyle Uyarı”, “Görmezden Gelme”, “Kuralları Hatırlatma”, “Göz İletişimi Kurma”, “Azarlama” ve “Davranışa İlişkin Uyarı” stratejilerinin ise öğretmenler tarafından en sık kullanılan baş etme stratejileri olduğu belirlenmiştir.

Sipahioğlu (2008)’nin ilköğretim okullarında çalışan 1. kademe öğretmenlerinin sınıf ortamında istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesi ve yönetilmesinde kullandıkları stratejilerin neler olduğunu belirlemek için yaptıkları araştırmada; öğretmenlerin en çok tercih ettikleri önleyici yaklaşımların “Öğrencilerime isimleriyle

hitap eder, kişiliklerine saygı gösteririm.”, “Hangi davranışların istenen, hangi davranışların istenmeyen davranış olduğunu net olarak açıklarım.”, “Öğrencilerimi ayırmam, adil ve tarafsız olurum.”, “Sınıf başkanını öğrencilerim seçer.” olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin en çok tercih ettikleri yönetici yaklaşımların ise “Göz teması kurarım.”, “Doğru davranışlar üzerinde dururum.”, “Yaptığı davranışların sonuçlarını hatırlatırım.”, “Öğrencinin ismini söylemeden, tüm sınıfa, sınıf kurallarını hatırlatırım.” ve “Ailesi ile görüşürüm.” olduğu belirlenmiştir.

Başka bir çalışmada Vatanserver (2008) ilköğretim ikinci kademe Matematik, Fen, Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınıf ortamında hangi istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaştıkları ve baş etme yollarının neler olduğunu araştırmıştır. Araştırma sonucunda özellikle sosyal bilimlerde fen bilimlerine oranla belirin bir fark olmamakla birlikte biraz daha fazla problem yaşanmaktadır. Öğrenciler genelde derslerde sıkıldıkları için uygunsuz davranışlarda bulunmaktadırlar. Özellikle disiplin sorunlarının kaynakları konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında farklılık çıkmıştır.

Beştok (2007)’un yaptığı yüksek lisans çalışmasında ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin sınıf ortamında istenmeyen öğrenci davranışlarını önleyebile yeterliliklerini araştırmıştır. İstenmeyen öğrenci davranışlarının eğitim-öğretim etkinliklerini güçleştirici boyutlara ulaşmadığı, öğretmenlerin sınıf içinde istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede kendilerini yeterli düzeyde gördükleri, öğretmenlerin yeterlik düzeyleri açısından, yönetici ve öğretmen görüşleri arasında ciddi bir fark olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı en çok kullandıkları yöntemler, doğru davranışı ve olumlu sonucu belirtme, göz teması ve sözsüz uyarıcılar ile uyarma, sorumluluk verme, öğrenci ile bireysel konuşma, sınıf kurallarını hatırlatma, sözlü uyarıda bulunma, ders konusunda veya yönteminde değişiklik yapmadır. Öğretmenlerin en az kullandıkları yöntem ise, fiziksel ceza verme, dokunarak veya fiziksel temasla uyarımadır.

Sadık (2006) yaptığı bir araştırmada öğrencilerin sınıf içinde gösterdikleri istenmeyen davranışların neler olduğu ve bu davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları stratejilerin neler olduğu ile ilgili; öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin neler olduğunu araştırmıştır. Hangi davranışların istenmeyen davranış olduğu konusunda katılımcılar benzer tutum içinde olmuşlar, çoğunlukla toplumsal

beklentilere uygun olmayan davranışları sınıf içinde istenmeyen davranış olarak nitelendirmişlerdir. Davranışın niçin problem olduğu ile ilgili olarak öğretmenler, davranışın daha çok kendilerine ve diğerlerine getirebileceği olumsuz akademik sonuçları, veliler kendilerinde yaratacağı olumsuz psikolojik ve sosyal sonuçları belirtmişlerdir. Öğrencilerin davranışlarının sonuçlarından haberdar olduğu, ancak erkek öğrencilerin, davranışlarının diğerleri üzerindeki psikolojik etkilerinin farkında olmadığı görülmüştür. Öğretmenler, davranışın sınıf içinde gözlenme sıklığını öğrenci ve velilere daha yüksek algılamışlardır. Sınıf gözlemlerine göre, problem davranışların gözlenme sıklığı öğretmen ve öğrenci algılamalarından daha yüksek olmuştur. Veliler, istenmeyen davranışları öğretmen ve öğrencilere göre “ en ciddi ” algılayan grup olmuştur. Araştırmaya katılan gruplar problem davranışların nedenlerini öncelikle dışsal faktörlere bağlamış ve başkalarını suçlama yönünde tutum sergilemişlerdir. Öğretmenler, istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerini önleyici ve iyileştirici bir diğer ifadeyle olumlu algılamakta, öğrenciler ise öğretmenlerinin davranışlarının cezalandırıcı, korkutucu ve adaletsiz olduğunu düşünmektedir. Sınıf gözlemleri sırasında öğretmenlerin en yaygın kullandığı stratejiler sözlü uyarı (yüksek sesle bağırma), görmezden gelme, beden diliyle uyarı, azarlama ve gözdağı verme olmuştur. Öğrenci ve veliler evde istenmeyen davranışa karşı ilk tepkinin sinirli bir sesle bağırma, azarlama ve gözdağı verme olduğu, davranış tekrarlandığında ise fiziksel ceza uygulandığı konusunda hemfikir olmuşlardır. Öğretmenler ve veliler, disiplin problemlerinin çözümünde öğretmen-veli işbirliğinin gerekli olduğuna inanmaktadır. Veliler öğretmenden istenmeyen bir davranış yaptığında çocuğa kızmasını-bağırmasını ve dayak atmasını beklediğini, öğretmenler ise velilerden öncelikle çocuğa dayak atmamasını, sevgi ve ilgi göstermesini beklediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler ise öğretmenlerinden en çok dayak atmamasını, ceza vermemesini ve sinirlenip bağırarak, onları korkutmamasını beklemektedir. Öğretmenler, okuldaki disiplin sorunlarının çözümüne yönelik öncelikle okulun fiziksel koşullarının iyileştirilmesi, eksik araç-gereç ve materyallerin tamamlanması, aile ile ilişkilerin geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Veliler ise, fiziksel koşulların düzeltilmesinin yanı sıra, okulda güvenlik önlemlerinin alınması, çok ciddi sorunlar yaratan öğrencilerin okuldan uzaklaştırılmasının gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinde eğitim sonrası en büyük değişiklik “Görmezden Gelme”

stratejisinin kullanımında gerçekleşmiş, sorun davranışı “Görmezden Gelme”, %23,5 oranında daha az kullanılan bir strateji olmuştur. Eğitim sonrası sözel uyarıların içeriğinde ve ifadesinde önemli değişiklikler meydana gelmiş, bağırma, azarlama ve gözdağı verme, aşağılayıcı söz söyleme-alay etme ve zorla özendirme yöntemleri daha az kullanılmıştır. Olumlu yöntemleri uygulayabilen öğretmenlerin, kaçınılması gereken stratejileri de kullanmaya devam ettikleri gözlenmiştir (Doğar,2013).

Demir (2003) ‘ün yaptığı araştırmada, sınıf öğretmenlerin sınıf ortamında meydana gelen istenmeyen davranışlara karşı baş etmede kullandıkları stratejileri adlı araştırmasında; Öğretmenler bu müdahaleleri sınıf kuralları hatırlatma, sözel uyarı, bakışlarla uyarma, öğüt verme, olumlu davranışlara dikkat çekme, olumsuz davranışı açıkça tanımlamayı yaparak gerçekleştirdikleri belirlenmiştir.

Keskin (2002) yaptığı araştırmada sınıf öğretmenlerinin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve kullandıkları baş etme yöntemleri araştırmıştır. Araştırmada; istenmeyen öğrenci davranışlarının eğitim etkinliklerini güçleştirici boyutlara ulaşmadığı, bazı davranışlarda zaman zaman eğitim ortamını güçleştirici boyutlara ulaştığı belirlenmiştir. Bu davranışlar: “Sınıfta söz almadan konuşmak”, “Sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek”, “Sınıfa gürültüyle girip çıkmak”, “Girişte ve çıkışta diğer öğrencileri itelemek”, “Ders için gerekli materyalleri getirmemek”, “Arkadaşlarına karşı fiziki zorbalık yapmak”, “Ev ödevlerini yapmamak”, “Dersi dinlememek (dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenme vb.)”, “Verilen görevleri yapmama (ödev, sınıf içi roller vb.)”, “Diğer öğrencileri kızdırmak, sataşmak ve sınıfını, çevresini temiz kullanmamak”, “Özenli davranmamaktır. Öğretmenler, istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı en çok sözel uyarılar içeren baş etme yollarını tercih etmektedirler. Öğretmenlerin en sıklıkla kullandıkları baş etme yolları ise, sözlü uyarma, öğrenciyle ders dışında konuşma, ailesi ile görüşme, öğrenciyle ders içinde konuşma, sorumluluk verme ve göz temasıyla uyarmadır. Öğretmenlerin en az kullandıkları baş etme yolları ise, fiziksel ceza verme, istemediği görevleri verme, okul yönetimi ile görüşme ve istediği şeylerden mahrum bırakmadır. Araştırma ile öğretmenlerin fiziksel cezaları tercih etmedikleri belirlenmiştir (Doğar,2013).

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma evreni ve örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemlere yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Nicel araştırma deseni ile yürütülen bu çalışma; Ortaokullarda çalışan branş öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışları yönetmede kullandıkları stratejileri inceleyen betimsel nitelik de bir tarama çalışmasıdır. Tarama çalışmaları geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırma konusu olan birey, nesne, olay ve olaylar kendi koşulları içinde hiçbir müdahale bulunulmadan kendi koşulları içinde tanımlanmaya çalışılır(Karasar,2006,77).

3.2.Çalışma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2013-2014 Eğitim- öğretim yılı birinci döneminde Rize iline bağlı Ardeşen ve Fındıklı ilçesinde köy ve şehir merkezlerinde milli eğitim bakanlığına bağlı ortaokullarda çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmada Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi, maliyet ve zaman avantajı sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek,2005,113). Bu bağlamda Ardeşen ve Fındıklı ilçelerinde köy ve merkezlerde çalışan 162 öğretmene anket uygulanmıştır. Araştırmaya katılan ortaokullar ve öğretmenlerin branşlara göre dağılımı Tablo1’de verilmiştir.

Tablo 1:İlçelerde Bulunan Okullar ve Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılım

Okullar	Matematik	Türkçe	Sosyal Bilimler	Fen ve Teknoloji	Din Kül. ve Ahl Bil.	İngilizce	Görsel Sanatlar	Teknoloji Tasarım	Beden Eğitimi	Rehberlik	Müzik	Bilişim Teknolojileri
Alparslan Ortaokulu	6	9	4	7	5	5	2	6	3		1	
Yavuz Selim Ortaokulu	4	7	3	6	3	3	2	3	3	1	2	1
İmam Hatip Ortaokulu	3	5	3	4	6		1		1	1	1	
Köprüköy Ortaokulu	1	1	1	2			1	1			1	
Işık 60.Yıl Ortaokulu	1	2	1	2	1	2	1	1				
Sesli kaya Ziya Okutan Ortaokulu	1	1	1	2	1	1	-	1	-	-	-	-
Aşağı durak Atatürk Ortaokulu	1	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Muammer Çiçekoğlu Ortaokulu	4	5	2	3	2	3	1	2	2	-	1	1
Aksu Atatürk Ortaokulu	2	3	1	2	1	3	-			1	1	1
İmam Hatip Ortaokulu	2	2		1	1	1						
Çağlayan Ortaokulu	1	1		1		1			1			
Sümer Ortaokulu	2	1	2	1					1			
11 Mart Ortaokulu			1		1	2				1		
Arılı Ortaokulu	1	1	1	1		1			1			
Toplam	29	39	22	33	21	23	8	14	12	4	7	3

3.3.Verilerin toplanması

Araştırma verileri, 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında Rize ilinin Ardeşen ve Fındıklı ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağılı 14 Ortaokulda görev yapan branş öğretmenlerinin görüşlerinden yararlanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın belirlenen amaca ulaşması için gerekli olan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin Sınıf İçerisinde Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bunları Yönetmede Kullandıkları Stratejiler” anketi ile toplanmıştır. Anket formu literatür taraması ve pilot uygulama yapılarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilen anket formu uzman görüşü alınmak üzere Dicle Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Ege Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim dalında görev yapan öğretim üyelerine sunulmuştur. Alınan geri dönütler sonucunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ortaokullarda görev yapan öğretmenlere geliştirilen anket formu verilerek anketteki maddelerin anlaşılabilirliği konusunda görüşleri alınmıştır. Öğretmenler ile yapılan ön görüşmeler sonucunda ankete son şekli verilmiştir. Araştırma amacına yönelik olarak hazırlanan anket formu ortaokul öğretmenlerine uygulanacak şekilde üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümü olan kişisel bilgiler bölümünde öğretmenleri tanımayı amaçlayan maddeler yer almaktadır. Bu kapsamda öğretmenlerin cinsiyeti, mesleki kıdem, branş, sınıflardaki ortalama öğrenci sayılarının ve kurumun bulunduğu yerleşim yerini belirlemeye yönelik olarak toplam 5 soru maddesine yer verilmiştir.

Anketin ikinci bölümünde öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik 53 soruya yer verilerek, öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları tespit edilmeye çalışılmıştır. Anketin bu bölümünde öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla, “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” ifadelerinden oluşan 5’li Likert Tipi Ölçek kullanılmıştır.

Anketin üçüncü bölümünde Ortaokullarda öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları stratejileri belirlemek amacıyla 10 maddeye yer verilmiştir. Anketin bu bölümünde de 5’li Likert Tipi Ölçek kullanılmış, bölüm maddeleri; “Hiçbir zaman”, “Nadiren”, “Bazen”, “Sıklıkla”, “Her zaman” kullanmam veya kullanırım şeklinde derecelenmiştir.

3.4.Verilerin Analizi

Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarının belirlenmesinde kullanılan ölçeğin güvenilirliği ve iç tutarlılığı araştırmanın veriler ile analiz edilmiştir. Ölçeğin verilen cevaplar doğrultusunda güvenilir sonuçlar verip vermeyeceği bilinmelidir. Bunun için de güvenilirlik analizi yapılarak Cronbach's Alfa değeri hesaplanmıştır.

Güvenilirlik analizinin amacı verilerin rastlantısallığını ölçmektir. Ankete verilen cevaplar rastgele dağılım gösteriyorsa anket sonuçlarının güvenilir olduğuna karar verilir. Güvenilirlik analizi seçilen örneğin güvenilirliğini, tesadüflüğünü ve tutarlılığını test etmekte kullanılır. Sonucun güvenilir olup olmadığına Cronbach's Alpha (α) değerine göre karar verilir.

Değerlendirmede:

- $0 \leq \alpha < 0.40$ güvenilir değil
- $0.40 \leq \alpha < 0.60$ düşük güvenilirlikte
- $0.60 \leq \alpha < 0.80$ oldukça güvenilir
- $0.80 \leq \alpha < 1.00$ yüksek derecede güvenilir.

Yorumu yapılır.

Tablo 2: Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar	,962	53

Ölçeğe ait Cronbach's Alpha değerinin 0,962 olması ölçeğin yüksek güvenilir ve ölçekteki ifadelerin iç tutarlılığının oldukça yeterli olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bu veriler ile ölçeğin araştırmada kullanılabileceğine karar verilmiştir. Toplam madde puanlarının korelasyonları genellikle %50 nin üzerindedir, korelasyon matrisine bakıldığında ise düşük korelasyonlu madde puanlarının sayısı oldukça azdır. Bu da geliştirilen ölçeğin bu şekilde iç tutarlı olduğunu söylemektedir.

Tablo 3 : Madde Silindiğinde Ölçeğin Güvenirliği

	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam korelasyonu	Cronbach's Alpha Madde silindiğinde
s1	218,4630	723,343	,608	,960
s2	218,6914	720,948	,629	,959
s3	218,5864	728,343	,535	,960
s4	218,4938	724,873	,605	,960
s5	218,9074	722,544	,600	,960
s6	219,0185	724,900	,556	,960
s7	219,1420	727,998	,451	,960
s8	218,4938	727,084	,573	,960
s9	218,7901	726,390	,563	,960
s10	219,1481	731,618	,376	,961
s11	218,6173	723,902	,647	,959
s12	218,5864	730,878	,553	,960
s13	218,7901	734,304	,430	,960
s14	218,3025	731,554	,609	,960
s15	218,5247	728,152	,526	,960
s16	218,4630	728,971	,640	,960
s17	218,6975	728,858	,545	,960
s18	219,1173	728,713	,511	,960
s19	219,1852	732,959	,436	,960
s20	218,7901	730,589	,528	,960
s21	218,8148	725,518	,621	,960
s22	218,5802	721,438	,725	,959
s23	218,7160	727,969	,553	,960
s24	219,1049	726,169	,486	,960
s25	218,5247	730,400	,615	,960
s26	218,7346	723,028	,613	,960
s27	218,5123	724,823	,643	,959
s28	218,3272	730,482	,553	,960
s29	218,3704	729,614	,627	,960
s30	218,2593	735,137	,578	,960
s31	218,1975	743,017	,337	,960
s32	219,0741	725,560	,615	,960
s33	218,9198	725,143	,659	,959
s34	218,9444	725,047	,588	,960
s35	218,4383	728,061	,628	,960

s36	219,2840	726,938	,492	,960
s37	218,5988	724,391	,619	,960
s38	218,8704	725,492	,556	,960
s39	218,8642	725,845	,540	,960
s40	218,6358	727,401	,552	,960
s41	218,2099	743,682	,321	,961
s42	218,7531	721,988	,638	,959
s43	218,3827	729,232	,643	,960
s44	218,4136	730,952	,605	,960
s45	218,5556	725,068	,672	,959
s46	218,5679	726,905	,577	,960
s47	219,0926	725,165	,511	,960
s48	218,8951	724,380	,527	,960
s49	218,6914	732,426	,484	,960
s50	219,3765	727,615	,460	,960
s51	219,1358	724,640	,523	,960
s52	219,2346	728,690	,483	,960
s53	219,2222	722,037	,531	,960

Sıra ile satır satır bir madde silindiğinde ölçeğin ortalaması değişmemektedir, benzer durum varyans içinde söylenebilir. 4. Sütun ise, madde silindiğinde toplam madde puanlarının iç korelasyonu verilmiştir. Bu da yukarıdaki toplam madde puan korelasyonları ile benzerlik göstermektedir. Son sütun ise madde silindiğinde güvenilirlik katsayısındaki değişimi anlatmaktadır. Burada da görüldüğü üzere, madde silindiğinde güvenilirlik katsayısı değişmemektedir. Bu da yine ölçeğin iç tutarlı olmasının bir göstergesidir.

Tablo 4: Ölçeğin Tutarlılığı

	Kare Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P değeri
Between People	2294,840	161	14,254		
Between Items	787,427	52	15,143	26,901	,000
Within People	4712,611	8372	,563		
Residual	4712,611	8372	,563		
Total	5500,038	8424	,653		
Total	7794,877	8585	,908		

Grand Mean = 4,2065

Varyans Analizi tablosunda ise anketi cevaplayan 162 öğretmenin 53 maddeye vermiş olduğu cevapların puan bakımından benzerlik göstermediği, yani anketin cevaplarının tutarlı olduğu söylenebilir. (p değeri =0.000<0.05) p değeri büyük>0.05 olsa idi anketin 53 maddelik ana kısmının tutarsız olduğu söylenebilirdi. Bu durumda tutarsızlığa neden olan madde veya maddelerin çıkarılması gerekirdi. Bu anketin analizinde böyle bir sorun gözükmemiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Öğretmenlere uygulanan anket ile elde edilen veriler, bilgisayara aktarılarak, SPSS 18.00 programıyla gerekli istatistiksel işlemlere tabi tutulmuştur. İstenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin bunları önlemede kullandıkları stratejileri belirlemeye yönelik görüşleri sayı, yüzde ve ortalamalar halinde verildikten sonra, ortalamaların sözel anlatıma dönüştürülebilmesi için ortalama aralığı hesaplanmıştır. Elde edilen veriler frekans tabloları şeklinde gösterilmiştir. Öğretmenlerin cinsiyetleri, kıdemleri, branşları, görev yaptıkları okulun bulunduğu yerleşim yeri ve öğrenci sayısı açısından öğretmenlerin değişkenlere verdikleri cevaplar arasında, anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla (ki-kare) testi uygulanmıştır. Ki kare testinin anlamlılık düzeyi $P<.05$ olarak kabul edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek için, Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi, Bağımsız gruplar arasındaki anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için bağımsız t testinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde Araştırmadan elde edilen bulgular araştırma problemine göre tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik değişkenleri aşağıda verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine ait bilgiler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5:Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kadın	88	54,3	54,3
Erkek	74	45,7	45,7
Toplam	162	100,0	100,0

Tablo 5’e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin %54,3’ü kadın ve %45,7’si erkek öğretmenlerden oluşmaktadır.

Öğretmenlerin kıdemlerine ait bilgiler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımı

Kıdem	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
0-5	70	43,2	43,2
6-11	60	37,0	37,0
12-16	19	11,7	11,7
17-22	9	5,6	5,6
23 ve üstü	4	2,5	2,5
Toplam	162	100,0	100,0

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin % 43'ü (0-5) yıl, %37'si (6-11) yıl, %12'si (12-16) yıl, %6'sı (17-22) yıl, %2'si (23 yıl ve üstü) biçimindedir. Öğretmenlerin yaklaşık olarak yarısı mesleğin başlarındadır. Bu durumda istenmeyen davranışlara karşı tutumları ayrıntılı olarak incelemede yarar görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşlarına ait bilgiler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı

Branş	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Matematik	23	14,2	14,2
Türkçe	32	19,8	19,8
Sosyal Bilgiler	12	7,4	7,4
Fen ve Teknoloji	22	13,6	13,6
Din Kültürü Ahlak Bilgisi	16	9,9	9,9
İngilizce	22	13,6	13,6
Görsel Sanatlar	4	2,5	2,5
Teknoloji Tasarım	8	4,9	4,9
Beden Eğitimi	12	7,4	7,4
Rehberlik	5	3,1	3,1
Müzik	4	2,5	2,5
Bilişim Teknolojileri	2	1,2	1,2
Toplam	162	100,0	100,0

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin branşlarına göre dağılışı; yaklaşık % 20'si Türkçe, yaklaşık % 14 Matematik, yaklaşık %14 Fen ve Teknoloji, yaklaşık %14 İngilizce, yaklaşık %10 Din Kültürü ve Ahlak bilgisi, yaklaşık %7 Sosyal Bilgiler, yaklaşık %7 Beden Eğitimi, yaklaşık %5 Teknoloji Tasarım, yaklaşık %3 Rehberlik, yaklaşık %3 Görsel Sanatlar, yaklaşık % 3 Müzik ve yaklaşık %1 Bilişim Teknolojileri biçimindedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları yerleşim yerlerine ait bilgiler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yerleşim Yerine Göre Dağılımı

Yerleşim Yeri	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
İlçe Merkez	127	78,4	78,4
Köy	35	21,6	21,6
Toplam	162	100,0	100,0

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerine göre dağılışı; yaklaşık %78 oran ile Merkez, yaklaşık %22 oran ile Köy olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları yerleşim yerlerine ait bilgiler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Öğrenci Sayılarına Göre Dağılışı

Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
10-15	26	16,0	16,0
16-30	136	84,0	84,0
Toplam	162	100,0	100,0

Tablo 9'a göre araştırmaya katılan öğretmenlerin Eğitim-Öğretim verdiği okullardaki sınıflarında ortalama öğrenci sayılarına göre dağılışı; %84 oran ile 16-30 öğrenci, %16 oran ile 10-15 öğrenci olarak belirlenmiştir. Genelde kalabalık sınıflarda ders verildiği için davranışlara karşı tutumların değişiklik gösterebileceği düşünülmektedir.

3.2.Bu kısımda araştırmadan elde edilen veriler alt amaçlar doğrultusunda verilmiştir.

Araştırmada birinci alt amaç; Ortaokul öğretmenlerine göre sınıflarda karşılaşılan ve istenmeyen davranış olarak nitelendirilen öğrenci davranışları nelerdir? Öğretmenlerin istenmeyen davranış olarak gördükleri öğrenci davranışları maddeler halinde tablolaştırılarak verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 1. Madde olan “Derse Devam Etmemek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 1.Madde “Derse Devam Etmemek ”Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Katılmıyorum	3	1,9	1,9
Kısmen	14	8,6	8,6
Katılıyorum	27	16,7	16,7
Kesinlikle Katılıyorum	113	69,8	69,8
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 1.Madde olan, “Derse Devam Etmemek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %70 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %17 oran ile “Katılıyorum”, ikinci sırada, yaklaşık %8 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” dördüncü sırada, yaklaşık %2 oran ile “Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 2.Madde olan “Derse geç gelmek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 11’de verilmiştir.

**Tablo 11:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar
2. Madde “ Derse Geç Gelmek” Katılımı**

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Kısmen	19	11,7	11,7
Katılıyorum	48	29,6	29,6
Kesinlikle Katılıyorum	85	52,5	52,5
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 2.Madde olan, “Derse geç gelmek” davranışına öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %53 oran ile “Kesinlikle katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %30 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %12 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3’er oranlar ile “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” dördüncü ve beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %83’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 3. Madde olan “Derse hazırlıksız gelmek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 3. Madde “ Derse Hazırlıksız Gelmek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	6	3,7	3,7
Kısmen	18	11,1	11,1
Katılıyorum	42	25,9	25,9
Kesinlikle Katılıyorum	94	58,0	58,0
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 3. Madde olan, “Derse Hazırlıksız Gelmek” davranışına öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %58 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %26 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %11 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %84’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 4. Madde olan “Derste başka işlerle ilgilenmek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 4. Madde “ Derste Başka İşlerle İlgilenmek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Kısmen	20	12,3	12,3
Katılıyorum	26	16,0	16,0
Kesinlikle Katılıyorum	109	67,3	67,3
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 4.Madde olan, “Derste Başka İşlerle İlgilenmek” davranışına öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir: Yaklaşık %67 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %16 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %13 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %83’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 5.Madde olan “Okula Gitmek İstememek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 5. Madde “ Okula Gitmek İstememek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,9	1,9
Katılmıyorum	7	4,3	4,3
Kısmen	37	22,8	22,8
Katılıyorum	49	30,2	30,2
Kesinlikle Katılıyorum	66	40,7	40,7
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 5.Madde olan, “Okula Gitmek İstememek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %41 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %30 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %23 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %2 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %71’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 6. Madde olan “Öğretmenleri ile Diyalog Kurmak İstememek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 6. Madde “Öğretmenleri ile Diyalog Kurmak İstememek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,9	1,9
Katılmıyorum	11	6,8	6,8
Kısmen	34	21,0	21,0
Katılıyorum	61	37,7	37,7
Kesinlikle Katılıyorum	53	32,7	32,7
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 6. Madde olan, “Öğretmenleri ile diyalog kurmak istememek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %37 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %33 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %21 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %7 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %2 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %70’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 7. Madde olan “Arkadaşları ile Vakit Geçirmek İstememek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 7. Madde “Arkadaşları ile Vakit Geçirmek İstememek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	7	4,3	4,3
Katılmıyorum	10	6,2	6,2
Kısmen	41	25,3	25,3
Katılıyorum	54	33,3	33,3
Kesinlikle Katılıyorum	50	30,9	30,9
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 7.Madde olan, “Arkadaşları ile Vakit Geçirmek İstememek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %33 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %32 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %25 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %6 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %4 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %65’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 8.Madde olan “Sorumluluklarını (ödevlerini) yerine getirmemek” davranışı için verdiği cevapların dağılımları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 8. Madde “Sorumluluklarını (ödevlerini) Yerine Getirmemek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Kısmen	17	10,5	10,5
Katılıyorum	32	19,8	19,8
Kesinlikle Katılıyorum	106	65,4	65,4
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 8.Madde olan, “Sorumluluklarını (ödevlerini) yerine getirmemek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %65 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %20 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %11 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %85’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 9. Madde olan “Öz bakım ve temizliğe dikkat etmemek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 9. Madde “Öz bakım ve temizliğe dikkat etmemek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	8	4,9	4,9
Kısmen	23	14,2	14,2
Katılıyorum	59	36,4	36,4
Kesinlikle Katılıyorum	70	43,2	43,2
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 9. Madde olan, “Öz bakım ve temizliğe dikkat etmemek” davranışına öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir: Yaklaşık %43 oran ile “Kesinlikle katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %37 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %14 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %5 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %80’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 10. Madde olan “Okul Kıyafet Kurallarına Uymamak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 10. Madde “Okul Kıyafet Kurallarına Uymamak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	3,7	3,7
Katılmıyorum	14	8,6	8,6
Kısmen	41	25,3	25,3
Katılıyorum	47	29,0	29,0
Kesinlikle Katılıyorum	54	33,3	33,3
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 10. madde olan, “Okul Kıyafet Kurallarına Uymamak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %33 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %29 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %25 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %9 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %4 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %62’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 11. Madde olan “Sınıf ve Okul Materyallerini Uygunsuz Kullanmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 11. Madde “Sınıf ve Okul Materyallerini Uygunsuz Kullanmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	6	3,7	3,7
Kısmen	21	13,0	13,0
Katılıyorum	45	27,8	27,8
Kesinlikle Katılıyorum	89	54,9	54,9
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 11.Madde olan, “Sınıf ve Okul Materyallerini Uygunsuz Kullanmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %55 oran ile “Kesinlikle katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %28 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %13 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %83’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 12.Madde olan “Sınıfta Ortak Belirlenen Kurallara Uymamak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 12. Madde “Sınıfta Ortak Belirlenen Kurallara Uymamak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Kısmen	18	11,1	11,1
Katılıyorum	53	32,7	32,7
Kesinlikle Katılıyorum	86	53,1	53,1
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 12.Madde olan, “Sınıfta Ortak Belirlenen Kurallara Uymamak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %53 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %33 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %11 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. Bu davranış biçimi için “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bulunmamaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %86’sı, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 13.Madde olan “Sınıf Başkanı ve Sınıf Nöbetçisinin İradesine Karşı Koymak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 13. Madde “Sınıf Başkanı ve Sınıf Nöbetçisinin İradesine Karşı Koymak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	7	4,3	4,3
Kısmen	24	14,8	14,8
Katılıyorum	64	39,5	39,5
Kesinlikle Katılıyorum	66	40,7	40,7
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 13.Madde olan, “Sınıf Başkanı ve Sınıf Nöbetçisinin İradesine Karşı Koymak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %41 oran ile “Kesinlikle katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %39 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %15 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %80’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 14.Madde olan “Arkadaşlarına Fiziksel Zarar Vermek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 23’te verilmiştir.

**Tablo 23:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 14. Madde
“Arkadaşlarına Fiziksel Zarar Vermek” Katılımı**

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	1	,6	,6
Kısmen	13	8,0	8,0
Katılıyorum	25	15,4	15,4
Kesinlikle Katılıyorum	122	75,3	75,3
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 14. Madde olan, “Arkadaşlarına Fiziksel Zarar Vermek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %75 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %15 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %8 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %1 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %90’ı, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 15.Madde olan “Kendisine Fiziksel Zarar Vermek ” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 24’te verilmiştir.

**Tablo 24:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 15. Madde
“Kendisine Fiziksel Zarar Vermek” Katılımı**

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,9	1,9
Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Kısmen	17	10,5	10,5
Katılıyorum	33	20,4	20,4
Kesinlikle Katılıyorum	104	64,2	64,2
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 15.Madde olan, “Kendisine Fiziksel Zarar Vermek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %64 oran ile “Kesinlikle katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %21 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %10 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %2 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %85’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 16.Madde olan “Sınıf ve Okul Eşyalarına Zarar Vermek ” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 16. Madde “Sınıf ve Okul Eşyalarına Zarar Vermek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	1	,6	,6
Kısmen	16	9,9	9,9
Katılıyorum	45	27,8	27,8
Kesinlikle Katılıyorum	99	61,1	61,1
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 16.Madde olan, “Sınıf ve Okul Eşyalarına Zarar Vermek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %61 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %27 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %10 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %1 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %89’u, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 17.Madde olan “Sınıf ve Okul Talimatlarına ve Emirlere Uymamak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 17. Madde “Sınıf ve Okul Talimatlarına ve Emirlere Uymamak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	6	3,7	3,7
Kısmen	29	17,9	17,9
Katılıyorum	46	28,4	28,4
Kesinlikle Katılıyorum	81	50,0	50,0
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 17.Madde olan, “Sınıf ve Okul Talimatlarına ve Emirlere Uymamak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %50 oran ile “Kesinlikle katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %28 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %18 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. Bu davranış biçimi için “kesinlikle katılmıyorum” ibaresi kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %78’ i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, istenmeyen davranışlarda 18.Madde olan “Derse Dikkatini Yoğunlaştırmada Güçlük Çekmek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 18. Madde “ Derse Dikkatini Yoğunlaştırmada Güçlük Çekmek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	12	7,4	7,4
Kısmen	45	27,8	27,8
Katılıyorum	60	37,0	37,0
Kesinlikle Katılıyorum	44	27,2	27,2
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 18.Madde olan, “Derse Dikkatini Yoğunlaştırmada Güçlük Çekmek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %37 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %28 oran ile “Kısmen” ikinci sırada, yaklaşık %27 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” üçüncü sırada, yaklaşık %7 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %64’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 19.Madde olan “Derste Sürekli İlgi Çekme Çabası İçerisinde Olmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 19. Madde “Derste Sürekli İlgi Çekme Çabası İçerisinde Olmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	11	6,8	6,8
Kısmen	53	32,7	32,7
Katılıyorum	58	35,8	35,8
Kesinlikle Katılıyorum	39	24,1	24,1
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 19.Madde olan, “Derste Sürekli İlgi Çekme Çabası İçerisinde Olmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %36 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %32 oran ile “Kısmen” ikinci sırada, yaklaşık %24 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” üçüncü sırada, yaklaşık %7 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %60’ı, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 20.Madde olan “Derste Sürekli Ayağa Kalkmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 20. Madde “Derste Sürekli Ayağa Kalkmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	4	2,5	2,5
Kısmen	29	17,9	17,9
Katılıyorum	63	38,9	38,9
Kesinlikle Katılıyorum	65	40,1	40,1
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 20.Madde olan, “Derste Sürekli Ayağa Kalkmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %40 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %39 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %18 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %2 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %79’u, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 21.Madde olan “Dersle Alakalı Olmayan Konuşmalar Yapmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 21. Madde “Dersle Alakalı Olmayan Konuşmalar Yapmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	7	4,3	4,3
Kısmen	31	19,1	19,1
Katılıyorum	58	35,8	35,8
Kesinlikle Katılıyorum	66	40,7	40,7
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 21.Madde olan, “Dersle Alakalı Olmayan Konuşmalar Yapmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %41 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %36 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %19 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi için kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %77’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 22.Madde olan “Derste Sözlü ya da Sözsüz Gürültü Çıkarmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 22. Madde “Derste Sözlü ya da Sözsüz Gürültü Çıkarmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Kısmen	19	11,7	11,7
Katılıyorum	46	28,4	28,4
Kesinlikle Katılıyorum	91	56,2	56,2
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 22.Madde olan, “Derste Sözlü ya da Sözsüz Gürültü Çıkarmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %56 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %28 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %12 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %85’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 23.Madde olan “Derste Söz Almadan, Otokontrolsüz Konuşmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 23. Madde “Derste Söz Almadan, Otokontrolsüz Konuşmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Kısmen	23	14,2	14,2
Katılıyorum	56	34,6	34,6
Kesinlikle Katılıyorum	76	46,9	46,9
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 23.Madde olan, “Derste Söz Almadan, Otokontrolsüz Konuşmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %47 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %35 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %14 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %82’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 24.Madde olan “Sınıfta Teneffüs Dakikalarında Gereğinden Fazla Bağırarak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 24. Madde “Sınıfta Teneffüs Dakikalarında Gereğinden Fazla Bağırma” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	3,7	3,7
Katılmıyorum	12	7,4	7,4
Kısmen	36	22,2	22,2
Katılıyorum	56	34,6	34,6
Kesinlikle Katılıyorum	52	32,1	32,1
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 24.Madde olan, “Sınıfta Teneffüs Dakikalarında Gereğinden Fazla Bağırma” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %35 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %32 oran ile “Kesinlikle katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %22 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %7 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %4 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin %67’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 25.Madde olan “Sınıfta Arkadaşlarının Hakkına Saygı Göstermemek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 34’te verilmiştir.

Tablo 34:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 25. Madde “Sınıfta Arkadaşlarının Hakkına Saygı Göstermemek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	3	1,9	1,9
Kısmen	15	9,3	9,3
Katılıyorum	55	34,0	34,0
Kesinlikle Katılıyorum	89	54,9	54,9
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 25.Madde olan, “Sınıfta Arkadaşlarının Hakkına Saygı Göstermemek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %55 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %34 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %9 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %2 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi için kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %89’u, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 26.Madde olan “Sınıf Arkadaşlarına Lakap Takmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 35’te verilmiştir.

Tablo 35:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 26. Madde “Sınıf Arkadaşlarına Lakap Takmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	7	4,3	4,3
Kısmen	27	16,7	16,7
Katılıyorum	45	27,8	27,8
Kesinlikle Katılıyorum	81	50,0	50,0
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 26.Madde olan, “Sınıf Arkadaşlarına Lakap Takmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir: %50 oran ile “Kesinlikle katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %28 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %17 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %78’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 27.Madde olan “Sınıfta Yerlere Çöp Atmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 27. Madde “Sınıfta Yerlere Çöp Atmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	6	3,7	3,7
Kısmen	16	9,9	9,9
Katılıyorum	38	23,5	23,5
Kesinlikle Katılıyorum	101	62,3	62,3
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 27.Madde olan, “Sınıfta Yerlere Çöp Atmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %62 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %23 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %10 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %86’sı, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 28.Madde olan “Sınıfın, Okulun veya Bir Arkadaşının Malını Çalmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 28. Madde “Sınıfın, Okulun veya Bir Arkadaşının Malını Çalmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Kısmen	13	8,0	8,0
Katılıyorum	17	10,5	10,5
Kesinlikle Katılıyorum	126	77,8	77,8
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 28.Madde olan, “Sınıfın, Okulun veya Bir Arkadaşının Malını Çalmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %78 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %10 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %8 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %3 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %88’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 29.Madde olan “Sınıfın, Okulun veya Bir Arkadaşının Malını Tahrip Etmek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 38’de verilmiştir

**Tablo 38:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 29. Madde
“Sınıfın, Okulun veya Bir Arkadaşının Malını Tahrip Etmek” Katılımı**

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	3	1,9	1,9
Kısmen	16	9,9	9,9
Katılıyorum	28	17,3	17,3
Kesinlikle Katılıyorum	115	71,0	71,0
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 29.Madde olan, “Sınıfın, Okulun veya Bir Arkadaşının Malını Tahrip Etmek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %71 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %17 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %10 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %2 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %88’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 30.Madde olan “Okul ve Öğretmenlerine Karşı Saldırgan Bir Tutum Sergilemek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 30. Madde “Okul ve Öğretmenlerine Karşı Saldırgan Bir Tutum Sergilemek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	1	,6	,6
Kısmen	12	7,4	7,4
Katılıyorum	24	14,8	14,8
Kesinlikle Katılıyorum	125	77,2	77,2
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 30.Madde olan, “Okul ve Öğretmenlerine Karşı Saldırgan Bir Tutum Sergilemek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %77 oran ile “Kesinlikle katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %15 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %7 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %1 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %92’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 31.Madde olan “Sınıfta veya Okulun Herhangi Bir Yerinde Uygunsuz Madde (Sigara, Alkol) Kullanmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 40’ta verilmiştir.

Tablo 40:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 31. Madde “Sınıfta veya Okulun Herhangi Bir Yeri nde Uygun suz Madde (Sigara, Alkol) Kullanmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Kısmen	7	4,3	4,3
Katılıyorum	17	10,5	10,5
Kesinlikle Katılıyorum	135	83,3	83,3
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 31.Madde olan, “Sınıfta veya Okulun Herhangi Bir Yeri nde Uygun suz Madde (Sigara, Alkol) Kullanmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %83 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %11 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %4 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %1 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %94’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 32.Madde olan “Derste Hayal Kurma ya da Ders Dışı Etkinliklerle Uğraşmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 32. Madde “Derste Hayal Kurma ya da Ders Dışı Etkinliklerle Uğraşmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	8	4,9	4,9
Kısmen	38	23,5	23,5
Katılıyorum	75	46,3	46,3
Kesinlikle Katılıyorum	39	24,1	24,1
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 32.Madde olan, “Derste Hayal Kurma ya da Ders Dışı Etkinliklerle Uğraşmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %46 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %24 er oranlar ile “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Kısmen” ikinci ve üçüncü sırada, yaklaşık %5 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %70’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 33.Madde olan “Sınıf İçi Çalışmalarda Savruk ve Dağınık Bir Görüntü Sergilemek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 33. Madde “Sınıf İçi Çalışmalarda Savruk ve Dağınık Bir Görüntü Sergilemek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	8	4,9	4,9
Kısmen	30	18,5	18,5
Katılıyorum	74	45,7	45,7
Kesinlikle Katılıyorum	50	30,9	30,9
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 33.Madde olan, “Sınıf İçi Çalışmalarda Savruk ve Dağınık Bir Görüntü Sergilemek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %46 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %31 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %18 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %5 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %77’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 34.Madde olan “Sınıf İçi Çalışmalarda Arkadaşlarıyla Uyumsuzluk Sergilemek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 43’te verilmiştir.

Tablo 43:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 34. Madde “Sınıf İçi Çalışmalarda Arkadaşlarıyla Uyumsuzluk Sergilemek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	9	5,6	5,6
Kısmen	31	19,1	19,1
Katılıyorum	65	40,1	40,1
Kesinlikle Katılıyorum	55	34,0	34,0
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 34.Madde olan, “Sınıf İçi Çalışmalarda Arkadaşlarıyla Uyumsuzluk Sergilemek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %40 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %34 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %19 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %6 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin %74’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 35.Madde olan “Sınıf İçi Çalışmalarda Arkadaşlarını Rahatsız Etmek ve Çalışmalarında Onlara Mani Olmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 44’te verilmiştir.

Tablo 44:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 35. Madde “Sınıf İçi Çalışmalarda Arkadaşlarını Rahatsız Etmek ve Çalışmalarında Onlara Mani Olmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Kısmen	12	7,4	7,4
Katılıyorum	42	25,9	25,9
Kesinlikle Katılıyorum	104	64,2	64,2
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 35.Madde olan, “Sınıf İçi Çalışmalarda Arkadaşlarını Rahatsız Etmek ve Çalışmalarında Onlara Mani Olmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %64 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %26 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %8 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %1 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin %90’ı, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 36.Madde olan “Sınıf İçi ve Sınıf Dışı Sosyal Faaliyetlere Katılmak İstememek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 45’te verilmiştir.

Tablo 45:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 36. Madde “Sınıf İçi ve Sınıf Dışı Sosyal Faaliyetlere Katılmak İstememek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Katılmıyorum	14	8,6	8,6
Kısmen	51	31,5	31,5
Katılıyorum	53	32,7	32,7
Kesinlikle Katılıyorum	39	24,1	24,1
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 36.Madde olan, “Sınıf İçi ve Sınıf Dışı Sosyal Faaliyetlere Katılmak İstememek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %33 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %31 oran ile “Kısmen” ikinci sırada, yaklaşık %24 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” üçüncü sırada, yaklaşık %9 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %3 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %57’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 37.Madde olan “Sınavlarda Sürekli Kopya Çekme Çabası İçerisinde Olmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 46’da verilmiştir.

**Tablo 46:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 37. Madde
“Sınavlarda Sürekli Kopya Çekme Çabası İçerisinde Olmak” Katılımı**

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	8	4,9	4,9
Kısmen	24	14,8	14,8
Katılıyorum	34	21,0	21,0
Kesinlikle Katılıyorum	96	59,3	59,3
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 37.Madde olan, “Sınavlarda Sürekli Kopya Çekme Çabası İçerisinde Olmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %59 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %21 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %15 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %5 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi için kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %80’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 38.Madde olan “Sınıfta Sürekli Arkadaşlarının Ödev ve Eserlerinden Faydalanma Çabası İçerisinde Olmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 47’te verilmiştir.

Tablo 47:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 38. Madde “Sınıfta Sürekli Arkadaşlarının Ödev ve Eserlerinden Faydalanma Çabası İçerisinde Olmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,9	1,9
Katılmıyorum	6	3,7	3,7
Kısmen	34	21,0	21,0
Katılıyorum	52	32,1	32,1
Kesinlikle Katılıyorum	67	41,4	41,4
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 38.Madde olan, “Sınıfta Sürekli Arkadaşlarının Ödev ve Eserlerinden Faydalanma Çabası İçerisinde Olmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir.

Yaklaşık %41 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %32 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %21 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %2 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %73’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 39.Madde olan “Sınıf Arkadaşlarını Sürekli Şikayet Etmek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 39. Madde “Sınıf Arkadaşlarını Sürekli Şikayet Etmek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	12	7,4	7,4
Kısmen	24	14,8	14,8
Katılıyorum	57	35,2	35,2
Kesinlikle Katılıyorum	67	41,4	41,4
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 39.Madde olan, “Sınıf Arkadaşlarını Sürekli Şikayet Etmek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %41 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %35 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %15 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %8 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %76’sı, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 40.Madde olan “Uyarılarda Sürekli İlgiyi Dağıtmaya ve Suçu Başkalarına Atma Çabası İçerisinde Olmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 49’da verilmiştir.

Tablo 49:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 40. Madde “Uyarılarda Sürekli İlgiyi Dağıtmaya ve Suçu Başkalarına Atma Çabası İçerisinde Olmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,9	1,9
Katılmıyorum	7	4,3	4,3
Kısmen	11	6,8	6,8
Katılıyorum	57	35,2	35,2
Kesinlikle Katılıyorum	84	51,9	51,9
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 40.Madde olan, “Uyarılarda Sürekli İlgiyi Dağıtmaya ve Suçu Başkalarına Atma Çabası İçerisinde Olmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %52 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %35 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %7 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %2 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %87’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 41.Madde olan “Sınıfa Kesici-Yaralayıcı (Bıçak, Çakı, vs.) Getirmek” davranışına davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 50’de verilmiştir

Tablo 50:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 41. Madde “Sınıfa Kesici-Yaralayıcı (Bıçak, Çakı, vs.) Getirmek” davranışına Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	4	2,5	2,5
Kısmen	6	3,7	3,7
Katılıyorum	19	11,7	11,7
Kesinlikle Katılıyorum	133	82,1	82,1
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 41.Madde olan, “Sınıfa Kesici-Yaralayıcı (Bıçak, Çakı, vs.) Getirmek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir: Yaklaşık %82 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %12 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %4 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %2 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi için kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %94’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 42.Madde olan “Sınıfa Kayıt Cihazı (Kamera, Telefon, vs.) Getirmek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 51’de verilmiştir.

Tablo 51:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 42. Madde “Sınıfa Kayıt Cihazı (Kamera, Telefon, vs.) Getirmek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	9	5,6	5,6
Kısmen	27	16,7	16,7
Katılıyorum	46	28,4	28,4
Kesinlikle Katılıyorum	79	48,8	48,8
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 42.Madde olan, “ Sınıfa Kayıt Cihazı (Kamera, Telefon, vs.) Getirmek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %49 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %28 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %17 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %5 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %77’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 43.Madde olan “Sınıfta Terbiyesiz Kelimeler Kullanmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 52’de verilmiştir.

Tablo 52:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 43. Madde “Sınıfta Terbiyesiz Kelimeler Kullanmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	4	2,5	2,5
Kısmen	12	7,4	7,4
Katılıyorum	35	21,6	21,6
Kesinlikle Katılıyorum	111	68,5	68,5
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 43.Madde olan, “Sınıfta Terbiyesiz Kelimeler Kullanmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %69 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %22 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %7 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %2 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi için kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %90’ı, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 44.Madde olan “Sınıfta Arkadaşlarına Sürekli Kötü Kelimelerle Hitap Etmek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 53’te verilmiştir.

Tablo 53:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 44. Madde “Sınıfta Arkadaşlarına Sürekli Kötü Kelimelerle Hitap Etmek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	4	2,5	2,5
Kısmen	11	6,8	6,8
Katılıyorum	42	25,9	25,9
Kesinlikle Katılıyorum	105	64,8	64,8
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 44.Madde olan, “Sınıfta Arkadaşlarına Sürekli Kötü Kelimelerle Hitap Etmek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir: Yaklaşık %65 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %26 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %7 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %2 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi için kullanılmamıştır. Öğretmenlerin yaklaşık %91’i, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 45.Madde olan “Sınıf İçerisinde Bilerek Gerçek Olmayan Söylentiler Çıkarmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 54’te verilmiştir.

Tablo 54: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 45. Madde “Sınıf İçerisinde Bilerek Gerçek Olmayan Söylentiler Çıkarmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	1	,6	,6
Katılmıyorum	4	2,5	2,5
Kısmen	17	10,5	10,5
Katılıyorum	49	30,2	30,2
Kesinlikle Katılıyorum	91	56,2	56,2
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 45.Madde olan, “Sınıf İçerisinde Bilerek Gerçek Olmayan Söylentiler Çıkarmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir: Yaklaşık %56 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %30 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %11 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %2 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %86’sı, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 46.Madde olan “Sınıfta Olanı veya İletilmesi Gerekeni Veliye Yanlış İletmek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 55’te verilmiştir.

Tablo 55:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 46. Madde “Sınıfta Olanı veya İletilmesi Gerekeni Veliye Yanlış İletmek” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	6	3,7	3,7
Kısmen	15	9,3	9,3
Katılıyorum	45	27,8	27,8
Kesinlikle Katılıyorum	94	58,0	58,0
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 46.Madde olan, “Sınıfta Olanı veya İletilmesi Gerekeni Veliye Yanlış İletmek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir: Yaklaşık %58 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %28 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %9 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %86’sı, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 47.Madde olan “Derslere Karşı Aşırı Motivasyon Göstererek Sosyalleşmekten Uzaklaşmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 56’da verilmiştir.

Tablo 56:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 47. Madde “Derslere Karşı Aşırı Motivasyon Göstererek Sosyalleşmekten Uzaklaşmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	6	3,7	3,7
Katılmıyorum	12	7,4	7,4
Kısmen	32	19,8	19,8
Katılıyorum	62	38,3	38,3
Kesinlikle Katılıyorum	50	30,9	30,9
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 47.Madde olan, “Derslere Karşı Aşırı Motivasyon Göstererek Sosyalleşmekten Uzaklaşmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir: Yaklaşık %38 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %31 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %20 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %7 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %4 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %69’u, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 48.Madde olan “Bazı Derslere Gereksiz Gözüyle Bakmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 57’de verilmiştir.

Tablo 57:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 48. Madde “Bazı Derslere Gereksiz Gözüyle Bakmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Katılmıyorum	13	8,0	8,0
Kısmen	17	10,5	10,5
Katılıyorum	61	37,7	37,7
Kesinlikle Katılıyorum	66	40,7	40,7
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 48.Madde olan, “Bazı Derslere Gereksiz Gözüyle Bakmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %41 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %38 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %10 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %8 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %3 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %79 u, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 49.Madde olan “Ailesinin Okula, Öğretmen ve Derslere Olan Olumsuz Tutumunu Sınıfta Sergilemek” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 58’de verilmiştir.

**Tablo 58:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 49. Madde
“Ailesinin Okula, Öğretmen ve Derslere Olan Olumsuz Tutumunu**

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	7	4,3	4,3
Kısmen	22	13,6	13,6
Katılıyorum	56	34,6	34,6
Kesinlikle Katılıyorum	77	47,5	47,5
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 49.Madde olan, “Ailesinin Okula, Öğretmen ve Derslere Olan Olumsuz Tutumunu Sınıfta Sergilemek” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %47 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %35 oran ile “Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %14 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %4 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada yer almaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ibaresi bu davranış biçimi için kullanılmamaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %82’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 50.Madde olan “İçine Kapalı Olup Az Konuşmak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 59’da verilmiştir.

Tablo 59:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 50. Madde “İçine Kapalı Olup Az Konuşmak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,9	1,9
Katılmıyorum	26	16,0	16,0
Kısmen	47	29,0	29,0
Katılıyorum	48	29,6	29,6
Kesinlikle Katılıyorum	38	23,5	23,5
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 50.Madde olan, “İçine Kapalı Olup Az Konuşmak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %30 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %29 oran ile “Kısmen” ikinci sırada, yaklaşık %23 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” üçüncü sırada, yaklaşık %16 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %2 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %53’ü, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 51.Madde “Hata Yapmaktan Korkarak Derse Katılmamak” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 60’ta verilmiştir.

Tablo 60:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 51. Madde “Hata Yapmaktan Korkarak Derse Katılmamak” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	5	3,1	3,1
Katılmıyorum	15	9,3	9,3
Kısmen	33	20,4	20,4
Katılıyorum	62	38,3	38,3
Kesinlikle Katılıyorum	47	29,0	29,0
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 51.Madde olan, “Hata Yapmaktan Korkarak Derse Katılmamak” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %38 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %29 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %21 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %9 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %3 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %67’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 52.Madde olan “Kendisini Okul Arkadaşlarına Karşı Gülüleyememek ” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 61’de verilmiştir.

**Tablo 61:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 52. Madde
“Kendisini Okul Arkadaşlarına Karşı Güdüleyememek” Katılımı**

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,2	1,2
Katılmıyorum	19	11,7	11,7
Kısmen	40	24,7	24,7
Katılıyorum	64	39,5	39,5
Kesinlikle Katılıyorum	37	22,8	22,8
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 52.Madde olan, “ Kendisini Okul Arkadaşlarına Karşı Güdüleyememek ” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %39 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %25 oran ile “Kısmen” ikinci sırada, yaklaşık %23 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” üçüncü sırada, yaklaşık %12 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %1 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %62’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarda 53. Madde olan “Yaşadığı Sosyo-ekonomik Yaşamdan Utanmak ve Bunu Sınıfa Yansıtmak ” davranışı için verdikleri cevapların dağılımları Tablo 62’de verilmiştir.

Tablo 62:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar 53. Madde “Yaşadığı Sosyo-Ekonomik Yaşamdan Utanmak ve Bunu Sınıfa Yansıtma” Katılımı

Katılım Derecesi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	8	4,9	4,9
Katılmıyorum	15	9,3	9,3
Kısmen	38	23,5	23,5
Katılıyorum	54	33,3	33,3
Kesinlikle Katılıyorum	47	29,0	29,0
Toplam	162	100,0	100,0

İstenmeyen davranışlar içerisinde 53.Madde olan, “Yaşadığı Sosyo-Ekonomik Yaşamdan Utanmak ve Bunu Sınıfa Yansıtma” davranışına Öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımları aşağıdaki gibidir:

Yaklaşık %33 oran ile “Katılıyorum” ilk sırada yer alırken, yaklaşık %29 oran ile “Kesinlikle Katılıyorum” ikinci sırada, yaklaşık %24 oran ile “Kısmen” üçüncü sırada, yaklaşık %9 oran ile “Katılmıyorum” dördüncü sırada ve %5 oran ile “Kesinlikle Katılmıyorum” beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %62’si, öğrencilerin bu davranışını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir.

Verilen cevaplara göre, Ortaokul öğretmenlerinin öğrencilerde gördükleri istenmeyen davranışlar Tablo 63’te verilmiştir. Sıralama yapılırken her bir davranış biçiminin aldığı toplam puan üzerinden yapılmıştır. Tablonun 3. Sütununda ise yukarıda verilen bilgilerin özet şekli verilmiştir (Tamamen Katılıyorum ve Katılıyorum seçeneklerinin yüzdeleri toplanmıştır).

Tablo 63:Ortaokul Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranış Sıralaması

Tanımlayıcı İstatistikler							
Maddeler	Davranışın Toplam Puanı	Ortalaması	Karşılaşma Yüzdesi	Maddeler	Davranışın Toplam Puanı	Ortalaması	Karşılaşma Yüzdesi
M31	769,00	4,7469	94%	M26	682,00	4,2099	78%
M41	767,00	4,7346	94%	M42	679,00	4,1914	77%
M30	759,00	4,6852	92%	M13	673,00	4,1543	80%
M14	752,00	4,6420	90%	M20	673,00	4,1543	79%
M28	748,00	4,6173	88%	M9	673,00	4,1543	80%
M29	741,00	4,5741	88%	M21	669,00	4,1296	77%
M43	739,00	4,5617	90%	M39	661,00	4,0802	76%
M44	734,00	4,5309	91%	M38	660,00	4,0741	73%
M35	730,00	4,5062	90%	M48	656,00	4,0494	79%
M16	726,00	4,4815	89%	M5	654,00	4,0370	71%
M1	726,00	4,4815	87%	M33	652,00	4,0247	77%
M8	721,00	4,4506	85%	M34	648,00	4,0000	74%
M4	721,00	4,4506	83%	M6	636,00	3,9259	70%
M27	718,00	4,4321	86%	M32	627,00	3,8704	70%
M25	716,00	4,4198	89%	M47	624,00	3,8519	69%
M15	716,00	4,4198	85%	M24	622,00	3,8395	67%
M45	711,00	4,3889	86%	M18	620,00	3,8272	64%
M46	709,00	4,3765	86%	M51	617,00	3,8086	67%
M22	707,00	4,3642	85%	M7	616,00	3,8025	65%
M12	706,00	4,3580	86%	M10	615,00	3,7963	62%
M3	706,00	4,3580	84%	M19	609,00	3,7593	60%
M37	704,00	4,3457	80%	M53	603,00	3,7222	62%
M11	701,00	4,3272	83%	M52	601,00	3,7099	62%
M40	698,00	4,3086	87%	M36	593,00	3,6605	57%
M2	689,00	4,2531	83%	M50	578,00	3,5679	53%
M49	689,00	4,2531	82%				
M17	688,00	4,2469	78%				
M23	685,00	4,2284	82%				

Tablo 63'te göre araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışlar hakkındaki görüşlerine bakıldığı zaman en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar sırasıyla” Sınıfta veya okulun herhangi bir yerinde uygunsuz madde (Sigara, alkol) kullanmak” %94 ile birinci sırada, “Sınıfa kesici-yaralayıcı (Bıçak, çakı, vs.) getirmek”. % 94 ile ikinci sırada ,” Okul ve öğretmenlerine karşı saldırgan bir tutum sergilemek.” %92 ile üçüncü sırada, “Arkadaşlarına fiziksel zarar vermek.” %90 ile dördüncü sırada ,”Sınıfın, okulun veya bir arkadaşının malını çalmak.” %88 ile beşinci sırada ve “Sınıfın, okulun veya bir arkadaşının malını tahrip etmek.” %88 ile altıncı sıraya yer almaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin en az karşılaştıkları istenmeyen davranışlar;” İçine kapalı olup az konuşmak.” %53 ile ilk sırada,” Sınıf içi ve sınıf dışı sosyal faaliyetlere katılmak istememek.” %57 ile ikinci sırada ,” Kendisini okul arkadaşlarına karşı güdeleyememek.” %62 ile üçüncü sırada ve “Yaşadığı sosyo-ekonomik yaşamdan utanmak ve bunu sınıfa yansıtmak.” %62 ile dördüncü sırada yer almaktadır.

3.3.Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullandıkları Stratejiler

Araştırmanın ikinci alt problemi olan; öğretmenlerin istenmeyen davranış davranışlar karşısında kullandıkları stratejilere ait bulgular aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

3.3.1. İlişki

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede İlişki Stratejisini uygulama sıklığına ilişkin bilgiler Tablo 64'te verilmiştir.

Tablo 64:İlişki Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiçbir Zaman	1	,6	,6
Nadiren	2	1,2	1,2
Bazen	11	6,8	6,8
Sıklıkla	90	55,6	55,6
Her Zaman	58	35,8	35,8
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden İlişki Stratejisi'nin sıklık dağılışı, %55 oran ile Sıklıkla, %36 ile Her zaman, %7 ile Bazen, %1 ile Nadiren, %1 ile Hiçbir zaman şeklindedir. Genel olarak, %91'lik kısım İlişki Stratejini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır.

3.3.2.Rutin

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede Rutin Stratejisinin uygulama sıklığına ait bilgiler Tablo 65'te verilmiştir.

Tablo 65:Rutin Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Nadiren	12	7,4	7,4
Bazen	57	35,2	35,2
Sıklıkla	61	37,7	37,7
Her Zaman	32	19,8	19,8
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden Rutin maddesinin sıklık dağılışı, %38 oran ile Sıklıkla, %35 ile Bazen, %20 ile Her zaman, %7 ile Nadiren şeklindedir. Hiçbir zaman seçeneği bu strateji için kullanılmamıştır. Genel olarak, %58'lik kısım Rutin Stratejini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır. Burada düşük çıkması normaldir çünkü istenmeyen davranışların tamamında bu strateji uygulanmayabilir.

3.3.3.Kurallar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede Kurallar Stratejisinin uygulama sıklığı Tablo 66'da verilmiştir.

Tablo 66: Kurallar Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiçbir Zaman	1	,6	,6
Nadiren	5	3,1	3,1
Bazen	16	9,9	9,9
Sıklıkla	62	38,3	38,3
Her Zaman	78	48,1	48,1
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden Kurallar Stratejisinin kullanım sıklık dağılışı, %48 oran ile her zaman ıkla, %38 ile sıklıkla, %10 ile Bazen, %3 ile Nadiren, %1 ile Hiçbir zaman şeklindedir. Genel olarak, %86'lık kısım Kurallar Stratejisini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır.

3.3.4. Teşvik

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede Teşvik Stratejisinin uygulama sıklığı Tablo 67'de verilmiştir.

Tablo 67: Teşvik Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Nadiren	2	1,2	1,2
Bazen	30	18,5	18,5
Sıklıkla	71	43,8	43,8
Her Zaman	59	36,4	36,4
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden Teşvik Stratejisi kullanım sıklık dağılışı, %44 oran ile Sıklıkla, %36 ile Her zaman, %19 ile

Bazen, %1 ile Nadiren şeklindedir. Hiçbir zaman seçeneği bu strateji için kullanılmamıştır. Genel olarak, %80'lik kısım Teşvik Stratejisini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır.

3.3.5.Ödüller

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede Ödüller Stratejisinin uygulama sıklığı Tablo 68'de verilmiştir.

Tablo 68:Ödüller Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Nadiren	14	8,6	8,6
Bazen	57	35,2	35,2
Sıklıkla	70	43,2	43,2
Her Zaman	21	13,0	13,0
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden Ödüller Stratejisi sıklık dağılışı, %43 oran ile Sıklıkla, %35 ile Bazen, %13 ile Her zaman, %9 ile Nadiren şeklindedir. Hiçbir zaman seçeneği bu strateji için kullanılmamıştır. Genel olarak, %56'lık kısım Ödüller Stratejisini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır.

3.3.6 Sorumluluk

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede Sorumluluk Stratejisinin uygulama sıklığı Tablo 69'da verilmiştir.

Tablo 69:Sorumluluk Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Nadiren	3	1,9	1,9
Bazen	19	11,7	11,7
Sıklıkla	78	48,1	48,1
Her Zaman	62	38,3	38,3
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden Sorumluluk Stratejisinin sıklık dağılışı, %48 oran ile Sıklıkla, %38 ile Her Zaman, %12 ile Bazen, %2 ile Nadiren şeklindedir. Hiçbir zaman seçeneği bu strateji için kullanılmamıştır. Genel olarak, %86'lık kısım Sorumluluk Stratejisini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır.

3.3.7. Cevap

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede Cevap Stratejisinin uygulama sıklığı Tablo 70'te verilmiştir.

Tablo 70:Cevap Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Nadiren	10	6,2	6,2
Bazen	31	19,1	19,1
Sıklıkla	71	43,8	43,8
Her Zaman	50	30,9	30,9
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden Cevap Stratejisinin sıklık dağılışı, %44 oran ile Sıklıkla, %31 ile Her Zaman, %19 ile Bazen, %6 ile Nadiren şeklindedir. Hiçbir zaman seçeneği bu strateji için kullanılmamıştır.

Genel olarak, %75'lik kısım Cevap Stratejini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır.

3.3.8. Yeniden Yönlendirme

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede Yeniden Yönlendirme Stratejisinin uygulama sıklığı Tablo 71'de verilmiştir.

Tablo 71:Yeniden Yönlendirme Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiçbir Zaman	1	,6	,6
Nadiren	11	6,8	6,8
Bazen	45	27,8	27,8
Sıklıkla	75	46,3	46,3
Her Zaman	30	18,5	18,5
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden Yeniden Yönlendirme Stratejisinin sıklık dağılışı, %46 oran ile Sıklıkla, %28 ile Bazen, %18 ile Her zaman, %7 ile Nadiren ve %1 ile Hiçbir zaman şeklindedir. Genel olarak, %64'lük kısım Yeniden Yönlendirme Stratejisini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır.

3.3.9.Azarlama

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede Azarlama Stratejisinin uygulama sıklığı Tablo 72'de verilmiştir.

Tablo 72:Azarlama Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiçbir Zaman	15	9,3	9,3
Nadiren	34	21,0	21,0
Bazen	63	38,9	38,9
Sıklıkla	41	25,3	25,3
Her Zaman	9	5,6	5,6
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden Azarlama Stratejisinin sıklık dağılışı, %39 oran ile Bazen, %25 ile Sıklıkla, %21 ile Nadiren, %9 ile Hiçbir zaman ve %6 ile Her zaman şeklindedir. Genel olarak, %31'lik kısım Azarlama Stratejisini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır.

3.3.10.Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmede Sonuçlar Stratejisinin uygulama sıklığı Tablo 73'te verilmiştir.

Tablo 73: Sonuçlar Stratejisinin Kullanılma Sıklığı

Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiçbir Zaman	1	,6	,6
Nadiren	5	3,1	3,1
Bazen	37	22,8	22,8
Sıklıkla	90	55,6	55,6
Her Zaman	29	17,9	17,9
Toplam	162	100,0	100,0

Öğretmenlerin davranışları yönetmede kullandıkları stratejilerden Sonuçlar Stratejisinin dağılışı, %55 oran ile Sıklıkla, %23 ile Bazen, %18 ile Her zaman, %3 ile

Nadiren ve %1 ile Hiç bir zaman şeklindedir. Genel olarak, %73 lük kısım Sonuçlar Stratejisini istenmeyen davranışlar karşısında uygulamaktadır.

3.3.11. Ortaokul Öğretmenlerinin İstenmeyen davranışlar karşısında kullandıkları stratejilerin sıralaması

Tablo 74:Ortaokul Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullandıkları Stratejilerin Sıralaması

Maddeler	Stratejilere Ait Toplam Puan	Ortalaması
İlişki	688,00	4,24
Rutin	599,00	3,69
Kurallar	697,00	4,30
Teşvik	673,00	4,15
Ödüller	584,00	3,60
Sorumluluk	685,00	4,22
Cevap	647,00	3,99
Yeniden Yönlendirme	608,00	3,75
Azarlama	481,00	2,96
Sonuçlar	627,00	3,87

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenler sınıf ortamında istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları stratejilere bakıldığında; 4,30 ortalama ile “Kurallar” birinci sırada, 4,24 ile “İlişki” ikinci sırada ve 4,15 ile “Teşvik” üçüncü sıra yer almaktadır. En az kullandıkları ile 2,96 ortalama ile “Azarlama” olduğu görülmüştür.

Araştırmanın üçüncü alt amacı: Ortaokullarda öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bunları yönetmede kullandıkları stratejilerin; öğretmenlerin cinsiyetlerine, kıdemlerine, branşlarına ve yerleşim yerlerine göre farklılıklarını belirlemek.

Bu kısımda her bir öğretmenin 53 maddeye vermiş olduğu cevapların, Cinsiyet, Kıdem, Branş, Kurumun Bulunduğu Yerleşim Yeri ve Öğrenci Sayısı ile alınan puanlar arasında farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Madde puanları sürekli dağılım gösterdiği için farklılığın olup olmadığını iki grup için (Cinsiyet, Kurumun bulunduğu

yer, Öğrenci sayısı gibi) t testi, Mann Whitney U testi, ikiden fazla gruplar için Tek yönlü varyans analizi (Anova) ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre, Kadın puanlarının normal dağılıma sahip olmadığından Mann Whitney U testi uygulanacaktır

Tablo 75:Cinsiyet Değişkeni ile Toplam Madde Puanları Arasındaki Farklılığa ait Mann-Whitney U testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Kadın	88	85,87	7556,50	2871,5	0,196
Erkek	74	76,30	5646,50		

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin toplam madde puanları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır($U=2871,5$, $p > 0,05$). Buradan hareketle Cinsiyetin davranış biçimlerini değerlendirmede bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Başka bir deyişle bayan ve erkek öğretmenler karşılaştıkları istenmeyen davranışlar konusunda benzer görüşlere sahiptirler.

Tablo 76:Mesleki Kıdem İle Madde Puanları Arasındaki Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X^2	df	P
6-11	4	65,13	0,594	2	,743
12-16	56	81,29			
17-22	102	82,25			

Kıdem değişkenine göre öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($X^2= 0,594$; $p > ,05$).Öğretmenler kıdemlerine bağlı olarak istenmeyen davranışlar konusunda görüşleri değişmemektedir.(17-22) yıl kıdeme sahip öğretmenlerin puanı en yüksekken (6-11) yıl kıdeme sahip öğretmenlerin puanı en düşük çıkmıştır.

Branş ile verilen madde puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ikiden fazla grup ortalamasını karşılaştırmada kullanılan ANOVA yapılması planlanmaktadır. Ancak ANOVA için Branşlar grup olarak toplam madde puanlarının normal dağılıma uygunluğu gerekmektedir. Görsel Sanatlar, Teknoloji Tasarımı, Rehberlik, Müzik ve Bilişim Teknolojileri grubunda örneklem sayısı oldukça azdır. Öncelikle bu branşlar bir grup altında toplanmış, (diğer olarak) parametrik testin uygunluğuna bakılmıştır (Normallik ve Homojen varyans varsayımları) Parametrik olmayan test Kruskal Wallis testi uygulanacaktır

Tablo 77:Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

Branşlar	N	%
Matematik	23	14,2
Türkçe	32	19,8
Sosyal	12	7,4
fen ve teknoloji	22	13,6
Din Kültürü Ahlak	16	9,9
Bilgisi	22	13,6
İngilizce	4	2,5
Görsel Sanatlar	8	4,9
Teknoloji Tasarım	12	7,4
Beden Eğitimi	5	3,1
Rehberlik	4	2,5
Müzik	2	1,2
Bilişim Teknolojileri	162	100,0

Yukarıdaki tabloda Görsel Sanatlar, Teknoloji Tasarım, Rehberlik, Müzik ve Bilişim Teknolojileri grubunda örneklem sayısı oldukça azdır. Bu branşlar bir grup altında toplanmıştır (Diğer olarak). Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Kruskal Wallis testi sonucunda p değeri 0,611 olarak bulunmuştur($p>0,05$).Buradan branş değişkenine bağlı olarak puanlar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Tablo 78: Yerleşim Yeri ile Toplam Madde Puanları Arasındaki Farklılığa ait Mann-Whitney U testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Merkez	127	85,87	81,93	2168,5	0,826
Köy	35	76,30	79,96		

Tabloya göre yapılan ait Mann-Whitney U testi Sonuçlarına göre merkez ve köyde çalışan öğretmenlerin toplam madde puanları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Başka bir deyişle köyde ve şehir merkezlerinde çalışan öğretmenlerin istenmeyen davranışlar konusunda benzer görüşler ortaya koymuşlardır.

Tablo 79: Öğrenci Sayısı ile Toplam Madde Puanları Arasındaki Farklılığa ait Mann-Whitney U testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
10-15	26	85,87	85,17	1672,50	,663
15-30	136	76,30	85,17		

10-15 ile 16-30 grupları bakımından verilen toplam madde puanları arasında bir farklılık ortaya çıkmamıştır($U=1672,500, p> 0,05$). Başka bir deyişle Öğrenci sayılarındaki farklılığının davranış biçimlerini değerlendirmede bir etkisi bulunmamaktadır.

Tablo 80: Cinsiyete Değişkenine Bağlı Olarak Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullandıkları Stratejilere Ait Bağımsız t –Testi Sonuçları

Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	Sd	t	P
Kadın	88	85,87	7556,50	160	1,834	0,68
Erkek	74	76,30	5646,50			

Tabloya göre öğretmenlerin cinsiyetlerine bağlı olarak kullandıkları stratejiler arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Bu durumda öğretmenlerin kullandıkları stratejileri cinsiyetlerinin etkilemediği söylenebilir.

Tablo 81: Kıdem Değişkenine Bağlı Olarak Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullandıkları Stratejilere Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X ²	df	P
0-5	70	78,76	3,832	4	,429
6-11	60	78,73			
12-16	19	96,16			
17-22	9	94,22			
23 ve üstü	4	72,63			

Tabloya göre, Kıdem değişkenine bağlı olarak öğretmenlerin istenmeyen davranışlar karşısında kullandıkları stratejiler arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($X^2=3,832, p>0,05$)

Tablo 82: Branş Değişkenine Bağlı Olarak Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullandıkları Stratejilere Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X ²	df	P
Matematik	12	76,93	14,518	4	,206
Türkçe	12	70,81			
Sosyal	12	82,21			
Fen ve Teknoloji	12	71,80			
Din Kültürü Ahlak Bilgisi	12	78,50			
Beden Eğitimi	12	89,57			
Diğerleri	23	88,50			

Tabloya göre öğretmenlerin branş değişkenine bağlı olarak istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları stratejiler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 83: Yerleşim Yeri Değişkenine Bağlı Olarak Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullandıkları Stratejilere Ait Bağımsız t Testi Sonuçları

Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	Sd	t	P
Merkez	127	4,1235	,51085	160	,296	0,768
Köy	35	4,0943	,53467			

Tabloya göre, stratejilerden alınan puanlar arasında bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Yerleşim yeri öğretmenlerin kullandıkları stratejileri etkilememektedir.

Tablo 84:Öğrenci Sayısına Bağlı Olarak Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullandıkları Stratejilere Ait Bağımsız t Testi Sonuçları

Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	Sd	t	P
10-15	26	4,1669	,48310	160	,537	0,592
16-30	136	4,1077	,52149			

Tabloya göre öğrenci sayısına bağlı olarak öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik olarak kullandıkları stratejiler arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Öğretmenlerin kullandıkları stratejiler öğrenci sayısından bağımsız olduğu söylenebilir. Davranışlara puan veren öğretmenlerin bu davranışı yönetmedeki stratejilere verdikleri sıklık derecelendirmelerine göre anlamlı olan stratejilere ait tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 85: Davranışlara Puan Veren Öğretmenlerin Bu Davranışı Yönetmedeki Stratejilere Verdikleri Sıklık Derecelendirmelerine Göre Anlamlı Olan Stratejilere Ait Tablo

DAVRANIŞ	STRATEJİLERİN ÖNEMLİLİĞİ				DAVRANIŞ	STRATEJİLERİN ÖNEMLİLİĞİ			
S1	Sonuçlar	İlişki			S28	Rutin	Ödüller		
S2	Rutin				S29	Rutin	Ödüller		
S3	İlişki				S30	Rutin			
S4	İlişki	Teşvik			S31	Sonuçlar	Rutin		
S5	Yeniden Yönlendire				S32	İlişki			
S6	Teşvik				S33	Yeniden Yönlendirme			
S7	Teşvik				S34	Ödül			
S8	Teşvik				S35	Kurallar			
S9	Teşvik	Sonuçlar			S36	Teşvik			
S10	Kurallar	Ödüller	Sonuçlar	Yeniden Yönlendirme	S37	Sonuçlar	Rutin		
S11	Sonuçlar	İlişki			S38	İlişki	Sonuçlar		
S12	İlişki				S39	Yeniden Yönlendirme			
S13	Kurallar				S40	Sonuçlar	Sorumluluk		
S14	Rutin				S41	Rutin			
S15	Teşvik				S42	Sonuçlar	Ödüller	Rutin	
S16	Kurallar	Sonuçlar			S43	Sonuçlar			
S17	Kurallar	Sonuçlar			S44	Sonuçlar			
S18	Kurallar				S45	Sonuçlar			
S19	Kurallar				S46	Sonuçlar	İlişki		
S20	Yeniden Yönlendirme				S47	Ödüller	Kurallar		
S21	İlişki	Ödüller			S48	Yeniden Yönlendirme			
S22	Sonuçlar				S49	Teşvik			
S23	Kurallar				S50	Ödüller	Yeniden Yönlendirme		
S24	Kurallar				S51	Ödüller			
S25	Azarlama				S52	Ödüller			
S26	Ödüller				S53	Ödüller			
S27	Rutin								

Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla karşısında farklı stratejiler kullandıkları tablodan görülmektedir. Okuldaki kıyafet ile ilgili kurallara uymama davranışı ile ilgili öğretmenlerin en fazla strateji kullandıkları görülmektedir.

Tablo 86:Demografik Durum ile Stratejilerin Önemliliği

Strateji	DEMOGRAFİK DURUM			
		Öğrenci Sayısı	Kıdem	Yerleşim Yeri
İlişki	Branş			
Rutin	Branş			
Kurallar	----	----	---	----
Teşvik	Branş			
Ödüller	----	----	---	----
Sorumluluk	Branş			
Cevap	----	----	---	--
Yeniden Yönlendirme	Yerleşim Yeri			
Azarlama	Kıdem	Yerleşim Yeri		
Sonuçlar	Branş			

Yapılan kategorik regresyon analizine göre Kurallar, Ödüller ve Cevap Stratejilerinde baskın bir demografik özellik ön plana çıkmamıştır. İlişki stratejisinde, Branş öncelikli olarak yer almakta, Öğrenci sayısı, Kıdem ve Yerleşim Yeri öncelik olarak arka arkaya gelmektedir. Rutin, Teşvik, Sorumluluk ve Sonuçlar stratejilerinde verilen cevaplar bakımından Branş tek başına önemli görünmektedir. Yeniden Yönlendirme stratejisinde, sadece Yerleşim Yeri ön plana çıkmaktadır. Azarlama stratejisinde, Kıdem ve Yerleşim Yeri ön plana çıkmaktadır

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

Ortaokullarda görev yapmakta olan branş öğretmenlerinin, sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin belirlenmesi için gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen bulguların yorumlanması ile ulaşılan sonuçlar bu bölümde verilmiştir. Araştırma grubundaki öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlar göz önüne alınarak yapılan değerlendirmede öğretmenlerin en çok karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışlar sırasıyla” Sınıfta veya okulun herhangi bir yerinde uygunsuz madde (Sigara, alkol) kullanmak” % 94 (4,74) ile birinci sırada, “Sınıfa kesici-yaralayıcı (Bıçak, çak, vs.) getirmek”. % 94 (4,73) ile ikinci sırada ,” Okul ve öğretmenlerine karşı saldırgan bir tutum sergilemek.”% 92 (4,68) ile üçüncü sırada, “Arkadaşlarına fiziksel zarar vermek.” %90 (4,64) ile dördüncü sırada ,” Sınıfın, okulun veya bir arkadaşının malını çalmak.” %88 (4,61) ile beşinci sırada ve “Sınıfın, okulun veya bir arkadaşının malını tahrip etmek.” %88 (4,57) ile altıncı sıraya olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin sınıfta en az karşılaştıkları davranışlar ise; İçine kapalı olup az konuşmak.” %53 (3,56) ile ilk sırada,” Sınıf içi ve sınıf dışı sosyal faaliyetlere katılmak istememek.”% 57 (3,66) ile ikinci sırada ,” Kendisini okul arkadaşlarına karşı güdeleyememek.” %62 (3,70) ile üçüncü sırada ve “Yaşadığı sosyo-ekonomik yaşamdan utanmak ve bunu sınıfa yansıtmak.” %62 (3,72) ile dördüncü sırada, “Derste sürekli ilgi çekme çabası içinde olmak “ %60 (3,75) ile beşinci sırada ve “Okul kıyafet kurallarına uymamak” %62 (3,79) ile altıncı sırada olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenler sınıf ortamında istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları stratejilere bakıldığı zaman; 4,30 ortalama ile “Kurallar” birinci sırada, 4,24 ile “İlişki” ikinci sırada ve 4,22 ile “Sorumluluk” üçüncü sırada,4,15 ile “Teşvik” dördüncü sırada, 3,99 ile “Cevap” beşinci sırada, 3,87 ile “sonuçlar“ altıncı sırada, 3,75 ile “Yeniden Yönlendirme” yedinci sırada, 3,69 ile “Rutin” sekizinci sırada, 3,60 ile “ Ödüller” Dokuzuncu sırada ve 2,96 ile “Azarlama” son sırada olduğu tespit

edilmiştir. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlar karşısında ilk kullandıkları strateji öğrencilere kendilerinden beklenen şeylerin açık olarak belirten kuralların hatırlatma yaptıklarını ifade etmişlerdir. Buradan hareketle öğretmenlerin öğrencilere kuraların hatırlatılmasının ve öğrencilerin kuralardan haberdar olmasının onları olumsuz davranışlardan alıkoymak için en önemli bileşen olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Morgan (2009)'un sınıf ortamındaki olumsuz davranışlara karşı kullanılması gereken stratejiler ve bunların önem sırasına bakıldığı zaman ilk sırada “ ilişki “ boyutunun olması gerekliliğini vurgulamaktadır. İlişki boyutunda öğrenciler ile sıcak ve saygıya dayalı bir ilişkinin oluşturulması gerekmektedir. Bu basamağın temel basamak olduğu diğer basamakların bu basamak üzerine oturduğu vurgulanmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmede birinci olarak kullandıkları “Kurallar Boyutu” Morgan'ın üçüncü basamağına karşılık gelmektedir. Buradan hareketle öğrenci ile sıcak ve saygıya dayalı bir ilişki kurulmadan kurallar üzerine yoğunlaşmak sınıfta farklı sorunları ortaya çıkmasına neden olabilir. Genel olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf ortamındaki istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları stratejilere bakıldığında Morgan'ın 10 R stratejisi ile aynı sırada kullanmadıkları söylenebilir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla öğretmenlerin karşılaşmak istememe sıklığı, öğretmenlerin kıdemleri artıkça azalmaktadır; kıdem düzeyi ile istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma istememe sıklığı arasında ters orantı bulunmaktadır. Öğretmenlik mesleğinde kıdem arttıkça, çok farklı tipte öğrenci tanıyan kıdemli öğretmenlerin, sınıf yönetimi ve istenmeyen öğrenci davranışlarına müdahale konusunda, kendilerinden daha tecrübesiz olan öğretmenlere kıyasla daha etkili olmaları beklenen bir sonuçtur. Ancak istatistiksel anlamda kıdem ile istenmeyen davranışlarla baş etmede kullanılan stratejiler arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Cinsiyet, Kıdem, Öğrenci Sayısı ve Yerleşim Yeri ve Branş değişkenlerine bağlı olarak öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen davranış ve bu davranışlara karşı kullandıkları stratejiler arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Öğretmenlerin görüşlerine göre sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları stratejiler demografik değişkenlere göre değişmediği söylenebilir. Ancak demografik değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre istenmeyen davranışlarla daha sık

karşılaştıkları ortaya çıkmıştır. Bu duruma sebep olarak bazı bayan öğretmenlerin sınıf yönetimi ve disiplini sağlama konusunda erkek öğretmenlere göre göreceli olarak daha etkisiz kalmaları gösterilebilir. Yine anlamlı bir farklılık çıkmamasına rağmen öğrenci sayısı arttıkça istenmeyen öğrenci davranışlarıyla öğretmenlerin daha çok karşılaştıkları ortaya çıkmıştır.

5.2. ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre uygulamacılara ve araştırmacılara yapılabilecek öneriler Uygulayıcılara ve araştırmacılara olmak üzere bu şekilde ifade edilmektedir:

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler:

1-Öğretmenlerin iletişim becerilerini geliştirmeye ve daha etkili kullanabilmelerine yönelik hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenerek aktif katılımları sağlanmalıdır.

2- Sınıf ortamı öğrenci için istenmeyen davranışları tetikleyici olmaktan çıkarılarak demokratik bir ortam oluşturulmalıdır.

3-İstenmeyen davranış ortaya çıkmadan önlem almaya çalışılmalı, davranış ortaya çıktığında ise müdahale etmekte gecikilmemelidir.

4-Mesleğine yeni atanan öğretmenlerin etkili sınıf yönetimi stratejilerini daha iyi kullanabilmeleri, istenmeyen öğrenci davranışlarını daha etkin önleyebilmeleri ve daha az stres hissetmeleri açısından branşa yönelik mesleki etkinliklere daha da ağırlık verilmelidir.

5-Bir istenmeyen davranışın arkasında yatan asıl sebep ortaya çıkartılmadıkça, bu istenmeyen davranışın düzeltilmesinde doğru yaklaşım biçiminin saptanması da olanaksızdır. İstenmeyen davranışın düzeltilmesinde cezadan çok bu davranışa neden olan problemin çözümüne önem verilmelidir.

6-İstenmeyen davranışı önlemede uygun bir yol izlemek için, öncelikle sorunun ne olduğu öğrenciyle görüşülerek anlaşılmalıdır. Daha sonra çözüm yolu aranmalıdır.

7-Öğretmenlerin sınıfta disiplin sağlama ve istenmeyen öğrenci davranışlarını önleyebilme yeterliklerinin arttırılması amacıyla bu yeterlikleri kazandırmaya yönelik hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmelidir.

8-Sınıf yönetimi konulu yayınların artırılması ve öğretmenlere ulaşması sağlanmalıdır.

9-Sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarını azaltmak için öğrencilerin kendilerine güven duymaları sağlanmalı ve akademik başarıları yükseltilmeye çalışılmalıdır.

10-İstenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede okul yöneticileri, rehberlik servisi ve öğretmenler ortak hareket etmeye çalışmalıdır.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler:

1- Araştırma sonuçlarına göre; istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik okul rehber öğretmenlerinin de katılımı ile bir araştırma yapılabilir.

2- İstenmeyen davranışların temelini oluşturabilecek öğrencinin ekonomik ve sosyal yaşamı ile istenmeyen davranışın ilişkisini ortaya çıkarabilecek bir araştırma da yapılabilir.

3- İstenmeyen öğrenci davranışlarında öğretmenlerin istenmeyen davranışlarının da rolü olduğu göz önünde bulundurularak gerekli önlemler alınmalı; konu bilimsel ve akademik açıdan detaylı bir şekilde araştırılıp çözüm yolları bulunmalıdır.

4- Araştırmada mülakat ve gözlem yapılarak araştırmada daha derinlemesine veriler elde edilebilir.

5- Bu çalışma devlet okullarında yapılmıştır. Benzer bir çalışma devlet okulları ve özel okullarda yapıp aralarındaki farklılıklar araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- 1- Açıkgöz, K. ,Özkal, N., & Güngör-Kılıç, A. (2003). Öğretmen Adaylarının Sınıf Atmosferine İlişkin Algıları Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 1–7.
- 2- Ağargun M. Y. Beşiroğlu. L. Kıran. U. K. Ozer. O. A. Kara. H. (2005). “COPE (Başa Çıkma Tutumlarını Değerlendirme Ölçeği): Psikometrik Özelliklere İlişkin Bir Ön Çalışma”. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* (6). 221-226.
- 3- Akçadağ, T. (2006). Sorun Davranışların Yönetimi. Hüseyin Kıran (Ed.), Etkili Sınıf Yönetimi (2. Baskı) içinde (s. 277-310). Ankara: Anı Yayıncılık.
- 4- Armağan, R(2010) Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Becerileri ve Özel Bir Okulda Yapılan Uygulama Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi. İstanbul.
- 5- Ataman, A. (2000). Sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilen önlemler. Leyla Küçükahmet (Ed.), Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar içinde (s. 213-230). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- 6- Atıcı, M. (2004). İstenmeyen Davranışlarla Başa Çıkmak. *Eğitimbilim Dergisi*, 67, 16-17.
- 7- Aydın, A. (2000). Sınıf Yönetimi. İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- 8- Aydın. A. (2003). Sınıf Yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- 9- Baloğlu, N. (2002). Türkiye İlköğretim Birinci Kademedeki Görevli Öğretmenlerin Davranış Yönetimi Yeterlikleri. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:1. s.21.
- 10- Başar, H. (2012). *Sınıf yönetimi öğretmen kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları

- 11- Başar, H. (2003). *Sınıf Yönetimi* (Genişletilmiş 10.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- 12- Başar, H. (2006). *Sınıf yönetimi* (13. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- 13- Beşdok, D. (2007). *Ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını önleyebilme yeterliklerinin değerlendirilmesi (Kayseri ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- 14- Can, N. (2005). Sınıfta Bir Lider Olarak Öğretmen. *Sınıf Yönetimi* (Ed. Mehmet Şişman; Selahattin Turan). Ankara: Öğreti Yayınları.
- 15- Celep, C. (2004). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- 16- Celep, C. (2008). *Sınıf Yönetiminde Kuram ve Uygulama* (3.baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- 17- Celep, C. (2002). *Sınıf Yönetimi ve Disiplin*. Ankara: Anı Yayıncılık, 2. Basım.
- 18- Çakır, N. (2010). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Disiplin Anlayışları ile İç-Dış Denetim Odakları Arasındaki İlişki (Çanakkale İli Örneği).Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- 19- Çalık, T. (2009). Sınıf Yönetimi ile İlgili Temel Kavramlar. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (10. baskı) içinde (s. 1-16). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- 20- Çelik, S. ve Ereskici, E. (2008) Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Disipline Aykırı Davranışta Bulunma Nedenleri. *Milli Eğitim*, 177, 171–287.
- 21- Çelik, V. (2003). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- 22- Çelik, V. (2008). *Sınıf Yönetimi* (4. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- 23- Demirtaş, H. (2005). Sınıf Yönetiminin Temelleri, Etkili Sınıf Yönetimi (edt: Hüseyin Kıran), Ankara: Anı yayıncılık.
- 24- Doğan Burç, E. (2006). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlikleri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- 25- Doğan, A.(2013) İlköğretim İkinci Kademe (6, 7 ve 8. Sınıflar) Beden Eğitimi Derslerinde Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar ve Öğretmenlerin Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi Yayınlanmış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- 26- Dönmez, B. (2008). Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem Akademi
- 27- Erden, M. (2005). Sınıf Yönetimi. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- 28- Erden, M. (2001) Sınıf Yönetimi, Alkım Yayınları, İstanbul,
- 29- Erden, M. (2003) Sınıf Yönetimi, İstanbul: Alkım Yayınevi.
- 30- Erdoğan, İ. (2000). Sınıf Yönetimi. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 6. Basım.
- 31- Evertson, C. M., Emmer, E. T. ve Worsham, M. E. (2003). *Classroom Management for Elementary Teachers*. Boston: Allyn and Bacon.
- 32- Gezgin, N. (2009). Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Kullandıkları Sınıf Yönetimi Stratejileri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- 33- Gürsel. M. (2004). Olumlu Öğrenmeye Uygun Bir Ortam Oluşturma. Sınıf Yönetimi. Editörler: M. Gürsel. H. Sarı. B. Dilmaç. Konya: Eğitim Kitapevi.
- 34- Ilgar, L. (2005). Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi. İstanbul: Beta Yayınevi.
- 35- Ilgar, L. (2007). İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- 36- İnce, B. (2011) Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Karşı Öğretmenlerin Disiplin Uygulamalarıyla İlgili İlköğretim 5.Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerinin İncelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi İstanbul.
- 37- Kapusuzoğlu, Ş. (6-9 Temmuz 2004). *İlköğretim Düzeyinde Sınıf Yönetimi Uygulamalarının Öğrenci-Öğretmen Görüşleri ve Sınıf Yönetimi Profilleri Açısından Değerlendirilmesi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulmuştur, Malatya.
- 38- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (12. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- 39- Karasar. N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- 40- Karip, E. (2005). Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- 41- Karslı, M. D. (2009) *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- 42- Kazu, H. (2007). “Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Değiştirilmesine Yönelik Stratejileri Uygulama Durumları”. Milli Eğitim Dergisi. 36 (175), 57-65.
- 43- Keskin, R. (2009). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi ve İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Baş Etmede Kullandıkları Yöntemlere İlişkin Görüşlerinin*

Belirlenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

44- Korkmaz, A. (2004). *Sınıf Organizasyonu*. Ed: L. Küçükahmet, s.150–164. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

45- Korkmaz, İ. (2006). İstenmeyen Davranışların Önlenmesi. Ed: Z. Kaya, *Sınıf Yönetimi* (6. baskı) içinde (287-311). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

46- Kutlu, E. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenleme Sürecinin Değerlendirilmesi (Kayseri İli Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

47- Küçükahmet, L. (2001). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

48- Küçükahmet, L. (2004). *Sınıf Yönetimi* (6. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

49- Mei-hsia Lin, (2009) A Study of the Relationship between Teachers Efficacy and Classroom Management Effectiveness of the Elementary School Teachers, Master's Thesis In-Service Master Program of Teaching Professional Developmenttd-0505110-235938.pdf

50- Özdemir, T. (2009). İstenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış doktora tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

51- Özden, Y. (2005). Sınıf İçinde Öğrenme Öğretme Ortamının Düzenlenmesi. E. Karip (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (5. baskı) (s. 39-73). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

52- Özen, Y. ve Gülaçtı, F. (2006). *İlköğretimde Sınıf Yönetimi*, Ankara: Burgaz yayınları.

- 53- Öztürk, N. (2001). Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Görüşleri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- 54- Öztürk, B. (2002). Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi (Ed: Emin Karip). Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- 55- Öztürk, H. İ., ve İra, N. (2012). İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Yönetilmesi. M. Yalçınkaya ve İ. Günbayı (Ed.), Sınıf yönetimi içinde (189-207). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- 56- Öztürk, H. İ., ve İra, N. (2006). İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Yönetilmesi. M.
- 57- Özyürek, M. (2001). Sınıfta Davranış Yönetimi. Ankara: Karatepe Yayınları.
- 58- Özyürek, M. (2005). Olumlu Sınıf Yönetimi. Ankara: Kök yayıncılık.
- 59-Sarıtaş, M (2003). “Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme ve Uygulama”. (Edit: Leyla Küçükahmet) *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- 60-Sarıtaş, M. (2000). Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme ve Uygulama. Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, (Ed. Leyla Küçükahmet). Ankara: Nobel Yayınları.
- 61-Sarıtaş, M. (2000). Sınıf Yönetimi ve Disiplinle ile İlgili Kurallar Geliştirme ve Uygulama. L. Küçükahmet (Ed.), Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar içinde. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- 62- Sarpkaya, R. (2008). *Sınıfın İlişki Düzenini Oluşturma, Etkili Sınıf Yönetimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.

- 63- Savage, T., V., Savage, M., K. (2010). *Successful Classroom Management and Discipline: Teaching Self-Control and Responsibility*. (3.Baskı). USA: Sage publications
- 64-Sipahioğlu, E. (2008). İlköğretim I. Kademedede Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve özüm Önerileri (Narlidere İlçesi Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- 65- Tabancalı, E.(2005) “Sınıf Ortamının Fiziksel Özellikleri”, Etkili Sınıf Yönetimi, (Editör: Hüseyin Kıran), Anı yayımları, Ankara.
- 66- Taş, A. (2008). *Sınıf Yönetimini Etkileyen Etmenler, Etkili Sınıf Yönetimi* (edt: Hüseyin Kıran), Ankara: Anı yayıncılık.
- 67- Tertemiz, N. (2004). Sınıf Yönetimi ve Disiplin. Sınıf Yönetimi, (Ed. L. Küçükahmet).Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- 68- Tertemiz, N. (2006). Sınıf Yönetimi ve Disiplini. L. Küçükahmet (Ed.), Sınıf Yönetimi içinde. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- 69- Terzi. R.(2002). Sınıf Yönetimi Acısından Etkili Öğretmen Davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı (155–156).
- 70- Topses, G. (2009). Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Psikolojik Etmenler ve Sorunlar. L. Küçükahmet (Ed.), Sınıf Yönetimi (10. baskı) içinde (159-191). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- 71- Turan, S. (2005). Yönetimle İlgili Temel Teori ve Yaklaşımlar. M. Şişman ve S. Turan (Ed.), Sınıf yönetimi (3. baskı) içinde (1-11). Ankara: Öğreti Pegem Yayınları.

- 72- Tutkun, Ö. F.(2003) Sınıfta Yerleşim Düzeni. Sınıf Yönetimi, (Edit: Zeki Kaya). Ankara: Pegem A Yayıncılık,
- 73-Türnüklü, A., ve Yıldız, V. (2002). Öğretmenlerin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Stratejileri (I). Çağdaş Eğitim Dergisi, 284, 22-27.
- 74-Türnüklü, A. (2000), “Sınıf İçi Davranış Yönetimi”, Eğitim Yönetimi Dergisi, yıl.6, S.21, ss.141–153
- 75- Ünal, S. Ve Ada, S. (2003). Sınıf Yönetimi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası
- 76- Wangler, V.E. (2009). Connective Leadership, Behavioral Complexity, And Managerial Effectiveness, *The Degree Of Doctor Executive Management*, Doctoral Dissertation, Faculty Of Claremont Graduate University
- 77- Wraga, E. C. (2001). Class Management In The Secondary School. London and New York
- 78- Yalçınkaya ve İ. Günbayı (Ed.), Sınıf Yönetimi içinde (189-207). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- 79- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık..
- 80- Yıldız, B. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarda kullandıkları önleyici yaklaşımlar ve bu yaklaşımların etkililiğine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

81- Yontar, A. (2007). *Sorumluluk Eğitiminde Ceza Uygulamalarına İlişkin İlköğretim 5. Sınıf Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana

82- Yüksel, A. (2005). İlköğretim birinci kademe 1., 2. ve 3. sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen gözlem ve görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar

83- Yüksel, A. (2005). *İlköğretim I. Kademe 1. 2. Ve 3. Sınıflarda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Gözlem Ve Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon

EKLER

EK 1: İstenmeyen Öğrenci Davranışları Ölçeği

Değerli Katılımcı;

Bu anket “*Ortaokullarda öğretmenlerin Sınıf İçerisinde Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bunları Yönetmede Kullandıkları Stratejiler*” konusundaki tez çalışması için veri toplamak amacıyla düzenlenmiştir. Araştırmanın gerçekliği açısından lütfen bütün soruları okuyunuz ve her soruyu cevaplandırınız. Anket çalışmamıza zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Anıl SAKALLIOĞLU
Okan Üniversitesi Yüksek
Lisans Öğrencisi
122001487

- 1- Cinsiyet** : Kadın () Erkek ()
- 2- Meslekteki Kıdeminiz** : (0-5) Yıl (6-11) Yıl (12-16) Yıl (16-21) Yıl (21 ve üstü) Yıl
- 3- Branşınız** : (.....)
- 4- Çalıştığınız Kurumun Bununduğu Yer** : İlçe Merkez () Köy ()
- 5- Çalıştığınız sınıfta ya da sınıflardaki ortalama öğrenci sayısı** : (10-15) Öğrenci () (16-30) Öğrenci ()

1	2	3	4	5
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

		1	2	3	4	5
	İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR					
1	Derse devam etmemek.					
2	Derse geç gelmek.					
3	Derse hazırlıksız gelmek.					
4	Dersle başka işlerle ilgilenmek.					
5	Okula gitmek istememek.					
6	Öğretmenleri ile diyalog kurmak istememek.					
7	Arkadaşları ile vakit geçirmek istememek.					
8	Sorumluluklarını (ödevlerini) yerine getirmemek.					
9	Öz bakım ve temizliğe dikkat etmemek.					
10	Okul kıyafet kurallarına uymamak.					
11	Sınıf ve okul materyallerini uygunsuz kullanmak.					
12	Sınıfta ortak belirlenen kurallara uymamak.					
13	Sınıf başkanı ve sınıf nöbetçisinin iradesine karşı koymak.					
14	Arkadaşlarına fiziksel zarar vermek.					

15	Kendisine fiziksel zarar vermek.						
16	Sınıf ve okul eşyalarına zarar vermek.						
17	Sınıf ve okul talimatlarına ve emirlere uymamak.						
18	Derse dikkatini yoğunlaştırmada güçlük çekmek.						
19	Derste sürekli ilgi çekme çabası içerisinde olmak.						
20	Derste sürekli ayağa kalkmak.						
21	Dersle alakalı olmayan konuşmalar yapmak.						
22	Derste sözlü ya da sözsüz gürültü çıkarmak.						
23	Derste söz almadan, otokontrolsüz konuşmak.						
24	Sınıfta tenefüs dakikalarında gereğinden fazla bağırarak.						
25	Sınıfta arkadaşlarının hakkına saygı göstermemek.						
26	Sınıf arkadaşlarına lakap takmak.						
27	Sınıfta yerlere çöp atmak.						
28	Sınıfın, okulun veya bir arkadaşının malını çalmak.						
29	Sınıfın, okulun veya bir arkadaşının malını tahrip etmek.						
30	Okul ve öğretmenlerine karşı saldırgan bir tutum sergilemek.						
31	Sınıfta veya okulun herhangi bir yerinde uygunsuz madde (Sigara, alkol) kullanmak.						
32	Derste hayal kurma ya da ders dışı etkinliklerle uğraşmak.						
33	Sınıf içi çalışmalarda savruk ve dağınık bir görüntü sergilemek.						
34	Sınıf içi çalışmalarda arkadaşlarıyla uyumsuzluk sergilemek.						
35	Sınıf içi çalışmalarda arkadaşlarını rahatsız etmek ve çalışmalarında onlara mani olmak.						
36	Sınıf içi ve sınıf dışı sosyal faaliyetlere katılmak istememek.						
37	Sınavlarda sürekli kopye çekme çabası içerisinde olmak.						

		1	2	3	4	5
	İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR					
38	Sınıfta sürekli arkadaşlarının ödev ve eserlerinden faydalanma çabası içerisinde olmak.					
39	Sınıf arkadaşlarını sürekli şikayet etmek.					
40	Uyarılarda sürekli ilgiyi dağıtmaya ve suçu başkalarına atma çabası içerisinde olmak.					
41	Sınıfa kesici-yaralayıcı (Bıçak, çak, vs.) getirmek.					
42	Sınıfa kayıt cihazı (Kamera, telefon, vs.) getirmek.					
43	Sınıfta terbiyesiz kelimeler kullanmak.					
44	Sınıfta arkadaşlarına sürekli kötü kelimelerle hitap etmek.					
45	Sınıf içerisinde bilerek gerçek olmayan söylentiler çıkarmak.					
46	Sınıfta olanı veya iletilmesi gerekeni veliye yanlış iletmek.					
47	Derslere karşı aşırı motivasyon göstererek sosyalleşmekten uzaklaşmak.					
48	Bazı derslere gereksiz gözüyle bakmak.					
49	Ailesinin okula, öğretmen ve derslere olan olumsuz tutumunu sınıfta sergilemek.					
50	İçine kapalı olup az konuşmak.					
51	Hata yapmaktan korkarak derse katılmamak.					
52	Kendisini okul arkadaşlarına karşı güdüleyememek.					
53	Yaşadığı sosyo-ekonomik yaşamdan utanmak ve bunu sınıfa yansıtmak.					

EK 2: Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Uyguladıkları Stratejiler

Değerli Öğretmenim;

Ortaokul sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarını yönetmede aşağıdaki stratejileri hangi sıklıkla kullanıyorsunuz. Strateji tanımları anketin altında verilmiştir. Anket çalışmamıza zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

STRATEJİLER	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
İlişki					
Rutin					
Kurallar					
Teşvik					
Ödüller					
Sorumluluk					
Cevap					
Yeniden Yönlendirme					
Azarlama					
Sonuçlar					

- 1) İlişki:** Diğer basamakların başarılı olabilmesi için öğrenciyle öğretmen arasında sıcak ve saygıya dayalı bir ilişki oluşturulmak.
- 2) Rutin:** Sınıfta rutinleşmesi gereken alışkanlıkların önemini belirtmek.
- 3) Kurallar:** Kendilerinden beklenen şeyleri açık bir şekilde belirten kuralların en başta anlaşılmasını sağlamak.
- 4) Teşvik:** Olumlu pekiştirmeyi iyi davranışın sürdürülmesinde ve kötü davranışın da olumluya çevrilmesinde kullanmak.
- 5) Ödüller:** Olumlu davranışın kazandırılmasında ödüllendirmek.
- 6) Sorumluluk:** Öğrencilere sorumluluk anlayışını ve kendi hareketlerinden sorumlu olma duygusunu aşılama.

- 7) Cevap:** Sınıfta istenmeyen davranışlara nasıl tepki (cevap) verileceğini belirtmek.
- 8) Yeniden yönlendirme:** Öğrencinin enerjisini istenmeyen davranış ortaya çıkmadan önce doğru bir şekilde yönlendirmek ve bu sayede olumsuz davranışlar gerçekleşmeden onlardan kaçınmak.
- 9) Azarlama:** Diğer basamakların kullanımının fayda vermediği noktada ortaya konmak ancak azarlama durumuna gelmemek için gayret gösterilmek.
- 10) Sonuçlar:** Takip edilen adımların ortaya çıkaracağı olumlu sonuçları önceden düşünmek.

Ek 3:Araştırma izni

T.C.
RİZE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 96972123/604/3311864
Konu: Anıl SAKALLIOĞLU Hakkında

12/11/2013

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 23/11/2013 tarih ve 35111711/302.14.02/1681/1297 sayılı yazısı.

Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yüksek Lisans Programı öğrencisi Anıl SAKALLIOĞLU'nun "Ortaokullarda Derse Giren Öğretmenlerin Sınıflarında Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bu Davranışları Yönetmede Kullandıkları Stratejilerin Neler Olduğu ve Bu Stratejilerin Demografik Değişkenlere Göre Nasıl Farklılaştığı" konulu bitirme projesi çalışması için ilimiz Ardeşen ve Fındıklı İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışları yönetmede kullandıkları stratejileri belirlemek için Ek:1 ve Ek:2'de belirtilen anketleri uygulamak istediği belirtilmektedir.

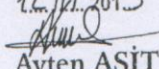
Müdürlüğümüzce Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yüksek Lisans Programı öğrencisi Anıl SAKALLIOĞLU'nun Ardeşen ve Fındıklı ilçelerinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine yönelik belirtilen konuda anket çalışması yapması uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde gereğini olurlarınıza arz ederim.

Baki KESİCİOĞLU
Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
12/11/2013

Saffet YILDIRIM
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
12.11.2013

Ayten AŞİT
V.H.K.I. *Fındıklı /Muammer gıccekaplı ortaokulu*

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f04c-8a70-386a-931c-f081 kodu ile yapılabilir.

Rize Valiliği Hizmet binası Kat:3
Elektronik Ağ: www.rize.meb.gov.tr
Tel: (464) 21 304 54

Ayrıntılı bilgi için: Eyüp SOLMAZ Şb.Md.
e-posta: esolmaz@meb.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

19 Mayıs 1981’de Karabük’te doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Karabük’te tamamladım.1999’da Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü’nü kazandım. 2003 yılında Rize-Merkez’de Türkçe Öğretmeni olarak göreve başladım. 2006 yılında Fındıklı ilçesine eş durumundan tayin oldum ve halen görevimi sürdürmekteyim.